

พฤติกรรมอาสาของนิสิตนักศึกษาในกรุงเทพมหานคร

นางสาวกฤตยา ทัพวงษ์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาประชากรศาสตร์

วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2552

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

VOLUNTEER BEHAVIOR OF UNIVERSITY STUDENTS
IN KRUNG THEP MAHA NAKHON

Miss Krittaya Tupwong

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts program in Demography

College of Population Studies

Chulalongkorn University

Academic Year 2009

Copyright of Chulalongkorn University

กฤตยา ทังวงษ์: พฤติกรรมอาสาของนิสิตนักศึกษาในกรุงเทพมหานคร. (VOLUNTEER BEHAVIOR OF UNIVERSITY STUDENTS IN KRUNG THEP MAHA NAKHON) อ. ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : ผศ. ดร. พัฒนาวดี ชูโต, 130 หน้า.

การศึกษาค้นคว้านี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมอาสาและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมอาสาของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร ซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลจากตัวอย่างนิสิตนักศึกษา 2 มหาวิทยาลัย ด้วยแบบสอบถามที่นิสิตนักศึกษาเป็นผู้กรอกด้วยตนเอง จำนวน 769 คน ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (ร้อยละ 88.3) เคยทำกิจกรรมอาสา ซึ่งกิจกรรมที่ทำมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ กิจกรรมเข้าร่วมอาสาทำความสะอาดบริเวณมหาวิทยาลัย (ร้อยละ 57.6) กิจกรรมอาสาติวหนังสือให้เพื่อนหรือรุ่นน้อง (ร้อยละ 53.0) และกิจกรรมเข้าร่วมเป็นอาสาสมัครรับบริจาคสิ่งของแจกจ่ายแก่ผู้ด้อยโอกาสหรือผู้ประสบภัยต่างๆ (ร้อยละ 51.8) ตามลำดับ และกิจกรรมที่กลุ่มตัวอย่างทำน้อยที่สุด 3 อันดับแรก คือ กิจกรรมเข้าร่วมอาสาดูแลคนพิการ (ร้อยละ 18.0) กิจกรรมเข้าร่วมอาสาสอนหนังสือคนพิการ (ร้อยละ 19.3) และกิจกรรมเข้าร่วมอาสาดูแลผู้สูงอายุ (ร้อยละ 20.8) ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์การถดถอยแบบง่ายพบว่า พฤติกรรมอาสาแปรผันตามอายุ จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ทำกิจกรรมอาสา จำนวนเพื่อนที่ทำกิจกรรมอาสา การสนับสนุนทางสังคม ชั้นปีที่ศึกษา สถาบันอุดมศึกษาของเอกชน และภูมิฐานะนอกเขตเทศบาล อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 อย่างไรก็ตามผลการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุพบว่า ตัวแปรทั้ง 16 ตัวสามารถร่วมกันอธิบายความแปรผันของพฤติกรรมอาสาได้ร้อยละ 9.6 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ส่วนการวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบขั้นตอน พบว่า ตัวแปรการสนับสนุนทางสังคมสามารถอธิบายการแปรผันของพฤติกรรมอาสาได้ดีที่สุด คือ ร้อยละ 4.0 รองลงไปคือ ตัวแปรจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ทำกิจกรรมอาสา ชั้นปีที่ศึกษา จำนวนเพื่อนที่ทำกิจกรรมอาสา และประเภทของสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งเพิ่มอำนาจการอธิบายการแปรผันของพฤติกรรมอาสา ได้ร้อยละ 1.6, 1.0, 0.7, 0.7 ตามลำดับ ส่วนตัวแปรเพศ อายุ ลำดับที่การเป็นบุตร สาขาวิชา เกรดเฉลี่ย จำนวนเวลาว่างต่อสัปดาห์ เงินใช้จ่ายที่ได้รับต่อเดือน ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว สถานภาพสมรสของบิดามารดา ภูมิฐานะเดิม และจำนวนปีที่อยู่ในกรุงเทพมหานคร ไม่ได้เพิ่มอำนาจการอธิบายการแปรผันของพฤติกรรมอาสา ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

สาขาวิชาประชากรศาสตร์
ปีการศึกษา 2552

ลายมือชื่อนิสิต.....กฤตยา.....ทังวงษ์
ลายมือชื่ออ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก.....

5086851351: MAJOR DEMOGRAPHY

KEYWORDS: VOLUNTEER BEHAVIOR/ VOLUNTEER / UNIVERSITY STUDENTS

KRITTAYA TUPWONG : VOLUNTEER BEHAVIOR OF UNIVERSITY STUDENTS IN KRUNG THEP MAHA NAKHON. THESIS ADVISOR : ASST. PROF. PATTANAWADEE XUTO, Ph.D. , 130 pp.

This research studies volunteer behavior among university students in Krung Thep Maha Nakhon and the factors influencing their volunteering. Data were collected from 769 university students who replied to questionnaires. Results indicate 88.3 percent of the respondents participated in volunteer activities. Three activities that university students participated in the most were campus cleaning (57.6%) peer tutoring (53.0 %) and disaster relief and other charity work (51.8%) while the least popular activities found in this study were taking care of disabled people (18.0%) teaching disabled people (19.3%) and taking care of the elderly (20.8%), respectively.

Simple regression analyses determined that seven variables significantly influence volunteer activities including: age, number of household members who perform volunteer activities, number of friends who perform volunteer activities, social support, educational class, type of educational institution, and place of origin. Multiple regression analysis reveals that all 16 selected variables can predict the variation of volunteering by 9.6 percent at the level of 0.05 statistical significance. Stepwise multiple regression analysis shows that social support is the prime variable explaining the variation of volunteering (4.0 percent) followed by number of household members who perform volunteer activities (1.6 percent), educational class (1.0 percent), number of friends who perform volunteer activities (0.7 percent), and type of educational institution (0.7 percent), respectively; whereas the remaining independent variables do not increase the explanatory power at the 0.05 significant level.

Field of study: Demography

Academic year: 2009

Student's signature..... *K. Tupwong*

Advisor's signature..... *P. Xuto*

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยความกรุณาและความช่วยเหลือจากบุคคลหลายท่าน ผู้วิจัยจึงขอแสดงความขอบคุณทุกท่านไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัฒน์ชาติ ชูโต อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่กรุณาให้คำแนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์มาโดยตลอด ตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.วิไล วงศ์สืบชาติ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์อัฉรญา เอ็นท์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ นาวาอากาศโทหญิง ดร.งามลย์ ผิวเหลือง กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่ให้คำแนะนำและชี้ข้อบกพร่องต่างๆ ในการปรับปรุงแก้ไข จนวิทยานิพนธ์มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณมูลนิธิศาสตราจารย์ ดร.วิศิษฐ์ ประจวบเหมาะ ที่ได้มอบทุนสำหรับการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่ของสมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย เจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัยศรีปทุม และเจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ซึ่งได้คอยให้ความช่วยเหลือ โดยการประสานงานและอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ ที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์

ขอขอบคุณเพื่อนนิสิต รุ่นพี่ รุ่นน้อง และเจ้าหน้าที่วิทยาลัยประชากรศาสตร์ทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือในระหว่างการศึกษาและการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้

สุดท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณคุณป้าสมพร คุณป้าอรุณี และคุณย่าสนม ทัฬหวัณษา ที่ให้การสนับสนุนและช่วยเหลือในทุกๆ ด้านมาโดยตลอดตั้งแต่เยาว์วัย และขอกราบขอบพระคุณ คุณแม่สมใจ นุ่นขาว ที่เป็นกำลังสนับสนุนการศึกษาในหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาประชากรศาสตร์ ของผู้เขียนด้วยดีเสมอมา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฌ
สารบัญแผนภูมิ.....	ฎ
สารบัญภาพประกอบ.....	ฏ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	4
แนวคิดเชิงทฤษฎี.....	4
กรอบแนวคิดของการศึกษา.....	12
ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	14
สมมติฐานของการศึกษา.....	28
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	29
บทที่ 2 ระเบียบวิธีวิจัย.....	30
ประชากรและการเลือกตัวอย่าง.....	30
นิยามศัพท์.....	32
นิยามตัวแปร.....	34
วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล.....	37
ขอบเขตและข้อจำกัดของการศึกษา.....	37
การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอข้อมูล.....	38

	หน้า
บทที่ 3 ผลการศึกษา.....	40
ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง.....	40
พฤติกรรมอาสาของกลุ่มตัวอย่าง.....	54
ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมอาสาของกลุ่มตัวอย่าง.....	60
ผลการวิเคราะห์การแปรผันสองทาง.....	60
ผลการวิเคราะห์การแปรผันหลายทาง.....	70
บทที่ 4 สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ.....	76
สรุปผลการศึกษา.....	76
ข้อเสนอแนะ.....	80
รายการอ้างอิง.....	83
ภาคผนวก.....	92
ภาคผนวก ก.....	93
ภาคผนวก ข.....	107
ภาคผนวก ค.....	113
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	130

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
1	จำนวนนิสิตนักศึกษาตัวอย่างของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน และมหาวิทยาลัยศรีปทุม จำแนกตามคณะและชั้นปีการศึกษา.....	33
2	การกระจายร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุด และค่าสูงสุดของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามปัจจัยประชากร (n = 769).....	42
3	การกระจายร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุด และค่าสูงสุดของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามปัจจัยทรัพยากรส่วนบุคคล (n = 769).....	45
4	การกระจายร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุด และค่าสูงสุดของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามปัจจัยทรัพยากรทางสังคม (n = 769).....	50
5	การกระจายร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุด และค่าสูงสุดของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามปัจจัยการปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรม (n = 769).....	53
6	การกระจายร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุด และค่าสูงสุดของพฤติกรรมอาสา (n = 769).....	54
7	ร้อยละ และความถี่ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการทำกิจกรรมอาสาและไม่ทำกิจกรรมอาสา ตอบได้มากกว่า 1 ประเภท (n = 769).....	55
8	ร้อยละของบุคคลที่ชักชวนให้ทำกิจกรรมอาสาครั้งแรก (n = 679).....	58
9	ร้อยละของสาเหตุที่ไม่เคยทำกิจกรรมอาสา (n = 90).....	59
10	การวิเคราะห์การถดถอยแบบง่ายของกลุ่มตัวอย่าง(n = 769).....	62
11	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร (n = 769).....	71
12	ผลการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุของกลุ่มตัวอย่าง (n = 769).....	73
13	ผลการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุขั้นตอนของกลุ่มตัวอย่าง (n = 769).....	74
14	สรุปผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมอาสา.....	79
15	ร้อยละ และความถี่ของสมาชิกในครัวเรือนที่ทำกิจกรรมอาสาจำแนกตามประเภทของกิจกรรม ตอบได้มากกว่า 1 กิจกรรม (n = 184).....	107
16	ร้อยละ และความถี่ของเพื่อนที่ทำกิจกรรมอาสาจำแนกตามกิจกรรม ตอบได้มากกว่า 1 กิจกรรม (n = 445).....	107
17	ร้อยละของการได้รับการสนับสนุนในการทำกิจกรรมอาสา (n = 769).....	108
18	ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามลักษณะการพักอาศัย (n = 769).....	110
19	ร้อยละของบุคคลที่มีอิทธิพลต่อกลุ่มตัวอย่างในการคิดทำกิจกรรมอาสา (n = 769).	111

ตาราง		หน้า
20	ร้อยละของประโยชน์จากการทำกิจกรรมอาสา (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) $n = 679$	111
21	ร้อยละ และความถี่ของบุคคลที่คิดว่าในอนาคตจะทำกิจกรรมอาสาจำแนกตามกิจกรรมตอบได้มากกว่า 1 กิจกรรม ($n = 42$).....	112
22	ร้อยละของเหตุผลที่ไม่คิดทำกิจกรรมอาสาในอนาคต ($n = 44$).....	112
23	ค่า Durbin – Watson ของตัวแปรอิสระ.....	129

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิ

หน้า

- 1 กรอบแนวคิดของการศึกษาพฤติกรรมอาสาของนิสิตนักศึกษาในกรุงเทพมหานคร... 14

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1.1 การกระจายของพฤติกรรมอาสาและอายุ.....	113
1.2 การกระจายของพฤติกรรมอาสาและลำดับที่การเป็นบุตร.....	114
1.3 การกระจายของพฤติกรรมอาสาและเกรดเฉลี่ย.....	114
1.4 การกระจายของพฤติกรรมอาสาและจำนวนเวลาว่างต่อสัปดาห์.....	115
1.5 การกระจายของพฤติกรรมอาสาและเงินใช้จ่ายที่ได้รับต่อเดือน.....	115
1.6 การกระจายของพฤติกรรมอาสาและจำนวนสมาชิกในครัวเรือน ที่ทำกิจกรรมอาสา.....	116
1.7 การกระจายของพฤติกรรมอาสาและจำนวนเพื่อนที่ทำกิจกรรมอาสา.....	116
1.8 การกระจายของพฤติกรรมอาสาและการสนับสนุนทางสังคม.....	117
1.9 การกระจายของพฤติกรรมอาสาและชั้นปีที่ศึกษา.....	117
1.10 การกระจายของพฤติกรรมอาสาและจำนวนปีที่อยู่ในกรุงเทพมหานคร.....	118
2.1 การกระจายของค่าเคลื่อนคลาดของอายุ.....	118
2.2 การกระจายของค่าเคลื่อนคลาดของลำดับที่การเป็นบุตร.....	119
2.3 การกระจายของค่าเคลื่อนคลาดของเกรดเฉลี่ย.....	119
2.4 การกระจายของค่าเคลื่อนคลาดของจำนวนเวลาว่างต่อสัปดาห์.....	120
2.5 การกระจายของค่าเคลื่อนคลาดของเงินใช้จ่ายที่ได้รับต่อเดือน.....	120
2.6 การกระจายของค่าเคลื่อนคลาดของจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ทำ กิจกรรมอาสา.....	121
2.7 การกระจายของค่าเคลื่อนคลาดของจำนวนเพื่อนที่ทำกิจกรรมอาสา.....	121
2.8 การกระจายของค่าเคลื่อนคลาดของการสนับสนุนทางสังคม.....	122
2.9 การกระจายของค่าเคลื่อนคลาดของชั้นปีที่ศึกษา.....	122
2.10 การกระจายของค่าเคลื่อนคลาดของจำนวนปีที่อยู่ในกรุงเทพมหานคร.....	123
3.1 ฮิสโตแกรมของค่าเคลื่อนคลาดของอายุ.....	124
3.2 ฮิสโตแกรมของค่าเคลื่อนคลาดของลำดับที่การเป็นบุตร.....	124
3.3 ฮิสโตแกรมของค่าเคลื่อนคลาดของเกรดเฉลี่ย.....	125
3.4 ฮิสโตแกรมของค่าเคลื่อนคลาดของจำนวนเวลาว่างต่อสัปดาห์.....	125
3.5 ฮิสโตแกรมของค่าเคลื่อนคลาดของเงินใช้จ่ายที่ได้รับต่อเดือน.....	126

ภาพประกอบ	หน้า
3.6	ฮิสโตแกรมของค่าเคลื่อนคลาดของจำนวนสมาชิกในครัวเรือน ที่ทำกิจกรรมอาสา..... 126
3.7	ฮิสโตแกรมของค่าเคลื่อนคลาดของจำนวนเพื่อนที่ทำกิจกรรมอาสา..... 127
3.8	ฮิสโตแกรมของค่าเคลื่อนคลาดของการสนับสนุนทางสังคม..... 127
3.9	ฮิสโตแกรมของค่าเคลื่อนคลาดของชั้นปีที่ศึกษา..... 128
3.10	ฮิสโตแกรมของค่าเคลื่อนคลาดของจำนวนปีที่อยู่ในกรุงเทพมหานคร..... 128

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากสภาพสังคมไทยในปัจจุบันโดยเฉพาะในสังคมเมืองที่กำลังพัฒนาไปสู่เศรษฐกิจยุคใหม่ตามกระแสสังคมโลก โดยพัฒนาความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีขั้นสูงอย่างรวดเร็ว มีการรับเอาการประดิษฐ์คิดค้นนวัตกรรมต่างๆ จากต่างประเทศมาใช้อย่างมากมาย เพื่อช่วยอำนวยความสะดวกสบายให้กับวิถีชีวิตคนเมือง มีการพัฒนาระบบการสื่อสารที่ก้าวหน้าจนกลายเป็นโลกไร้พรมแดนที่การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารจากทุกมุมโลก นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางสังคมเกิดการถ่ายทอดทางวัฒนธรรมที่ส่งผลต่อความคิด ความเชื่อ ค่านิยม เจตคติ อุดมการณ์ ตลอดจนพฤติกรรมของบุคคลในสังคมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ สังคมที่เต็มไปด้วยความเจริญทางวัตถุและมีความเป็นวัตถุนิยมสูง วิถีชีวิตของผู้คนย่อมดิ้นรนแข่งขันกันเพื่อนำมาซึ่งความมั่นคงและความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ แต่ในขณะเดียวกันภาวะทางจิตใจของบุคคลมิได้เจริญไปได้ทัดเทียมกัน อีกทั้งยังก่อให้เกิดปัญหาทางจริยธรรมตามมา เราจึงพบว่า สังคมไทยปัจจุบันมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนวิถีชีวิตจากแบบพึ่งพาอาศัยกันมาเป็นการใช้ชีวิตแบบปัจเจกบุคคลมากขึ้น ลักษณะทางจริยธรรมหลายประการที่ถือว่าเป็นวัฒนธรรมไทย เช่น การให้ความช่วยเหลือผู้อื่น การบำเพ็ญประโยชน์เพื่อชุมชน การเสียสละเพื่อสาธารณประโยชน์ การเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ความเมตตากรุณา การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เป็นต้น ลักษณะที่พึงปรารถนาเหล่านี้กำลังลดลงอย่างน่าวิตกกังวลและอาจก่อให้เกิดความสับสนวุ่นวายในสังคมตามมา เป็นผลให้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 – 2554) หรือฉบับปัจจุบันได้หันกลับมาเน้นความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพคนในทุกมิติอย่างสมดุลทั้งจิตใจ ร่างกาย ความรู้และทักษะความสามารถ ให้คนไทยเป็นผู้ที่มีทั้งคุณธรรมและความรู้ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550: 47) ที่จะสามารถพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนได้

ขณะเดียวกันผลการศึกษาค้นคว้าโครงการจัดการด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อพัฒนาทักษะแรงงานไทยในอนาคตที่พึงประสงค์ เพื่อสนองต่อความต้องการด้านคุณภาพของแรงงานที่เหมาะสมกับช่วงเวลาสุดท้ายของการบันจบประชากรก็ได้เสนอประเด็นการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ไว้ 5 ประเด็น คือ 1) การจัดการเรียนรู้ที่เข้าถึงกระบวนการเรียนรู้ 2) การสร้างวัฒนธรรมคุณภาพของการศึกษา 3) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณธรรมและจริยธรรม 4) การฝึกผู้เรียนให้มีความรู้ตลอดชีวิต 5) การรักษาความเป็นไทยให้คงอยู่ในกระแสนานาชาติ

โดยการจัดการศึกษาตามสาขา เน้นในเรื่องของความรู้และเทคโนโลยีเพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในการประกอบอาชีพได้ (เกื้อ วงศ์บุญสิน, 2547: 50) ขณะที่ในระดับองค์กรก็ต้องมีหน้าที่ดูแลและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เช่น สถานศึกษา ดังตัวอย่างยุทธศาสตร์การพัฒนานิสิตและบัณฑิตที่พึงประสงค์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นต้น ก็ได้กำหนดคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ 4 ประการคือ 1) สติปัญญาและวิชาการ ได้แก่ การรู้จักสังเคราะห์/วิเคราะห์ การมีวิสัยทัศน์ การใฝ่รู้ และการริเริ่มสร้างสรรค์ 2) ความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่เรียน และการมีคุณธรรม ได้แก่ มีความซื่อสัตย์สุจริต มีศีลธรรม มีวินัยเคารพกฎระเบียบและกติกาสังคม และมีจรรยาบรรณวิชาชีพ 3) มีวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สังคม ได้แก่ รู้จักรับผิดชอบต่อตนเอง มีความตระหนักในบทบาทของตนเองต่อสังคม และรู้จักเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม 4) ทักษะและวิชาชีพ ได้แก่ การใช้ภาษาไทย ภาษาอังกฤษและเทคโนโลยีสารสนเทศให้เป็นการมีบุคลิกภาพที่เหมาะสม รู้จักการบริหารจัดการ และการทำงานในสังคมที่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรม ซึ่งสอดคล้องกับคุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ทั้งในฐานะพลเมืองและพลโลกอันเป็นมาตรฐานที่ 2 ของมาตรฐานการศึกษาของชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2551: 1)

การเน้นด้านคุณธรรม จริยธรรม การรู้จักรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมรวมถึงการเสียสละประโยชน์ส่วนรวมดังกล่าวแล้วนี้ เป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องฟื้นฟูและให้คงอยู่เป็นวัฒนธรรมที่สำคัญกับสังคมไทย หากเราต้องการให้สังคมพัฒนาทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมไปพร้อมๆ กัน คณะรัฐมนตรีจึงได้มีมติเรื่องการให้และการอาสาช่วยเหลือสังคม ไว้เมื่อวันที่ 30 มกราคม พ.ศ. 2550 โดยเห็นชอบข้อเสนอการให้และการอาสาช่วยเหลือสังคม ตามมติคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติที่กำหนดเรื่อง การให้และการอาสาช่วยเหลือสังคมเป็นวาระแห่งชาติโดยมีเนื้อหาประกอบด้วยการรณรงค์จิตสำนึกการให้และการอาสาช่วยเหลือสังคม การขับเคลื่อนนโยบายและมาตรการต่าง ๆ ได้แก่ มาตรการด้านการเงินการคลัง มาตรการด้านการศึกษา และมาตรการที่เอื้อให้ประชาชน เอกชน และข้าราชการเข้าร่วมในงานอาสาสมัคร รวมทั้งการพัฒนากลไกในการส่งเสริมเรื่องการให้และการอาสาช่วยเหลือสังคมทั้งในภาวะปกติและในภาวะวิกฤติ (เครือข่ายจิตอาสา, 2550: 1) ทั้งนี้นอกจากจะแสดงถึงประเทศชาติมีประชากรที่มีคุณภาพที่เข้าใจถึงปัญหาที่ประเทศชาติเผชิญอยู่ ยังแสดงถึงความพร้อมที่จะมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาอย่างจริงจังและจริงจังตามหลักของการเป็นพลเมืองที่ดีที่จะช่วยพัฒนาสังคมได้

“พฤติกรรมอาสา” (volunteer behavior) จึงเป็นพฤติกรรมสำคัญที่ควรส่งเสริมให้เกิดขึ้นในสังคม และเป็นสิ่งสำคัญที่ประชาชนทุกคนพึงมี เป็นพฤติกรรมที่สละทั้งแรงงานทางกาย สละ

ปัญญาทางความคิด ทางอารมณ์ และสละเวลาเพื่อเข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์แก่ผู้อื่น พฤติกรรมอาสาสมัครกับคนไทยนั้นเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นมานานแล้วโดยเฉพาะเมื่อเกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติที่นำมาซึ่งความสูญเสียมากมายและก่อให้เกิดความสะเทือนใจต่อบุคคล สังคมไทยมักได้สัมผัสพฤติกรรมอาสาสมัครบุคคลกลุ่มต่างๆ ที่อาสาช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ด้วยกันไม่ว่าจะในรูปแบบของการบริจาคทรัพย์สิน สิ่งของ ของตนเองหรือช่วยแสวงหารายได้ (จากที่อื่น) ให้กับองค์กร การอาสาสมัครลงพื้นที่ร่วมคลุกคลีอยู่กับชาวบ้านโดยสละแรงกายช่วยทำกิจกรรมต่างๆ เป็นต้น พฤติกรรมอาสาจึงเป็นพฤติกรรมที่ทำเพื่อส่วนรวมเป็นเรื่องที่สำคัญต่อสังคม เป็นสิ่งมีคุณค่า มีประโยชน์ต่อการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ เราจะเรียกบุคคลที่มีพฤติกรรมอาสาสมัครว่า “อาสาสมัคร”(volunteer) ซึ่งอาสาสมัครมีบทบาทที่สำคัญมากในงานสังคมสงเคราะห์ การแก้ไขปัญหาสังคม และการพัฒนาสังคม นอกจากนี้อาสาสมัครยังเป็นทรัพยากรที่สำคัญของประเทศชาติในการพัฒนาด้านต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสภาวะที่ประเทศชาติมีข้อจำกัดในเรื่องงบประมาณค่าใช้จ่ายการจ้างบุคลากรเข้ามาทำงานในหน้าที่นั้นๆ อาสาสมัครจะเป็นกำลังสำคัญของรัฐบาลและองค์กรเอกชนที่ช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาความทุกข์ยากเดือดร้อนประเภทต่าง ๆ เช่น ผู้เจ็บป่วยตามโรงพยาบาล ผู้ประสบสาธารณภัย ช่วยในการแก้ไขปัญหาสังคม เช่น ปัญหา ยาเสพติด ปัญหาอาชญากรรม และช่วยในการพัฒนาสังคม เช่น การพัฒนาชุมชนและการพัฒนาชนบท รวมทั้งการส่งเสริมความมั่นคงของชาติ ในแต่ละปีมีบุคคลที่เข้ามาเป็นอาสาสมัครนับเป็นจำนวนหลายล้านคน สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติ (2548) ได้ทำการสำรวจจำนวนอาสาสมัครทางการที่เป็นสมาชิกขององค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน โดยแบ่งประเภทอาสาสมัครออกเป็น 11 ประเภท ได้แก่ พัฒนาสังคมความมั่นคงของมนุษย์และสวัสดิการสังคม ประชาสัมพันธ์เผยแพร่และแจ้งข่าว ความปลอดภัยของชาติ สาธารณภัย พัฒนาชุมชน คุ้มครองผู้บริโภค แรงงาน สาธารณสุข สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรม และบำเพ็ญประโยชน์ พบว่า มีจำนวนอาสาสมัครทั้งหมด 9,558,614 คน ในปี พ.ศ. 2548

สำหรับมหาวิทยาลัยซึ่งเป็นสถาบันสำคัญอีกสถาบันหนึ่งย่อมมีบทบาทต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของประเทศ นอกเหนือจากการศึกษาในมหาวิทยาลัยจะมุ่งให้ความรู้ทางวิชาการ เพื่อให้บัณฑิตสามารถนำความรู้ที่ได้ไปเสริมสร้างและพัฒนาประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้ามั่นคงแล้ว ทุกมหาวิทยาลัยยังมุ่งหวังสร้างคุณธรรมเหมาะสมให้เกิดขึ้นกับบัณฑิตของตนดังได้ยกตัวอย่างมาแล้วก่อนหน้านี้ ทำให้ในหลายมหาวิทยาลัยมีการประกาศกฎข้อบังคับ กำหนดให้นักศึกษาต้องเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรตลอดระยะเวลาที่ศึกษา ซึ่งอาจกำหนดเป็นจำนวนชั่วโมง จำนวนกิจกรรม หรือจำนวนชมรม แตกต่างกันไปตามแต่ละมหาวิทยาลัย

ตัวอย่างเช่นในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์จะแบ่งประเภทของกิจกรรมเสริมหลักสูตรออกเป็น 4 ประเภท คือ กิจกรรมด้านพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม กิจกรรมด้านพัฒนาทักษะทางวิชาการ และวิชาชีพ กิจกรรมด้านพัฒนาบุคลิกภาพ และกิจกรรมด้านพัฒนาสุขภาพ (กองกิจการนิสิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2548: 1) จะเห็นว่าการสร้างนิสิตจะเป็นการสร้างให้เป็นผู้มี วัฒนธรรมในการดำรงชีวิต มีความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น โดยรู้จักเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม เพื่อให้บรรลุเป้าหมายวาระแห่งชาติที่ทางกระทรวงการพัฒนาลังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้เริ่มกำหนดไว้ตั้งแต่ปี พ.ศ.2550 ที่ให้เป็นปีแห่งการอาสาและช่วยเหลือสังคม ผู้วิจัยจึงพิจารณาว่าพฤติกรรมอาสาของนิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัยเป็นเรื่องที่ควรศึกษา ทั้งนี้นอกจากจะทำให้ทราบว่าผู้ที่กำลังจะก้าวไปเป็นแรงงานสำคัญของประเทศและเป็นที่ยิ่งใหญ่ให้กับประชากรกลุ่มอื่นของสังคมเป็นผู้มีคุณธรรมเป็นความหวังของสังคมได้เหมาะสมมากน้อยประการใดแล้ว การได้ศึกษานิสิตนักศึกษาโดยเฉพาะในเขตกรุงเทพมหานคร ยังอาจกล่าวได้ว่าเป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญยิ่ง เนื่องจากมีจำนวนมหาวิทยาลัย และจำนวนนิสิตนักศึกษามากที่สุดของประเทศอีกด้วย การทราบระดับของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมอาสาของนิสิตนักศึกษาและทราบถึงปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อพฤติกรรมอาสาของนิสิตนักศึกษาจึงจะทำให้ได้ข้อมูลเพื่อใช้วางแผนแนวทางในการปรับปรุงทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพที่อาจขยายผลไปสู่มหาวิทยาลัยอื่นทั้งในกรุงเทพมหานคร และภาคอื่นๆ ของประเทศจนในที่สุดสามารถก่อประโยชน์ต่อการพัฒนาชุมชนและพัฒนาสังคมโดยรวมได้

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมอาสาและค้นหาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมอาสาของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร

3. แนวคิดเชิงทฤษฎี

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยเสนอแนวคิด 2 เรื่อง ในส่วนนี้ คือ เรื่องที่ 1 เป็นแนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมอาสา เรื่องที่ 2 เป็นแนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมอาสา เพื่อปรับใช้สร้างกรอบแนวคิดของการวิจัย โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมอาสา

แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมอาสาประกอบด้วยความเป็นมาและนิยามของพฤติกรรมอาสา ประเภทของกิจกรรมอาสา ประโยชน์ของพฤติกรรมอาสา และการสนับสนุนทางสังคมที่ทำให้เกิดพฤติกรรมอาสา ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1.1 ความเป็นมาและนิยามของพฤติกรรมอาสา

เพื่อตอบสนองต่อความพยายามส่งเสริมให้มีการสร้างกิจกรรมอาสาสมัครต่างๆ มากขึ้น ในทุกประเทศ องค์การสหประชาชาติได้ร่วมกับประเทศต่างๆ ประกาศให้ปี พ.ศ.2544 เป็นปีอาสาสมัครสากล (International Year of Volunteer) หรือที่รู้จักกันในชื่อย่อว่า IVY2001 สำหรับประเทศไทย คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 19 ธันวาคม พ.ศ. 2543 เสนอให้ประเทศไทยจัดกิจกรรมเนื่องในโอกาสปีอาสาสมัครสากล ในปี พ.ศ. 2544 และกำหนดให้วันที่ 21 ตุลาคมของทุกปี อันตรงกับวันคล้ายวันพระราชสมภพสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ซึ่งเดิมเป็นวันสังคมสงเคราะห์แห่งชาติให้เป็นวันอาสาสมัครไทย (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2549: 1) รวมถึงส่งเสริมเรื่องการอาสาช่วยเหลือสังคมให้เกิดขึ้น เพื่อเป็นการส่งเสริมให้นักเรียน นิสิต นักศึกษา ข้าราชการ และพนักงานรัฐวิสาหกิจให้ใช้เวลาประมาณ 10 – 15 วันต่อปี ทำงานเป็นอาสาสมัครเพื่อสังคมได้โดยไม่ถือเป็นวันลา โดยอาจเป็นอาสาสมัครช่วยผู้สูงอายุ คนจน คนเจ็บ คนพิการ และเด็กกำพร้า ซึ่งจะทำให้สังคมเป็นสังคมที่มีน้ำใจไม่ทอดทิ้งกัน และเกิดการเรียนรู้เรื่องราวตามความเป็นจริงของสังคม (พลเดช ปิ่นประทีป และพัชรา อุบลสวัสดิ์, 2549: 20) และต่อมาในปี พ.ศ. 2550 คณะรัฐมนตรีก็ได้มีมติเกี่ยวกับการให้และการอาสาช่วยเหลือสังคมให้เป็นวาระแห่งชาติที่ต้องรณรงค์ให้แนวคิดนี้แพร่หลายมากขึ้น และมีผู้ปรารถนาจะทำงานอาสาสมัครมากขึ้น ซึ่งอาจเป็นเพราะว่าจำนวนอาสาสมัครที่มีอยู่ในประเทศจำนวนประมาณ 9.5 ล้านคนนั้น นับว่ายังมีจำนวนค่อนข้างน้อย จนถือได้ว่าน้อยมากเมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนประชากรและปัญหาทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมที่ประเทศไทยกำลังเผชิญอยู่

สำหรับความหมายของพฤติกรรมอาสาสมัครนั้นผู้วิจัยปรับจากงานวิจัยของ Omoto และ Snyder (1995) DeChant (2001) Clary และ Snyder (1999) Sundeen, Garcia และ Wang (2007) ปุ้ย โรจนะบุรานนท์ (2514) และสมพร เทพสิทธิ์า (2541) มาอธิบายความหมายของพฤติกรรมอาสาสมัครว่าเป็นพฤติกรรมที่บุคคลอุทิศแรงงานทั้งทางกาย ทางความคิด ทางอารมณ์ และเวลาเพื่อปฏิบัติกิจกรรมช่วยเหลือผู้อื่น บำรุงกันแก้ไขและพัฒนาสังคม หรือการอื่นอันเป็นประโยชน์แก่ประชาชนและสังคม ทั้งโดยผ่านการคิดไตร่ตรองและตัดสินใจเป็นอาสาสมัคร โดยคำนึงถึงเงื่อนไขของการเป็นอาสาสมัคร ได้แก่ ระยะเวลาและค่าใช้จ่ายระหว่างการเข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์แก่ผู้อื่น และศักยภาพของตนเอง เป็นต้น ซึ่งเป็นพฤติกรรมโดยเจตนา มีความตั้งใจ มีแรงจูงใจ และมีการวางแผนของอาสาสมัครหรือที่นักจิตวิทยาเรียกว่า “การช่วยเหลือที่เกิดจากการวางแผน” (planned helping) (Benson et al., 1980; Smith และ Macaulay, 1980) และที่เป็นการช่วยเหลือในเหตุการณ์เฉพาะหน้าซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่ต้องการ

ความช่วยเหลืออย่างเร่งด่วน ซึ่งส่งผลให้บุคคลช่วยเหลือผู้อื่นโดยมิได้ตั้งใจหรือวางแผนที่จะช่วยเหลือมาก่อนที่นักจิตวิทยาเรียกว่า “ความช่วยเหลือที่เป็นไปเอง” (spontaneous helping) (Piliavin และ Charng, 1990; Bierhoff, 2002) ที่ไม่ได้มุ่งหวังผลตอบแทนเป็นสำคัญ

นอกจากนี้ เอกสิทธิ์ พิธิฐพงษ์มาน (2550: 21 – 22) ได้แบ่งประเภทของอาสาสมัครออกเป็น 2 ประเภท คือ

(1) อาสาสมัครที่เป็นทางการ (formal volunteer) หมายถึง อาสาสมัครที่ได้รับการจัดตั้งขึ้นโดยหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ซึ่งมีจุดมุ่งหมายในการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมเพื่อประโยชน์ส่วนรวม โดยมีกำหนดกฎเกณฑ์เฉพาะ

(2) อาสาสมัครที่ไม่เป็นทางการ (informal volunteer) หมายถึง อาสาสมัครที่เกิดขึ้นหรือเป็นไปเองโดยธรรมชาติ ซึ่งต้องการปฏิบัติงานเพื่อสาธารณประโยชน์ส่วนรวม และไม่มีกำหนดกฎเกณฑ์มาบังคับใช้กับการดำเนินการเฉพาะ

กล่าวโดยสรุปพฤติกรรมอาสาจึงหมายถึง การที่บุคคลได้เสียสละแรงงานทั้งทางกาย ทางความคิด ทางอารมณ์ และเวลา เพื่อปฏิบัติกิจกรรมอาสาช่วยเหลือผู้อื่น รวมถึงป้องกันแก้ไขและพัฒนาสังคม ซึ่งเป็นทั้งพฤติกรรมที่กระทำไปโดยเจตนาที่มีการวางแผนและมีเงื่อนไขของการอาสาช่วยเหลือ และเป็นทั้งพฤติกรรมที่กระทำไปโดยมิได้เจตนาหรือการวางแผนและมีได้มุ่งหวังผลตอบแทนเป็นสำคัญ สำหรับในการศึกษาพฤติกรรมอาสาของนิสิตนักศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดว่าพฤติกรรมอาสาของนิสิตนักศึกษา หมายถึง การที่นิสิตนักศึกษาปฏิบัติกิจกรรมอาสาและบำเพ็ญประโยชน์แก่ผู้อื่นและสังคม โดยเกิดขึ้นหรือเป็นไปทั้งโดยตั้งใจและเป็นไปเองตามธรรมชาติ เป็นการปฏิบัติเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ไม่มีกำหนดกฎเกณฑ์มาบังคับใช้กับการดำเนินการเฉพาะ เป็นการกระทำที่ไม่หวังผลตอบแทนในรูปของเงิน แต่หวังผลให้ผู้อื่นหรือสังคมมีความเป็นอยู่ดีขึ้น และตนเองได้รับความสุขใจ ความอึดอึดใจจากการกระทำนั้น

3.1.2 ประเภทของกิจกรรมอาสา

กรมแรงงานของประเทศสหรัฐอเมริกา (United States Department of Labor, 2005) ได้จัดแบ่งประเภทกิจกรรมอาสาสมัครตามภารกิจขององค์กรหลักที่ได้ดำเนินกิจกรรมไว้ 8 ประเภทด้วยกัน คือ

- (1) กิจกรรมเกี่ยวกับเมือง การเมือง ผู้เชี่ยวชาญในวิชาชีพ หรือองค์กรระหว่างประเทศ
- (2) กิจกรรมเกี่ยวกับการศึกษา หรือบริการเยาวชน
- (3) กิจกรรมที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม หรือดูแลสัตว์

- (4) กิจกรรมเกี่ยวกับโรงพยาบาล หรือสุขภาพอื่นๆ
- (5) กิจกรรมเกี่ยวกับความปลอดภัยสาธารณะ
- (6) กิจกรรมเกี่ยวกับศาสนา
- (7) กิจกรรมเกี่ยวกับสังคม หรือบริการชุมชน
- (8) กิจกรรมเกี่ยวกับกีฬา งานอดิเรก วัฒนธรรม หรือศิลปะ

ประเทศไทยมีการจัดแบ่งประเภทกิจกรรมอาสาโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ จากโครงการสำรวจการใช้เวลาของประชากร ในปี พ.ศ. 2545 และ พ.ศ. 2548 ได้แบ่งกลุ่มกิจกรรมออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มการดูแลตัวเอง กลุ่มการทำงานและการเรียนรู้ กลุ่มการดูแลครัวเรือนและการให้บริการชุมชน และกลุ่มการใช้เวลาว่าง ซึ่งในส่วนของกลุ่มการดูแลครัวเรือนและการให้บริการชุมชนเป็นกลุ่มกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมอาสาสมัคร โดยสามารถแบ่งกิจกรรมในกลุ่มนี้ได้เป็น 4 ประเภท คือ

(1) การให้ความช่วยเหลือครัวเรือนอื่น โดยไม่ได้รับค่าตอบแทน ประกอบด้วย

- การให้ความช่วยเหลือครัวเรือนอื่นด้านการบำรุงรักษาและจัดการครัวเรือน
- การให้ความช่วยเหลือครัวเรือนอื่นด้านการจัดซื้อสินค้าและบริการ
- การให้ความช่วยเหลือครัวเรือนอื่นด้านการก่อสร้าง การปรับปรุง และการซ่อมแซมที่อยู่อาศัยและสิ่งปลูกสร้างอื่นๆ
- การให้ความช่วยเหลือครัวเรือนอื่นด้านการซ่อมแซมเครื่องอุปโภคบริโภคและของใช้ในครัวเรือน
- การให้ความช่วยเหลือครัวเรือนอื่นด้านธุรกิจหรือปศุสัตว์และด้านการจ้างงาน โดยไม่ได้รับค่าตอบแทน
- การให้ความช่วยเหลือครัวเรือนอื่นด้านการดูแลเด็ก
- การให้ความช่วยเหลือครัวเรือนอื่นด้านการดูแลผู้ใหญ่
- การให้ความช่วยเหลือครัวเรือนอื่นด้านการขนส่ง

(2) การให้บริการชุมชน ประกอบด้วย

- การให้บริการเพื่อชุมชน เช่น การทำอาหารเพื่อร่วมฉลองกับชุมชน เป็นต้น
- การให้บริการซ่อมแซมเกี่ยวกับถนนหรืออาคาร การปรับและการเตรียมพื้นที่ในชุมชน การทำความสะอาด (ถนน ตลาด เป็นต้น)
- การจัดตั้งและการให้บริการเพื่อชุมชนในการให้ความช่วยเหลือหมู่บ้านท้องถิ่น

- การจัดตั้งและการให้บริการเพื่อชุมชนในการให้ความช่วยเหลือแก่ครอบครัวและบุคคล

(3) การให้บริการอาสาสมัคร โดยไม่ได้รับค่าตอบแทน ประกอบด้วย

- การทำงานอาสาสมัครให้กับองค์กร (ไม่ได้ให้ความช่วยเหลือบุคคลอื่นโดยตรง)
- การทำงานอาสาสมัครในนามองค์กร (ให้ความช่วยเหลือบุคคลอื่นโดยตรง)

(4) กิจกรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย

- การเข้าร่วมประชุม
- การมีส่วนร่วมในชุมชนและความรับผิดชอบที่เกี่ยวข้อง
- การเดินทางที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการชุมชนและการให้ความช่วยเหลือครัวเรือนอื่น
- การให้บริการชุมชนและการให้ความช่วยเหลือครัวเรือนอื่น ซึ่งมิได้จัดประเภทไว้ที่อื่น

สำหรับกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้แบ่งประเภทของอาสาสมัครตามภารกิจขององค์กรต่างๆ ไว้ 11 ประเภทด้วยกัน ดังนี้

- (1) พัฒนาสังคมความมั่นคงของมนุษย์และสวัสดิการสังคม
- (2) ประชาสัมพันธ์เผยแพร่และแจ้งข่าว
- (3) ความปลอดภัยของชาติ
- (4) สาธารณภัย
- (5) พัฒนาชุมชน
- (6) คุมประเพณี
- (7) แรงงาน
- (8) สาธารณสุข
- (9) สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ
- (10) วัฒนธรรม
- (11) บำเพ็ญประโยชน์

จากการจัดแบ่งประเภทกิจกรรมอาสาสมัครต่างๆ ข้างต้น พบว่าการจัดแบ่งมีทั้งความคล้ายคลึงและความแตกต่างกัน การจัดแบ่งประเภทกิจกรรมอาสาของกรมแรงงาน ประเทศสหรัฐอเมริกากับกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ที่มีความครอบคลุมตามราย

ประเภทของกิจกรรมอาสาภายในประเทศ ในขณะที่ของสำนักงานสถิติแห่งชาติจะเป็นประเภทกิจกรรมในครัวเรือนที่ไม่ครอบคลุมแต่จัดว่าเป็นกิจกรรมย่อยตามที่กรมแรงงาน ประเทศสหรัฐอเมริกาและของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้จัดแบ่งประเภทเอาไว้ และจากการศึกษาทบทวนและการสังเกตการณ์การปฏิบัติกิจกรรมอาสาของนิสิตนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยต่างๆ ทั้งที่เป็นมหาวิทยาลัยของรัฐ และมหาวิทยาลัยเอกชนของไทย ซึ่งเมื่อนำมาเปรียบเทียบกับการจัดกลุ่มประเภทข้างต้น ผู้วิจัยสามารถจัดแบ่งประเภทของกิจกรรมตามที่นิสิตนักศึกษาจะสามารถทำกิจกรรมได้เป็น 6 ประเภทด้วยกัน คือ

1) **กิจกรรมเกี่ยวกับการเมือง** เช่น การเข้าร่วมเป็นอาสาสมัครการหาเสียงเลือกตั้งภายในมหาวิทยาลัย และเข้าร่วมเป็นอาสาสมัครการหาเสียงเลือกตั้งภายนอกมหาวิทยาลัย เป็นต้น

2) **กิจกรรมเกี่ยวกับการศึกษา** เช่น เข้าร่วมกิจกรรมอาสาติวหนังสือให้เพื่อน หรือรุ่นน้อง เข้าร่วมอาสาสอนหนังสือเด็ก และเข้าร่วมอาสาสอนหนังสือคนพิการ เป็นต้น

3) **กิจกรรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม** เช่น เข้าร่วมอาสาทำความสะอาดบริเวณมหาวิทยาลัย เข้าร่วมอาสาสมัครภาวะโลกร้อน เข้าร่วมอาสาสมัครการทิ้งขยะให้ลงถัง เข้าร่วมอาสาสมัครการประหยัดน้ำ เข้าร่วมอาสาสมัครการรักษาแม่น้ำลำคลอง เข้าร่วมอาสาสมัครการประหยัดน้ำมันเชื้อเพลิง และเข้าร่วมอาสาปลูกป่า เป็นต้น

4) **กิจกรรมเกี่ยวกับโรงพยาบาล หรือสุขภาพอื่นๆ** เช่น เข้าร่วมอาสาให้ความรู้เรื่องเอดส์ เข้าร่วมอาสาให้ความรู้เรื่องพิษภัยของบุหรี่ และเข้าร่วมอาสาสมัครการงดดื่มสุรา เป็นต้น

5) **กิจกรรมเกี่ยวกับสังคม** เช่น เข้าร่วมเป็นอาสาสมัครรับบริจาคสิ่งของแจกจ่ายแก่ผู้ด้อยโอกาส หรือผู้ประสบภัยต่างๆ เข้าร่วมเป็นอาสาสมัครนำสิ่งของที่รับบริจาคไปแจกจ่ายแก่ผู้ด้อยโอกาส หรือผู้ประสบภัยต่างๆ เข้าร่วมเป็นอาสาเพื่อปลูกสร้างสิ่งปลูกสร้างต่างๆ เข้าร่วมอาสาดูแลผู้สูงอายุ เข้าร่วมอาสาดูแลคนพิการ และเข้าร่วมอาสาดูแลเด็ก เป็นต้น

6) **กิจกรรมเกี่ยวกับศาสนา** เช่น เข้าร่วมเป็นอาสาทำกิจกรรมทางศาสนาเนื่องในวันสำคัญต่างๆ เช่น ช่วยงานโรงครัว กวาดลานวัด ทำความสะอาดห้องน้ำ เป็นต้น

3.1.3 ประโยชน์ของพฤติกรรมอาสา

การที่บุคคลปฏิบัติกิจกรรมอาสาสมัครขณะที่มีเวลาว่าง เป็นสิ่งที่ดีก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองของประเทศเป็นอย่างมาก ซึ่งบุคคลที่เป็นอาสาสมัครจัดได้ว่าเป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญต่อสังคม ในการพัฒนาสังคมเพื่อให้คนในสังคมมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

และการที่สังคมนั้นๆ มีจำนวนประชากรที่เป็นอาสาสมัครจำนวนมาก ย่อมแสดงให้เห็นว่าสังคมนั้นมีประชากรที่มีความเข้าใจถึงปัญหาที่สังคมนั้นกำลังเผชิญอยู่และคนในสังคมพร้อมที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาอย่างจริงจัง สำหรับประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่สังคมได้รับจากการปฏิบัติกิจกรรมอาสา คือ การลดภาระงบประมาณค่าใช้จ่ายในการจ้างบุคลากรเข้ามาทำงานในหน้าที่ต่างๆ ในส่วนนี้อาสาสมัครมีส่วนสำคัญอย่างยิ่ง และเมื่อนำไปประเมินเป็นมูลค่าทางเศรษฐกิจแล้วจะพบว่ามียุทธศาสตร์อย่างมหาศาล นอกจากนี้ประโยชน์ทางการเมืองจากการปฏิบัติกิจกรรมอาสา นั้นจะทำให้บุคคลที่เป็นอาสาสมัครเกิดการเรียนรู้เรื่องของสิทธิและหน้าที่ของความเป็นพลเมือง และมีความรับผิดชอบต่อสังคมมากขึ้น

3.1.4 การสนับสนุนทางสังคมที่ทำให้เกิดพฤติกรรมอาสา

การสนับสนุนทางสังคมเป็นปัจจัยแวดล้อมที่สำคัญและมีอิทธิพลต่อบุคคลในการช่วยส่งเสริมให้บุคคลเกิดพฤติกรรมอาสา โดย Cobb (1976 อ้างถึงใน วิมลวรรณ ศิริวงศ์, 2547: 23) ได้ให้ความหมายของการสนับสนุนทางสังคมในลักษณะของการช่วยเหลือว่า เป็นข้อมูลหรือข่าวสารที่ทำให้บุคคลเชื่อว่ามีคนรักคนสนใจ มีคนยกย่องและมองเห็นคุณค่า และรู้สึกว่าคุณค่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคมอันเป็นผลให้เกิดพฤติกรรมอาสาที่จะช่วยเหลือสังคมตามมา นอกจากนี้ Brown (1986) ได้แบ่งการสนับสนุนทางสังคมออกเป็น 4 ประเภท คือ

(1) การสนับสนุนทางอารมณ์ (emotional support) เป็นข้อมูลที่ทำให้บุคคลเชื่อว่าตนเองได้รับการยกย่อง ความไว้วางใจ ความรัก ความจริงใจ ความเอาใจใส่ และความรู้สึกเห็นใจ

(2) การสนับสนุนทางการประเมินเปรียบเทียบพฤติกรรม (appraisal support) เป็นการให้ข้อมูลย้อนกลับ หรือข้อมูลที่นำไปใช้ประเมินตนเอง การเห็นพ้อง การรับรอง และการเปรียบเทียบตนเองกับผู้อื่นในสังคมซึ่งจะทำให้เกิดความมั่นใจ

(3) การสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร (information support) เป็นการให้ข้อมูล คำแนะนำ ข้อเสนอแนะ ทิศทาง และเป็นข้อมูลข่าวสารที่สามารถทำให้เกิดแนวทางเลือกหรือแนวทางปฏิบัติ

(4) การสนับสนุนด้านสิ่งของ แรงงาน และการเงิน (material support) เป็นการช่วยเหลือโดยตรงต่อความจำเป็นของบุคคลในเรื่องของวัสดุ สิ่งของ เงิน และแรงงานที่จะช่วยให้บุคคลสามารถทำกิจกรรมต่างๆ ได้

ซึ่งจากการศึกษาความหมายและแนวความคิดดังกล่าวข้างต้นจึงอาจสรุปได้ว่า การสนับสนุนทางสังคม หมายถึง การที่บุคคลได้รับความรัก ความเอาใจใส่ การมองเห็นคุณค่า ได้รับการยกย่อง มีความผูกพันซึ่งกันและกัน ตลอดจนให้ความช่วยเหลือในด้านต่างๆ เช่น การให้

คำแนะนำ การให้สิ่งของ การประเมินเพื่อปรับปรุงให้ดีขึ้น การให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับอุปกรณ์ เครื่องมือ เวลา ความคิด และการให้ข้อมูลข่าวสาร โดยการให้สิ่งต่างๆ เหล่านี้จะมีผลต่อภาวะจิตใจ และอารมณ์ของผู้รับ อันเป็นผลให้บุคคลเกิดพฤติกรรมอาสาที่จะช่วยเหลือสังคมต่อไป

3.2 แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมอาสา

Sundeen, Garcia และ Wang (2007) ได้อธิบายถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเป็นอาสาสมัคร ไว้ในงานวิจัยเรื่องการศึกษาพฤติกรรมอาสาของกลุ่มเอเชียอเมริกันในประเทศสหรัฐอเมริกาว่ามี 4 ปัจจัยด้วยกัน ได้แก่

3.2.1 **ปัจจัยประชากร** (demographic factors) กล่าวคือ การมีส่วนร่วมในกิจกรรม จะเกิดกับบุคคลที่มีตำแหน่งและบทบาททางสังคมในลักษณะครอบงำสูง (dominant status) และสามารถบูรณาการเข้ากับชุมชนและสังคมได้ดี ซึ่งในที่นี้สถานภาพที่ครอบงำ และทักษะความสามารถในการบูรณาการเข้ากับชุมชนและสังคมจะขึ้นอยู่กับตัวแปรเพศ และอายุ เป็นต้น

3.2.2 **ปัจจัยทรัพยากรส่วนบุคคล** (personal resource factors) ทรัพยากรที่บุคคลมีอยู่ย่อมอำนวยให้บุคคลเป็นอาสาสมัครได้หรือทำให้บุคคลนั้นเป็นที่ดึงดูดใจขององค์กรที่แสวงหาอาสาสมัครอยู่ไม่มากนัก ปัจจัยนี้จึงอาจประกอบด้วยตัวแปรด้านการศึกษา และรายได้ เป็นต้น

3.2.3 **ปัจจัยทรัพยากรทางสังคม** (social resource factors) หมายถึง ความผูกพันทางสังคม และระบบสนับสนุนที่อำนวยให้บุคคลมีโอกาส และเวลามากพอที่จะไปเป็นอาสาสมัคร ปัจจัยนี้จึงอาจประกอบด้วย การมีเพื่อน เพื่อนบ้าน เพื่อนที่ทำงาน ที่ให้ข้อสารสนเทศด้านกิจกรรมอาสา หรือเป็นตัวแบบเชิงบทบาท (role model) ของการเป็นอาสาสมัครนั่นเอง

3.2.4 **ปัจจัยการปรับตัวเข้ากับวัฒนธรรม** (acculturation factors) ด้วยเหตุที่การปรับตัวเข้ากับวัฒนธรรม หมายถึง ระดับของการที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลยอมรับบรรทัดฐาน ค่านิยม และการปฏิบัติของวัฒนธรรมอื่น ขณะที่ยังคงรักษาวัฒนธรรมที่ให้กำเนิดตนได้ ดังนั้นผู้ที่ปรับตัวทางวัฒนธรรมได้สูงจึงน่าจะมีมิติของการผูกพันเชิงพลเมือง (civic engagement) สูงกว่า ดังนั้นจึงเป็นอาสาสมัครมากกว่า โดยตัวแปรนี้อาจประกอบด้วย อายุ ฐานะ เมื่อเวลาย้ายเข้าอยู่อาศัย ณ ที่ใดที่หนึ่ง หรือสถานภาพของความเป็นรุ่น (generation status) และความเป็นพลเมือง (citizenship) เป็นต้น

4. กรอบแนวคิดของการศึกษา

จากการทบทวนแนวคิดเชิงทฤษฎีที่กล่าวมาแล้วนี้ รวมถึงการทบทวนผลการวิจัยที่จะกล่าวถึงอีกต่อไปจึง สามารถจัดกรอบแนวคิดของการศึกษาคำนี้ดังแสดงไว้ในแผนภาพที่ 1 และมีรายละเอียดดังนี้

4.1 ปัจจัยประชากร

ปัจจัยประชากรเป็นสิ่งที่ติดตัวอยู่กับบุคคลที่อาจมีผลต่อการอยู่ในตำแหน่ง และบทบาททางสังคมในลักษณะผู้ครอบงำ (dominant) ในงานวิจัยนี้ปัจจัยประชากรและแรงจูงใจ ได้แก่ เพศ อายุ และลำดับที่การเป็นบุตร ซึ่งเพศและอายุเป็นลักษณะทางประชากร เพศอาจหมายถึงภาวะแห่งเพศที่ถูกประกอบขึ้นทางสังคม อันรวมถึงบทบาทหญิง ชาย อายุบอกถึงรุ่นการเกิด บ่งบอกถึงประสบการณ์ ความถนัด และทักษะที่แตกต่างกัน ทั้งเพศและอายุช่วยให้บุคคลมีสถานภาพเชิงครอบงำแตกต่างกัน รวมถึงก่อให้เกิดความแตกต่างในชนิดของประเภทของกิจกรรมที่อาสาด้วยได้ ส่วนลำดับที่ของการเป็นบุตรตามทฤษฎีบุคลิกภาพเชื่อว่าลูกคนโตมักมีความรับผิดชอบ และมีความเป็นผู้นำ ซึ่งถือว่ามีสถานภาพเชิงครอบงำนั่นเอง

4.2 ปัจจัยทรัพยากรส่วนบุคคล

ปัจจัยทรัพยากรส่วนบุคคลที่มีผลต่อการมีพฤติกรรมอาสาประกอบด้วยสาขาวิชา เกردเฉลี่ย จำนวนเวลาว่างต่อสัปดาห์ เงินใช้จ่ายที่ได้รับต่อเดือน และฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ตัวแปรเหล่านี้จัดเป็นทรัพยากรบุคคลที่สำคัญที่เอื้ออำนวยให้เป็นอาสาสมัครได้เป็นอย่างมาก ทั้งนี้สาขาวิชามีส่วนสำคัญในการเสริมสร้างความตระหนักต่อปัญหาสังคม และให้ทักษะทางสังคมที่จะแก้ไขปัญหาสังคมได้ ส่วนเกรดเฉลี่ย และจำนวนเวลาว่างต่อสัปดาห์ มีส่วนสำคัญในการเอื้อให้เกิดเวลาอิสระที่บุคคลใช้ทำกิจกรรมอาสาได้ตามที่ตัวเองถนัดและสนใจ นอกจากนี้เงินใช้จ่ายที่ได้รับต่อเดือน และฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวเป็นตัวชี้ถึงการมีความสามารถในการอุปโภค บริโภค และเข้าถึงบริการต่างๆ ภายในสังคมเพื่อตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับตนเอง โดยไม่ต้องใช้เวลาขอความช่วยเหลือต่างๆ ขณะเดียวกันก็มีความสามารถในการช่วยเหลือหรือเอื้อเฟื้อบุคคลอื่น เพื่อช่วยพัฒนาสังคมให้ดีขึ้นได้

4.3 ปัจจัยทรัพยากรทางสังคม

ปัจจัยทรัพยากรทางสังคมแสดงถึงความผูกพันทางสังคมและระบบสนับสนุนที่อำนวยให้บุคคลมีโอกาส และเวลาที่เพียงพอเพื่อการเป็นอาสาสมัคร ตลอดจนเป็นตัวแบบเชิงบทบาทที่ทำให้บุคคลต้องการเลียนแบบหรือปฏิบัติตาม มีบุคคลส่วนหนึ่งเท่านั้นที่เริ่มเป็นอาสาสมัครด้วย

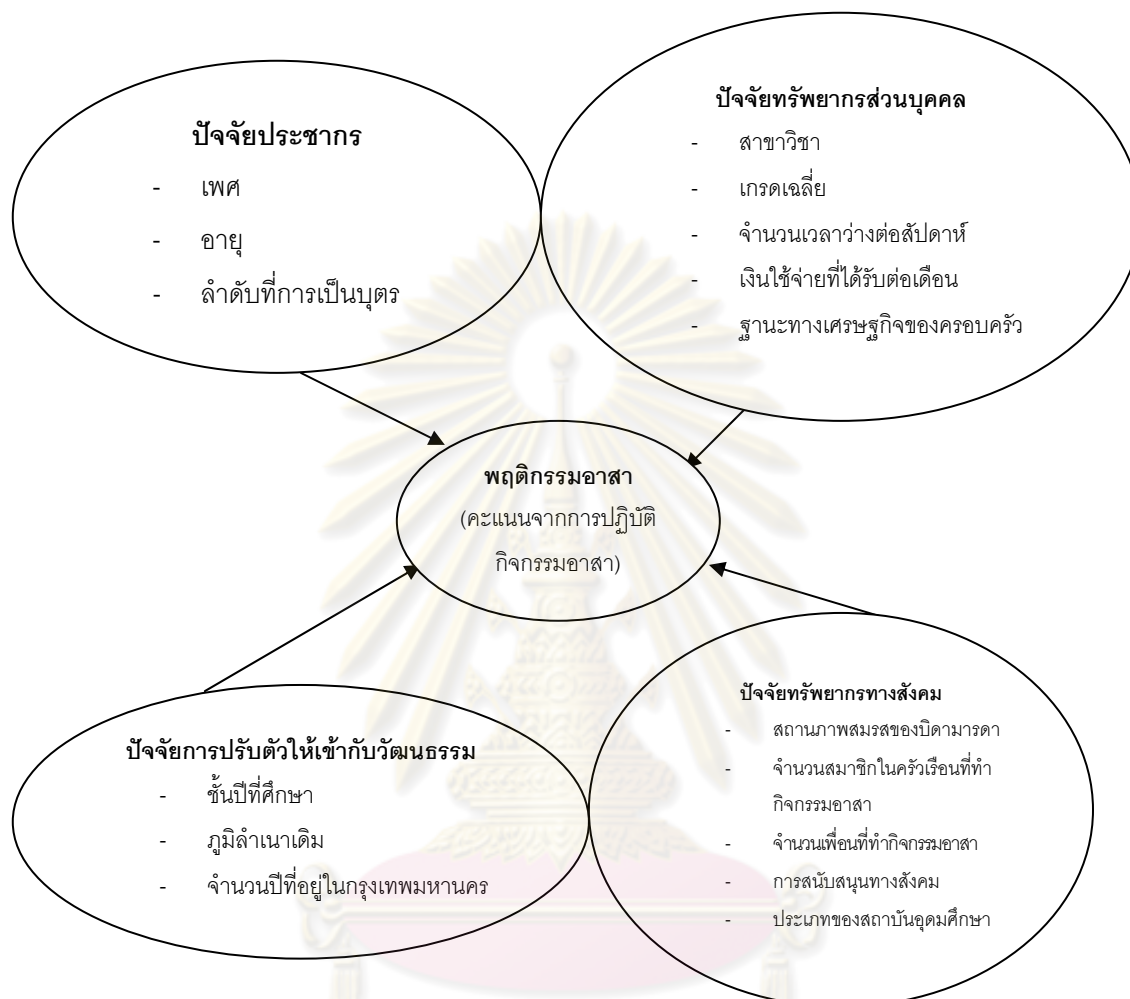
ตนเอง แต่เครือข่ายทางสังคมจะมีอิทธิพลต่อการเกิดพฤติกรรมอาสาด้วย ตัวแปรสถานภาพสมรสของบิดามารดา จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ทำกิจกรรมอาสา จำนวนเพื่อนที่ทำกิจกรรมอาสา การสนับสนุนทางสังคม และประเภทของสถาบันอุดมศึกษา เป็นตัวแปรภายใต้ปัจจัยทรัพยากรทางสังคม กล่าวคือ สถานภาพสมรสของบิดามารดา แสดงถึงความรักใคร่ปรองดองและความผูกพัน สร้างความมั่นคงทางจิตใจและความเอาใจใส่ดูแลกัน ที่น่าจะมีอิทธิพลต่อจิตใจที่เอื้อเฟื้อของบุตรด้วย โดยเฉพาะหากเป็นจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่มีผู้ทำกิจกรรมอาสา มีจำนวนเพื่อนที่ทำกิจกรรมอาสา และได้รับการสนับสนุนทางสังคมทั้งจากครอบครัว เพื่อน ครูอาจารย์ และสื่อมวลชนก็จะมีประโยชน์ด้านข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับกิจกรรมอาสา เป็นการให้คุณค่า และให้กำลังใจเป็นต้นแบบของอาสาสมัคร และเกิดการชักชวนกันไปเป็นอาสาสมัครได้

สำหรับประเภทของสถาบันอุดมศึกษาก็อาจเป็นตัวกำหนดให้เกิดพฤติกรรมอาสาที่แตกต่างกัน ทั้งนี้นโยบายของสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งในเรื่องการทำกิจกรรมของนิสิต นักศึกษานั้นมีความแตกต่างกัน สถาบันอุดมศึกษาของรัฐอาจปลูกฝังการทำกิจกรรมเพื่อสังคมมากกว่า เพราะการเล่าเรียนส่วนหนึ่งและการลงทุนถือเป็นภาษีจากประชาชน จึงน่าจะส่งผลต่อการมีพฤติกรรมอาสาของนิสิตนักศึกษาแตกต่างจากสถาบันอุดมศึกษาของเอกชน

4.4 ปัจจัยการปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรม

ตัวแปรสำหรับปัจจัยนี้มี 3 ตัวแปรด้วยกัน ได้แก่ ชั้นปีที่ศึกษา ภูมิภาคเนาเดิม และจำนวนปีที่อยู่ในกรุงเทพมหานคร โดยผู้วิจัยมองว่าชั้นปีที่ศึกษาเป็นตัวที่แสดงให้เห็นถึงการปรับตัวภายในมหาวิทยาลัยและการรับเอาค่านิยมในมหาวิทยาลัย ซึ่งในที่นี่คือการปลูกฝังความรับผิดชอบต่อสังคมให้เกิดขึ้นกับนิสิตนักศึกษา ซึ่งตรงกับปัจจัยการปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรม นอกจากนี้ภูมิภาคเนาเดิม และจำนวนปีที่อยู่ในกรุงเทพมหานคร ที่แตกต่างกันของบุคคลน่าจะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการแสดงออกด้วย โดยผู้ที่มาจากเขตเทศบาลหรือมีจำนวนปีอยู่ในกรุงเทพมหานครนาน ย่อมคุ้นเคยกับกิจกรรมอาสาขององค์กรต่างๆ เป็นจำนวนมากและพิจารณาเห็นว่าความช่วยเหลือเกื้อกูลในกิจกรรมต่างๆ เป็นความต้องการที่จำเป็นของคนเมืองและการเป็นพลเมืองดี

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการศึกษาพฤติกรรมอาสาของนิสิตนักศึกษาในกรุงเทพมหานคร

5. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในส่วนนี้ผู้วิจัยได้ทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามแนวคิดทฤษฎี เพื่อเป็นแนวทางในการคาดทำนายว่าตัวแปรแต่ละตัวมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมอาสาอย่างไร ซึ่งพบว่าผลงานวิจัยส่วนใหญ่มิได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆ กับพฤติกรรมอาสาไว้โดยตรง แต่มักเป็นเรื่องเกี่ยวกับปัจจัยต่างๆ กับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมและความรับผิดชอบต่อสังคมอื่นๆ ซึ่งผู้วิจัยพิจารณาว่าน่าเป็นส่วนหนึ่งของพฤติกรรมอาสา ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงรวบรวมผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม และความรับผิดชอบต่อสังคมไว้ในผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยจะทบทวนตามลำดับตัวแปรในกรอบแนวคิด ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ปัจจัยประชากร

1) เพศ

เพศอาจหมายถึงภาวะแห่งเพศที่ถูกประกอบขึ้นทางสังคม อันรวมถึงบทบาทหญิง-ชาย ทั้งนี้แล้วทั้งหญิงและชายมีความแตกต่างกันทั้งในด้านร่างกายและจิตใจ ตลอดจนพฤติกรรม การแสดงออกที่ถูกหล่อหลอมโดยสังคมและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน รวมถึงการที่สังคมไทยแต่เดิมมักกำหนดให้เพศชายเป็นผู้นำ ซึ่งการมีลักษณะของผู้ผู้นำน่าจะส่งผลให้มีพฤติกรรมอาสามากขึ้น ในประเด็นดังกล่าวนี้จึงน่าจะมีอิทธิพลที่ทำให้ทั้งหญิงและชายมีความแตกต่างกันต่อการแสดงพฤติกรรมอาสา

จากการประมวลเอกสารในเรื่องเพศกับพฤติกรรมอาสา นั้นพบว่า ผลงานวิจัยส่วนใหญ่ มิได้ใช้ชื่อว่าศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับพฤติกรรมอาสาไว้โดยตรง แต่เกี่ยวข้องกับ พฤติกรรมการช่วยเหลือ และการมีส่วนร่วมในกิจกรรม ซึ่งผู้วิจัยถือว่่าก็น่าจะเป็นส่วนหนึ่งของ พฤติกรรมอาสา ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงรวบรวมผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการช่วยเหลือ และการมีส่วนร่วมไว้ในส่วนนี้ ในงานวิจัยของ วิภาพรรณ จีระธัญญาสกุล (2538) ได้ทำการ ทดลองภาคสนามเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างเพศในพฤติกรรมการช่วยเหลือ พบว่า เพศชาย ให้ความช่วยเหลือมากกว่าเพศหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ฌอ่าน วุฑฒิกกรรมรักษา (2526: 108 – 109) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของ ประชาชนในโครงการสร้างงานในชนบท: ศึกษาเฉพาะกรณีโครงการที่ได้รับรางวัลดีเด่นของตำบล คุ่งพวยอม อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี จากการศึกษาพบว่า เพศเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อ การเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน คือเพศชายมากกว่าเพศหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เช่นเดียวกับผลการศึกษาของ นิสากร วิจินัยภาค (2530: 62 – 88) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มี ผลต่อการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในกิจกรรมของสหกรณ์การเกษตร จากการศึกษาพบว่า เพศมี ความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในกิจกรรมของสหกรณ์การเกษตร โดยเพศชายเข้า มามีส่วนร่วมมากกว่าเพศหญิง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากงานวิจัยของ สุวรรณี คงทอง (2536) ที่ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชายเลนชุมชนในท้องที่ อำเภอสิเกา จังหวัดตรัง พบว่า เพศของประชาชนในท้องที่อำเภอสิเกา จังหวัดตรัง มี ความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลน กล่าวคือเพศชายมีส่วนร่วมในการ อนุรักษ์ป่าชายเลนมากกว่าเพศหญิง งานวิจัยของ Levine, Martinez, Brase and Sorenson (1991: 360) พบว่า ในการทดลองการทำปากกาดก ขอลแลกเงิน และช่วยพาคนตาบอดข้าม ถนน เพศชายให้ความช่วยเหลือมากกว่าเพศหญิง ซึ่งจากข้อค้นพบข้างต้นจะเห็นได้ว่าเพศชายมี

พฤติกรรมอาสา และพฤติกรรมการมีส่วนร่วมมากกว่าเพศหญิง รวมถึงผู้วิจัยมีความเชื่อว่าเพศชายมีภาวะผู้นำสูงกว่าเพศหญิงที่จะสามารถนำร่องและผู้อื่นให้มาทำกิจกรรมอาสาได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานเพื่อการวิจัยนี้ว่าพฤติกรรมอาสาแปรผันตามเพศชาย

2) อายุ

อายุเป็นตัวแปรที่บอกถึงรุ่นการเกิดซึ่งน่าจะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรม กล่าวคือบุคคลที่มีอายุต่างกันย่อมจะมีประสบการณ์ ความถนัด และทักษะที่แตกต่างกัน รวมทั้งประสบการณ์ที่มองเห็นโลก ความเป็นไปของสิ่งรอบข้าง รวมถึงการมีภาวะผู้นำอันจะนำไปสู่การทำกิจกรรมอาสา และชักชวนให้ผู้อื่นทำกิจกรรมตามไปด้วย อายุจึงน่าจะส่งผลต่อพฤติกรรมอาสา

จากการทบทวนงานวิจัยของ King and others (1982 อ้างถึงใน ชลิตา สุวรรณ, 2541: 14) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับเพศและอายุที่แตกต่างกันของเด็ก ว่าจะมีพฤติกรรมช่วยเหลือแตกต่างกันหรือไม่ ผลการวิจัยพบว่า เด็กผู้หญิงที่มีอายุสูงกว่าจะสนองความต้องการของผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือได้รวดเร็วกว่า ไม่ว่าจะเป็นการเข้าร่วม การแบ่งปัน หรือแม้แต่ให้การช่วยเหลือโดยส่วนรวมได้มากกว่าเด็กผู้ชายหรือเด็กผู้หญิงที่มีอายุน้อยกว่า งานวิจัยของ โกศล สายใจ (2536: 71) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนของกรุงเทพมหานคร ศึกษาเฉพาะกรณีชุมชนบางโคล่ แขวงบางโคล่ เขตบางคอแหลม กรุงเทพมหานคร พบว่า อายุมีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน คือกลุ่มที่มีอายุมากจะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพัฒนาชุมชนมากกว่ากลุ่มที่มีอายุน้อยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ในขณะที่การศึกษาของ สุเมธ แสงนิมนวล (2531) เรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์ในกิจกรรมหมู่บ้านแบบคหบาล ศึกษาเฉพาะกรณีหมู่บ้านสหกรณ์เคหะสถานกรุงเทพ จำกัด โครงการ 4 กรุงเทพมหานคร พบว่า การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสมาชิกแปรผันตามอายุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 สอดคล้องกับ สมใจ เข้มเจริญ (2531) ซึ่งพบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้แปรผันตามอายุ อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ประภาศรี พิทักษ์สินสุข (2532) พบว่า การเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมการพัฒนาแปรผันตามอายุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และ วลัยภรณ์ ดาวสุวรรณ (2533) พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแปรผันตามอายุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ในทางตรงกันข้ามพบว่าอายุไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม ทั้งนี้จากงานวิจัยของ นิศากร วิณิชัยภาค (2530: 62 – 68) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในกิจกรรมของสหกรณ์การเกษตร พบว่า อายุไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของเกษตรกร

ในกิจกรรมของสหกรณ์การเกษตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และงานวิจัยของ พงษ์ศักดิ์ ยวงสะอาด (2530: 56) ได้ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของกลุ่มสตรีในการพัฒนาท้องถิ่น อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า อายุไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่มสตรีในการพัฒนาท้องถิ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จากข้อค้นพบข้างต้นโดยส่วนใหญ่พบว่าอายุมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมอาสา และพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม นอกจากนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่าอายุที่เพิ่มขึ้นจะแสดงถึงการมีประสบการณ์ในการทำกิจกรรมอาสาสมัครมากกว่านิสิตนักศึกษาที่มีอายุน้อยกว่า และการที่ได้ทำกิจกรรมมากขึ้นเองทำให้นิสิตนักศึกษามีโอกาสได้รู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ รู้จักเพื่อนเพิ่มมากขึ้น มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ต่างๆ ของตน เพื่อเตรียมจะออกไปสู่ชีวิตการทำงาน ทำให้เกิดแรงจูงใจที่จะทำกิจกรรมและแสวงหากิจกรรมอาสาสมัครทำเพิ่มมากขึ้น และในการศึกษาคั้งนี้ผู้วิจัยเห็นว่าอายุน่าจะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมอาสา โดยพฤติกรรมอาสาแปรผันตามอายุ

3) ลำดับที่การเป็นบุตร

ลำดับที่การเป็นบุตรเป็นสิ่งที่แสดงถึงการมีบุคลิกภาพที่แตกต่างกัน รวมถึงหน้าที่ความรับผิดชอบที่บุตรลำดับต่างๆ ได้รับ ซึ่งจากการทบทวนงานวิจัยพบว่ามีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องระหว่างลำดับที่การเป็นบุตรกับพฤติกรรมอาสาสมัครน้อย ซึ่งในส่วนนี้ผู้วิจัยพิจารณาเห็นว่าลำดับที่การเป็นบุตรน่าจะส่งผลต่อนิสิตนักศึกษาในการทำกิจกรรมอาสาสมัครตามเหตุผลที่ได้กล่าวมาข้างต้น

ทฤษฎีบุคลิกภาพของ Alfred Adler (1983 อ้างถึงใน Yinger, 1963) กล่าวว่า ลำดับการเกิดทำให้บุคลิกภาพของบุคคลแตกต่างกัน เช่น ลูกคนโต มักจะมีบุคลิกภาพ เป็นคนเอาจริง เอาใจต่อชีวิต มีความรับผิดชอบ และเป็นผู้นำ ส่วนลูกคนรอง มักมีบุคลิกภาพเป็นคนไม่เคร่งเครียด ไม่เอาจริงเอาใจ รักสนุก ไม่ค่อยสนใจที่จะเป็นผู้นำหรือรับผิดชอบ สำหรับลูกคนสุดท้าย มักเป็นคนที่เขาแต่ใจตนเอง ช่างประจบ ชอบรับความช่วยเหลือ นอกจากนั้นพวกที่เป็นลูกโตน มักจะเอาแต่ใจตนเอง และถูกตามใจจนเคยตัว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Rosenthal and Rosnow (1975) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อลักษณะนิสัยของอาสาสมัคร พบว่า ลำดับการเกิดมีความสัมพันธ์กับการเป็นอาสาสมัครอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยส่วนใหญ่ผู้เป็นอาสาสมัครมักเป็นบุตรคนแรก ซึ่งผู้วิจัยมีความเชื่อว่าบุตรคนโตจะมีความรับผิดชอบมากกว่าบุตรในลำดับอื่นๆ รวมถึงการมีลักษณะความเป็นผู้นำมากกว่าจึงน่าจะมีพฤติกรรมที่เอื้อเพื่อและเสียสละมากด้วยเช่นกัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานเพื่อการวิจัยว่าพฤติกรรมอาสาแปรผันตามลำดับที่การเป็นบุตรคนแรก

ปัจจัยทรัพยากรส่วนบุคคล

1) สาขาวิชา

สาขาวิชาเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม กล่าวคือ สาขาวิชามีส่วนกำหนดรูปแบบการทำกิจกรรมของนิสิตนักศึกษา อันเนื่องมาจากความถนัดของ นิสิตนักศึกษาในการทำกิจกรรมแตกต่างกันไปตามแต่ละสาขาที่กำลังศึกษาอยู่ แต่ผลงานวิจัย ส่วนใหญ่มิได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสาขาวิชากับพฤติกรรมอาสาไว้โดยตรง แต่เกี่ยวข้องกับ พฤติกรรมการมีส่วนร่วมในกิจกรรม การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม และการมีคุณธรรมในสังคม ซึ่งผู้วิจัยถือว่าเป็นองค์ประกอบด้านหนึ่งของพฤติกรรมอาสา ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงรวบรวม ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม และการมีคุณธรรมใน สังคมไว้ในส่วนนี้ด้วย

จากการทบทวนผลงานวิจัยของ วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา และคณะ (2527) ศึกษาวิจัยเรื่อง นิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา พบว่า ความสนใจของนิสิตนักศึกษาแต่ละ สาขาวิชามีความแตกต่างกัน โดยนิสิตนักศึกษาสายสังคมศาสตร์จะสนใจเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็น ประโยชน์ต่อสังคมมากกว่านิสิตนักศึกษาสาขาวิทยาศาสตร์การแพทย์ นอกจากนี้ วรวิณี จงศักดิ์ สวัสดิ์ (2536) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาผลของสื่อมวลชนในการพัฒนาจิตสำนึกของประชาชนต่อ ปัญหามลพิษทางน้ำ พบว่า สาขาวิชาทางสังคมศาสตร์มีความสัมพันธ์กับความสนใจในปัญหา มลพิษทางน้ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และในทางตรงกันข้าม การศึกษาปัจจัยและ กระบวนการที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรมระดับบุคคลเพื่อมุ่งหวังความสำเร็จของส่วนรวมของ สุวิมล ว่องวาณิช และนางลักษณ์ วิรัชชัย (2543) พบว่า นิสิตนักศึกษาที่มีคุณธรรมต่ำมีแนวโน้ม ว่าส่วนใหญ่ศึกษาอยู่ในสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ผลการทบทวนงานวิจัยข้างต้น มีข้อค้นพบแตกต่างกัน ซึ่งผู้วิจัยพิจารณาเห็นว่า สาขาวิชาอาจทำให้นิสิตนักศึกษามีพฤติกรรมการเป็นอาสาสมัครที่แตกต่างกัน อีกทั้งน่าจะส่งผล ต่อแบบแผนการคิด และการดำเนินชีวิตแตกต่างกัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานเพื่อการวิจัยว่า พฤติกรรมอาสาแปรผันตามสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

2) เกรดเฉลี่ย

เกรดเฉลี่ยเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่น่าจะมีความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมทำกิจกรรมอาสา เนื่องจากเกรดเฉลี่ยเป็นตัวบ่งบอกถึงความรับผิดชอบของบุคคล โดยบุคคลที่มีความรับผิดชอบนั้น ก็มักจะรับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคมโดยรวม ดังนั้นจึงน่าจะปฏิบัติกิจกรรมอาสา ทั้งนี้

ผลงานวิจัยส่วนใหญ่ไม่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเกรดเฉลี่ยกับพฤติกรรมอาสาไว้โดยตรง แต่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในกิจกรรม การมีจิตสำนึกทางสังคม และการมีคุณธรรม สำหรับส่วนรวม ซึ่งผู้วิจัยถือว่าเป็นองค์ประกอบด้านหนึ่งของพฤติกรรมอาสา

จากการทบทวนผลงานการวิจัยของ กรกช อุตตวิริยะนุภาพ (2540: 54) ซึ่งศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในกิจกรรมนิสิตนักศึกษากับการพัฒนาตนเองของนิสิตนักศึกษาในกรุงเทพมหานคร พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมนอกหลักสูตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ อัจฉรา โฉมแฉล้ม (2544) ได้ศึกษาเรื่องจิตสำนึกของนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ต่อการรวมกลุ่มกิจกรรมเพื่อสังคม พบว่า คะแนนเฉลี่ยสะสมครั้งสุดท้ายมีความสัมพันธ์กับความต้องการแรงเสริมในการดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคมของนักศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสุวิมล ว่องวาณิช และนงลักษณ์ วิรัชชัย (2543) ศึกษาปัจจัยและกระบวนการที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรมระดับบุคคลเพื่อมุ่งหวังความสำเร็จของส่วนรวม พบว่า นิสิตนักศึกษาที่มีคุณธรรมสูงส่วนใหญ่มีแนวโน้มว่ามีเกรดเฉลี่ยสูง จากผลการทบทวนงานวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่ามีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกันระหว่างเกรดเฉลี่ยกับพฤติกรรมอาสาไม่น้อย ทั้งนี้ผู้วิจัยพิจารณาเห็นว่าการมีเกรดเฉลี่ยที่แตกต่างกันของนิสิตนักศึกษาอาจทำให้นิสิตนักศึกษามีโอกาสทำกิจกรรมอาสาสมัครที่แตกต่างกันได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานเพื่อการวิจัยว่าพฤติกรรมอาสาแปรผันตามเกรดเฉลี่ย

3) จำนวนเวลาว่างต่อสัปดาห์

เวลาว่างมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการทำกิจกรรมของบุคคล เพราะเป็นช่วงเวลาหลังจากเสร็จภารกิจจากการทำงานประจำและการทำกิจกรรมที่เป็นหน้าที่ (บุคคลจึงใช้เวลาเพื่อกิจกรรมอื่นๆ ได้) ในกลุ่มของนิสิตนักศึกษา การใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์จะมีความสำคัญมากทั้งต่อตนเองและสังคม จากการทบทวนงานวิจัยไม่พบว่ามีงานวิจัยเกี่ยวกับการใช้เวลาว่างกับพฤติกรรมอาสา อย่างไรก็ตามจากข้อมูลการสำรวจการใช้เวลาของประชากรปี พ.ศ. 2547 โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ แสดงว่าคนไทยใช้เวลาทำงานอาสาสมัคร โดยการให้บริการชุมชนและให้ความช่วยเหลือครัวเรือนอื่นเฉลี่ยวันละ 2.5 ชั่วโมง หรือประมาณร้อยละ 10.42 ต่อวัน จากผลการสำรวจทำให้เห็นได้ว่าหากบุคคลมีเวลาว่างก็จะให้การช่วยเหลือ หรือเอื้อเฟื้อต่อชุมชน และสังคม ผู้วิจัยจึงเห็นว่าการมีจำนวนเวลาว่างต่อสัปดาห์น่าจะทำให้นิสิตนักศึกษาสามารถปฏิบัติกิจกรรมอาสาสมัครได้สะดวกมากกว่านิสิตนักศึกษาที่มีจำนวนเวลาว่างต่อสัปดาห์น้อย ทำให้ผู้ที่ มีจำนวนเวลาว่างต่อสัปดาห์มากสามารถปฏิบัติกิจกรรมอาสาได้มากด้วยเช่นกัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานเพื่อการวิจัยว่าพฤติกรรมอาสาแปรผันตามจำนวนเวลาว่างต่อสัปดาห์

4) เงินใช้จ่ายที่ได้รับต่อเดือน

เงินใช้จ่ายที่ได้รับต่อเดือนของนิสิตนักศึกษาเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้สามารถใช้จ่ายได้แตกต่างกัน การมีเงินใช้จ่ายที่ได้รับต่อเดือนสูงน่าจะทำให้โอกาสของการเข้าร่วมทำกิจกรรมอาสา มากขึ้น แม้ว่าในการทำกิจกรรมอาสาอาจไม่จำเป็นต้องใช้ทุนทรัพย์ในการทำกิจกรรมก็ตาม แต่ในการปฏิบัติกิจกรรมอาสาบางประเภท เช่น การเข้าร่วมอาสาสมัครต่าง ๆ การเข้าร่วมอาสาเพื่อปลูกสร้างหรือซ่อมแซมสิ่งปลูกสร้างต่างๆ เหล่านี้ก็มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีทุนทรัพย์รองรับ ในการทำกิจกรรมอาสาบ้าง ในด้านของอุปกรณ์ที่ต้องใช้ในการจัดทำป้ายเพื่อการรณรงค์ และวัสดุ อุปกรณ์ที่ต้องใช้ซ่อมแซมสิ่งปลูกสร้างต่าง เหล่านี้ล้วนเป็นอุปกรณ์ที่ค่อนข้างมีราคาพอสมควร ซึ่งตรงส่วนนี้ก็อาจมีผลต่อการตัดสินใจที่จะทำหรือไม่ทำกิจกรรมอาสาได้ นอกจากนี้การที่นิสิต นักศึกษามีเงินใช้จ่ายที่ได้รับต่อเดือนสูงน่าจะทำให้นิสิตนักศึกษามีโอกาสทำกิจกรรมอาสาได้มาก และอยากที่จะช่วยเหลือผู้อื่นบ้าง เพราะไม่ต้องใช้เวลาส่วนใหญ่ไปกับการหางานทำพิเศษเพื่อเพิ่ม รายได้ของตน ทั้งนี้ผลงานวิจัยส่วนใหญ่ก็ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเงินที่ได้รับต่อเดือนกับ พฤติกรรมอาสาไว้โดยตรง แต่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ซึ่งผู้วิจัยถือว่าพฤติกรรมดังกล่าวเป็นองค์ประกอบด้านหนึ่งของพฤติกรรมอาสา ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงรวบรวม ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมไว้ในส่วนนี้ด้วย

นิศากร วิจัยนัยภาค (2530: 84 – 90) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของ เกษตรกรในกิจกรรมของสหกรณ์การเกษตร พบว่า เงินรายได้ของเกษตรกรมีความสัมพันธ์กับการมี ส่วนร่วมของเกษตรกรในกิจกรรมของสหกรณ์การเกษตร คือ รายได้รวมสูงจะเข้ามามีส่วนร่วมสูงกว่า ผู้มีรายได้รวมต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทเกล้าว เดชดำรง (2538) ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการอนุรักษ์แม่น้ำแม่กลองของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองกาญจนบุรี จังหวัด กาญจนบุรี พบว่า พฤติกรรมการอนุรักษ์แม่น้ำแม่กลองแปรผันตามรายได้ต่อเดือน จากผลงานวิจัย ข้างต้นแสดงให้เห็นว่าผู้มีเงินใช้จ่ายที่ได้รับต่อเดือนสูงย่อมสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ได้มาก และมีอำนาจในการจับจ่ายใช้สอยสูงและส่งผลให้บุคคลมีโอกาสในการทำกิจกรรมอาสา ช่วยเหลือผู้อื่นมากขึ้น โดยเฉพาะกิจกรรมอาสาที่จำเป็นต้องใช้ทุนทรัพย์สนับสนุนการทำกิจกรรม ดังนั้นผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานเพื่อการวิจัยนี้ว่าพฤติกรรมอาสาแปรผันตามเงินใช้จ่ายที่ได้รับต่อเดือน

5) ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว

ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวเป็นปัจจัยที่เป็นตัวสนับสนุนให้นิสิตนักศึกษามีอำนาจ ในการใช้จ่ายที่แตกต่างกันในเรื่องของการทำกิจกรรมต่างๆ แม้ว่าผลงานวิจัยส่วนใหญ่จะได้ศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างฐานะทางเศรษฐกิจกับพฤติกรรมอาสาไว้โดยตรง แต่เกี่ยวข้องกันระหว่าง

รายได้ของครอบครัวและพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในกิจกรรม ซึ่งผู้วิจัยถือว่าพฤติกรรมดังกล่าว เป็นองค์ประกอบด้านหนึ่งของพฤติกรรมอาสา ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงรวบรวมผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังกล่าวไว้ในส่วนนี้ด้วย

จากการทบทวนผลงานวิจัยของ สุรัสวดี หุ่นพยนต์ (2528) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมพัฒนาชุมชนของประชาชนยากจน: ศึกษาเฉพาะกรณีหมู่บ้านเขาดิน ตำบลน้ำลาด อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า สถานะทางเศรษฐกิจมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับที่แตกต่างกัน Hay (1983 อ้างถึงใน ปัญญา ธนสัมบัณ, 2535: 28) ที่ได้วิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของบุคคลนั้นมีสถานภาพทางเศรษฐกิจเข้ามาเกี่ยวข้อง โดยบุคคลที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจต่ำจะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนน้อยกว่าบุคคลที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจสูง นิตยา วีระพงศ์ (2525: 111 – 112) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับความร่วมมือของประชาชนในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดยะลา ผลการวิจัยพบว่า รายได้เฉลี่ยของครอบครัวมีความสัมพันธ์กับระดับความร่วมมือ กล่าวคือ ผู้ที่มีฐานะทางการเงินดีมีโอกาสที่จะให้ความร่วมมือมากกว่าผู้ที่มีฐานะทางการเงินไม่ดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กรมพัฒนาชุมชน (2519: 29 -34) ได้ศึกษาวิจัยโครงการ ศูนย์สารภี ตำบลขัวมุง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า บุคคลที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดี มีรายได้ต่อครอบครัวต่อปีสูงและมีที่ดินจำนวนมาก เข้ามามีส่วนร่วมในโครงการมากกว่าผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีน้อยกว่า สอดคล้องกับงานวิจัยของ วัชรภรณ์ เขียมสะอาด (2532 อ้างถึงใน คนางค์ จิรภัตตานนท์, 2549: 41) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของสตรี ในการพัฒนาท้องถิ่น อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม พบว่า รายได้เฉลี่ยของครอบครัวมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของสตรีในการพัฒนาท้องถิ่น คือ สตรีที่มีรายได้เฉลี่ยของครอบครัวที่อยู่ในเกณฑ์ดี จะมีกำลังใจและเวลาเข้ามาช่วยงานพัฒนามากกว่าสตรีที่ครอบครัวมีรายได้เฉลี่ยต่ำ ผลการทบทวนงานวิจัยข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยพิจารณาเห็นว่าการมีสถานะทางเศรษฐกิจสูงอาจทำให้นิสิตนักศึกษามีโอกาสทำกิจกรรมอาสาสมัครมากกว่า ดังนั้นผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานเพื่อการวิจัยว่าพฤติกรรมอาสาแปรผันตามฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว

ปัจจัยทรัพยากรทางสังคม

1) สถานภาพสมรสของบิดามารดา

สถานภาพสมรสของบิดามารดา น่าจะเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อการปฏิบัติกิจกรรมอาสาของนิสิตนักศึกษา ทั้งนี้ความสัมพันธ์ในครอบครัวระหว่างพ่อแม่และลูก บ้านที่พ่อแม่รักใคร่ปรองดองกันก็ย่อมทำให้ลูกมีความสุข หากครอบครัวอบอุ่นลูกก็จะมีคามมั่นคงทางจิตใจและมี

แนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมรวมทั้งพฤติกรรมอาสาช่วยเหลือสังคมด้วยความสัมพันธ์ในครอบครัวจึงมีความสำคัญเป็นอันดับแรก เพราะเป็นจุดเริ่มต้นที่ช่วยให้บุคคลมีพฤติกรรมอาสาช่วยเหลือสังคม รวมถึงความใกล้ชิดระหว่างพ่อแม่กับลูกเป็นสื่อที่ทำให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน อีกทั้งยังเป็นสิ่งจำเป็นในการอบรมเลี้ยงดู ซึ่งเอื้อต่อการทำกิจกรรมอาสาของนิสิตนักศึกษา

ในทางตรงกันข้ามหากบ้านมีลักษณะเป็นบ้านแตก คือ พ่อแม่แยกกันอยู่ ทำให้ลูกไม่ได้รับการเอาใจใส่เท่าที่ควร ย่อมทำให้ลูกมีปัญหาทางอารมณ์และแสดงพฤติกรรมที่เป็นปัญหาต่าง ๆ ออกมาได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภัทรา ภูษิตรัตนาวลี (2547: 67) ศึกษาเรื่องปัจจัยและกระบวนการที่เอื้อต่อการพัฒนาจิตสำนึกต่อสังคมของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่า สถานภาพครอบครัวที่พ่อแม่อยู่ด้วยกันเป็นตัวแปรที่สามารถทำนายระดับจิตสำนึกต่อสังคมของนิสิตได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้วิจัยพิจารณาเห็นว่าสถานภาพสมรสของบิดามารดาที่แตกต่างกันของนิสิตนักศึกษาอาจทำให้นิสิตนักศึกษามีโอกาสทำกิจกรรมอาสาสมัครที่แตกต่างกันได้ สำหรับการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยตั้งสมมติฐานการวิจัยว่าพฤติกรรมอาสาแปรผันตามสถานภาพสมรสสมรสของบิดามารดา

2) จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ทำกิจกรรมอาสา

สมาชิกในครัวเรือนจัดว่าเป็นตัวแปรที่สำคัญที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของคนในครอบครัว เพราะเป็นบุคคลที่มีความใกล้ชิดกันมากที่สุด สามารถให้คำปรึกษาหรือคำแนะนำซึ่งกันและกันได้ รวมถึงการเป็นแบบอย่างของความประพฤติและเป็นบุคคลที่สามารถเป็นแรงจูงใจให้กับสมาชิกคนอื่นๆ ในครอบครัวที่จะทำกิจกรรมอาสาได้อีกด้วย แม้ว่าผลงานวิจัยส่วนใหญ่ไม่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ทำกิจกรรมอาสาทำกับพฤติกรรมอาสาไว้โดยตรง แต่เกี่ยวข้องกันระหว่างจำนวนสมาชิกในครัวเรือนและพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในกิจกรรม ซึ่งผู้วิจัยถือว่าพฤติกรรมดังกล่าวเป็นองค์ประกอบด้านหนึ่งของพฤติกรรมอาสา ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงรวบรวมผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวไว้ในส่วนนี้ต่อไป

จากงานวิจัยของ ทแก้ว เดชดำรง (2538) ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการอนุรักษ์แม่น้ำแม่กลองของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการอนุรักษ์แม่น้ำแม่กลอง ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01 โดยผู้ที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนมากจะมีพฤติกรรมการอนุรักษ์แม่น้ำแม่กลองมาก และสายันท์ ปัญญาทรง (2545) ศึกษาพฤติกรรมการอนุรักษ์แม่น้ำน้อยของอาสาสมัครพิทักษ์แม่น้ำน้อยในจังหวัดสิงห์บุรี พบว่า ปัจจัยด้านจำนวนสมาชิกในครัวเรือนก่อให้เกิดความแตกต่างใน

เรื่องพฤติกรรมการอนุรักษ์แม่น้ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือหากมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนมากแล้วนั้น กลุ่มตัวอย่างก็จะมีพฤติกรรมการอนุรักษ์แม่น้ำมากตามไปด้วย สุวิมล ภัคดีพิบูลย์ (2535) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของแม่บ้านในเขตกรุงเทพมหานครที่มีผลต่อการกำจัดขยะมูลฝอย พบว่า พฤติกรรมที่ปฏิบัติจริงเกี่ยวกับการกำจัดขยะมูลฝอยแปรผันตามจำนวนสมาชิกในครัวเรือน ซึ่งในส่วนนี้ผู้วิจัยพิจารณาเห็นว่าจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่มีการทำกิจกรรมอาสาสมัครน่าจะทำให้นิสิตนักศึกษามีโอกาสที่จะถูกชักชวนให้ทำกิจกรรมอาสาสมัครได้มาก รวมถึงการเป็นตัวแบบเชิงบทบาทที่มีความใกล้ชิดก็อาจส่งผลให้นิสิตนักศึกษามีพฤติกรรมการทำกิจกรรมอาสาสมัครมากตามไปด้วย ดังนั้นผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานเพื่อการวิจัยว่าพฤติกรรมอาสาสมัครแปรผันตามจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ทำกิจกรรมอาสา

3) จำนวนเพื่อนที่ทำกิจกรรมอาสา

จำนวนเพื่อนที่ทำกิจกรรมอาสาเป็นอีกตัวแปรหนึ่งที่มีความสำคัญ เนื่องจากกลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลมากต่อการเกิดพฤติกรรม และเจตคติของนิสิตนักศึกษาที่อยู่ในช่วงของวัยรุ่น กล่าวคือ หากนิสิตนักศึกษามีเพื่อนที่มีพฤติกรรมเข้าร่วมทำกิจกรรมต่างๆ ตัวของนิสิตนักศึกษานั้นก็มักจะจะมีแนวโน้มทำกิจกรรมนั้นๆ ตามเพื่อนด้วย ซึ่งจากการทบทวนงานวิจัยไม่พบว่ามีงานวิจัยใดที่ศึกษาจำนวนเพื่อนที่ทำกิจกรรมอาสาสมัครกับพฤติกรรมอาสาสมัคร แต่ผู้วิจัยพิจารณาว่าการที่นิสิตนักศึกษามีจำนวนเพื่อนที่ทำกิจกรรมอาสาสมัครจำนวนมาก อาจทำให้นิสิตนักศึกษามีการทำกิจกรรมอาสาสมัครแตกต่างกันด้วย เพราะกลุ่มเพื่อนถือว่าเป็นตัวแบบเชิงบทบาทที่มีอิทธิพลมากต่อนิสิตนักศึกษา รวมถึงการที่จะชักชวนกันไปทำกิจกรรมอาสาสมัครต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากในกลุ่มเพื่อนของนิสิตนักศึกษานั้นส่วนใหญ่เป็นผู้ทำกิจกรรมอาสาสมัครด้วยแล้ว นิสิตนักศึกษาย่อมที่จะมีโอกาสมากที่จะถูกชักชวนให้ไปทำกิจกรรมอาสาสมัคร ดังนั้นผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานเพื่อการวิจัยว่าพฤติกรรมอาสาสมัครแปรผันตามจำนวนเพื่อนที่ทำกิจกรรมอาสา

4) การสนับสนุนทางสังคม

การสนับสนุนทางสังคมเป็นการผลักดันให้บุคคลเกิดพฤติกรรมต่างๆ รวมถึงพฤติกรรมอาสาสมัคร การสนับสนุนทางสังคมเป็นสิ่งสะท้อนถึงเจตนาของสังคมที่จะสนับสนุนให้เกิดการปฏิบัติหน้าที่ของบุคคลตามบทบาทที่ได้รับ การสนับสนุนทางสังคมนี้บุคคลอาจได้รับผ่านบุคคลใกล้ชิด ได้แก่ ครอบครัว ครูอาจารย์ เพื่อน และสื่อมวลชน จากการศึกษาผลงานวิจัยส่วนใหญ่ผู้วิจัยพบว่า มิได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคมกับพฤติกรรมอาสาสมัครโดยตรง แต่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในกิจกรรม และการมีจิตสำนึกทางสังคม ซึ่งผู้วิจัยถือว่า

พฤติกรรมดังกล่าวเป็นองค์ประกอบด้านหนึ่งของพฤติกรรมอาสา ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงรวบรวมผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวไว้ในส่วนนี้ด้วย

จากการศึกษางานวิจัยของ อัจฉรา โฉมแฉล้ม (2544) ได้ศึกษาเรื่องจิตสำนึกของ นักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ต่อการรวมกลุ่มกิจกรรมเพื่อสังคม พบว่ากลุ่มเพื่อนเป็นปัจจัย ผลักดันให้เกิดจิตสำนึกในการเข้าร่วมกลุ่มทำกิจกรรมเพื่อสังคม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สำหรับงานวิจัยของ นพพร เชื้อขำ (2531: บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกในกิจกรรมสหกรณ์การเกษตรเมืองบุรีรัมย์ จำกัด พบว่า สมาชิกสหกรณ์การเกษตรเมืองบุรีรัมย์ที่ได้รับข่าวสารมากจะเข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมกิจกรรมด้านต่างๆ ของสหกรณ์มาก งานวิจัยของชูเกียรติ ภัยลี้ (2536: 115 – 117) ได้ศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมระหว่างพื้นที่ที่มีการปฏิบัติงาน กับพื้นที่ที่ไม่มีการปฏิบัติงานของตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ พบว่า การที่ประชาชนได้รับข่าวสารมากเท่าใดก็จะมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมมากขึ้นเท่านั้น

นอกจากนี้งานวิจัยของ เบญจมาศ จันทร์เอี่ยม (2536: หน้า 81) ที่ศึกษาเรื่อง การเปรียบเทียบบทบาทของสตรีในการมีส่วนร่วมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ระหว่างบ้านพูกับบ้านหูช้าง อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี พบว่า สตรีในหมู่บ้านสวนพุดและหมู่บ้านหูช้าง ที่มีการรับฟังข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมอยู่เสมอ จะมีบทบาทในการมีส่วนร่วมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมสูงกว่าสตรี ที่มีการรับฟังข่าวสารน้อย สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิสิฏฐ์ บุญไชย (2528) ที่ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าไม้ของกรมการสภาพาตบาด: ศึกษาเฉพาะกรณีภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง พบว่า กลุ่มที่ได้รับทราบเรื่องการอนุรักษ์ป่าไม้ทางสื่อมวลชนมาก จะมีระดับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าไม้มากกว่ากลุ่มที่ได้รับรับทราบเรื่องการอนุรักษ์ป่าไม้ทางสื่อมวลชนน้อยกว่า จากข้อค้นพบข้างต้นจะเห็นได้ว่าการสนับสนุนทางสังคมจากแหล่งต่างๆ นั้นมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมอาสา และผู้วิจัยมีความเห็นว่าการได้รับการสนับสนุนทางสังคมทั้งจาก ครอบครัว ครูอาจารย์ เพื่อน และสื่อมวลชนนั้นย่อมทำให้นิสิตนักศึกษาที่มีแรงจูงใจในการทำกิจกรรมอาสามากขึ้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานเพื่อการวิจัยนี้ว่าพฤติกรรมอาสาแปรผันตามคะแนนการสนับสนุนทางสังคม

5) ประเภทของสถาบันอุดมศึกษา

สถาบันอุดมศึกษาเป็นสถาบันที่สำคัญแหล่งหนึ่งที่มีหน้าที่ปลูกฝังอบรมความรู้และส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ – จิตใจ และคุณธรรมให้กับบุคคล ทั้งนี้นโยบายของแต่ละสถาบัน

ก็มีความแตกต่างกันที่จะผลักดันให้นิสิตนักศึกษาทำกิจกรรมอาสาสมัคร หรือสถาบันอุดมศึกษา อาจมีการส่งเสริมให้นิสิตนักศึกษาทำกิจกรรมควบคู่ไปกับการเรียน อาจออกเป็นกฎระเบียบว่า นิสิตนักศึกษาต้องมีชั่วโมงการทำกิจกรรมเป็นระยะเวลาเท่าไรจึงจะสามารถจบได้ เพื่อให้ นิสิตนักศึกษาไม่เรียนรู้จากตำราแต่เพียงอย่างเดียว กรรช อุตตะวิริยะนุภาพ (2540) กล่าวว่า นิสิตนักศึกษาจะถูกหล่อหลอมโดยสภาพแวดล้อมและชีวิตในมหาวิทยาลัย ตลอดช่วงระยะเวลาที่ นิสิตนักศึกษาเรียนอยู่เป็นการเปิดโอกาสให้นิสิตนักศึกษาได้เก็บประสบการณ์จากการทำงานร่วมกับผู้อื่น และจากการสัมผัสสังคมที่แท้จริงก่อนที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นบัณฑิต เหล่านี้จึงเป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งที่จะหล่อหลอมพัฒนานิสิตนักศึกษา

จากการทบทวนงานวิจัยไม่พบว่า มีงานวิจัยใดที่เกี่ยวข้องระหว่างประเภทของ สถาบันอุดมศึกษากับพฤติกรรมอาสา แต่ผู้วิจัยพิจารณาเห็นว่าประเภทของสถาบันอุดมศึกษาที่แตกต่างกันอาจทำให้นิสิตนักศึกษามีการทำกิจกรรมอาสาสมัครแตกต่างกันด้วย เพราะนโยบายของสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งในเรื่องการทำกิจกรรมของนิสิตนั้นมีความแตกต่างกัน โดยเฉพาะในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐอาจปลูกฝังการทำกิจกรรมเพื่อสังคมมากกว่า เพราะการเล่าเรียนส่วนหนึ่งและการลงทุนถือเป็นภาษีจากประชาชน ดังนั้นน่าจะส่งผลต่อการมีพฤติกรรมอาสาของ นิสิตนักศึกษาแตกต่างจากสถาบันอุดมศึกษาของเอกชน ผู้วิจัยจึงเห็นว่าประเภทของสถาบันอุดมศึกษาน่าจะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมอาสา ดังนั้นผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานเพื่อการวิจัยว่า พฤติกรรมอาสาแปรผันตามสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

ปัจจัยการปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรม

1) ชั้นปีที่ศึกษา

ชั้นปีที่ศึกษาเป็นอีกตัวแปรหนึ่งที่น่าจะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมอาสา เป็นตัวที่บ่งบอกถึงระยะเวลาในการเข้าศึกษา โอกาสในการเข้าร่วมทำกิจกรรมภายในมหาวิทยาลัย การปรับตัว และการรับเอาค่านิยมในมหาวิทยาลัย ซึ่งในที่นี้คือการปลูกฝังความรับผิดชอบต่อสังคมให้เกิดขึ้นกับตนเอง ทั้งนี้ผลงานวิจัยส่วนใหญ่ไม่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างชั้นปีที่ศึกษากับพฤติกรรมอาสา ไว้โดยตรง แต่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในกิจกรรม การมีจิตสำนึก และความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งผู้วิจัยถือว่าเป็นองค์ประกอบด้านหนึ่งของพฤติกรรมอาสา ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงรวบรวมผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวไว้ในส่วนนี้ด้วย

จากการทบทวนผลงานการวิจัยของ อรพินทร์ ชูชม อัจฉรา สุขารมณ และอุษา ศรีจินดารัตน์ (2549: 54) ได้ศึกษาการวิเคราะห์ปัจจัยทางจิตสังคมที่สัมพันธ์กับจิตสำนึกทางปัญญา

และคุณภาพชีวิตของเยาวชนไทย พบว่า ระดับชั้นเรียนมีอิทธิพลต่อจิตสำนึกทางปัญญา โดยในกลุ่มเยาวชนที่ศึกษาอยู่ในระดับชั้น ม.3 มีจิตสาธารณะสูงกว่าเยาวชนที่ศึกษาอยู่ในระดับชั้น ม.2 และ ม.1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และจักรนาท นาคทอง (2548: 32) ศึกษาเรื่องการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อส่งเสริมกิจกรรมนักศึกษาและจิตสำนึกทางสังคม กรณีศึกษา: มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ พบว่านักศึกษาที่เข้าร่วมกลุ่มกิจกรรมน้อยที่สุด คือ นักศึกษาที่กำลังศึกษาในชั้นปีที่ 1 ผลการทบทวนงานวิจัยข้างต้น ในทางตรงกันข้ามงานวิจัยของกรรช อัตตวิริยะนุภาพ (2540: 54) ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในกิจกรรมนิสิตนักศึกษากับการพัฒนาตนเองของนิสิตนักศึกษาในกรุงเทพมหานคร พบว่าพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมนิสิตนักศึกษาแปรผกผันกับนักศึกษาที่มีชั้นปีที่สูงของมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ระหว่างปริมาณการเข้าร่วมกิจกรรมนอกหลักสูตร ซึ่งในส่วนี้ผู้วิจัยพิจารณาเห็นว่าชั้นปีที่แตกต่างกันน่าจะทำให้นิสิตนักศึกษาทำกิจกรรมอาสาสมัครที่แตกต่างกันด้วย เนื่องจากเมื่ออยู่ชั้นปีที่สูงขึ้นนิสิตนักศึกษาชั้นกี่ย่อมจะมีโอกาสในการเข้าร่วมทำกิจกรรมภายในมหาวิทยาลัยที่มากขึ้น รวมถึงเป็นผู้วานิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ต่ำกว่ามาเข้าร่วมกิจกรรมด้วย ดังนั้นผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานเพื่อการวิจัยว่าพฤติกรรมอาสาแปรผันตามชั้นปีที่ศึกษา

2) ภูมิลำเนาเดิม

ภูมิลำเนาเดิมเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการมีพฤติกรรมการแสดงออก เนื่องจากสังคมเมืองเป็นแหล่งขององค์กรต่างๆ ที่จัดตั้งขึ้นเพื่อช่วยเหลือสังคม ซึ่งผู้ที่อยู่ในเขตเมืองย่อมคุ้นเคยกับกิจกรรมอาสาขององค์กรต่างๆ เป็นจำนวนมากและพิจารณาเห็นว่าความช่วยเหลือก็เกิดอยู่ในกิจกรรมต่างๆ เป็นความต้องการที่จำเป็นของคนเมืองและการเป็นพลเมืองดี จากงานวิจัยของ สุวิมล สุรงค์กาญจน์จัย (2527) ศึกษาวิจัยเรื่อง นิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา พบว่าบุคคลที่อยู่ในเขตเมืองมีพฤติกรรมและแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมมากกว่าบุคคลที่อยู่ในเขตชนบท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และงานวิจัยของ สุวิมล ว่องวาณิช และนงลักษณ์ วิรัชชัย (2543) ศึกษาปัจจัยและกระบวนการที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรมระดับบุคคล เพื่อมุ่งหวังความสำเร็จของส่วนรวม พบว่า นิสิตนักศึกษาที่มีคุณธรรมต่ำมีแนวโน้มว่าส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่มีภูมิลำเนาในกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยเห็นว่าการเป็นผู้อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลหรือนอกเขตเทศบาลนั้นน่าจะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมอาสา จึงตั้งสมมติฐานเพื่อการวิจัยว่าพฤติกรรมอาสาแปรผันตามภูมิลำเนาในเขตเทศบาล

3) จำนวนปีที่อยู่ในกรุงเทพมหานคร

บุคคลที่เป็นคนในพื้นที่ หรืออาศัยอยู่ในชุมชนเป็นระยะเวลาที่ยาวนานย่อมมีความเข้าใจสภาพสังคมและสภาพแวดล้อมภายในพื้นที่ รวมทั้งมีความรักในถิ่นที่อยู่อาศัย ตลอดจนมีปฏิสัมพันธ์กับผู้คนในพื้นที่เป็นอย่างดี ทำให้เกิดความร่วมมือและความช่วยเหลือกันภายในพื้นที่ เพราะถือว่าตนเป็นสมาชิกและเป็นส่วนหนึ่งในพื้นที่นั้น ดังนั้นจำนวนปีที่อยู่ในกรุงเทพมหานครจึงเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่น่าจะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมอาสา แม้ว่าผลงานวิจัยส่วนใหญ่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนปีที่อยู่ในกรุงเทพมหานครกับพฤติกรรมอาสาไว้โดยตรง แต่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในกิจกรรม และพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ซึ่งผู้วิจัยถือว่าพฤติกรรมดังกล่าวเป็นองค์ประกอบด้านหนึ่งของพฤติกรรมอาสา ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงรวบรวมผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวไว้ในส่วนนี้

จากการทบทวนผลงานวิจัยของ สุรีย์ ตันท์ศรีสุโรจน์ (2531: 44) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อมของผู้นำชุมชนคลองจั่น เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร พบว่าผู้นำเยาวชนที่มีระยะเวลาการอยู่อาศัยในชุมชนนานจะมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อมในชุมชนมากกว่าผู้นำเยาวชนที่มีระยะเวลาการอยู่อาศัยในชุมชนน้อย ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ ชัยโรจน์ ธนสันติ (2535: 120) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของกรรมการสภาตำบลในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ พบว่า การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติแปรผันตามกรรมการสภาตำบลที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่นเป็นระยะเวลาานุกรมวิทย์ บุญญฤทธิ์ (2527: 104) ศึกษาเรื่องการศึกษาร่วมมือของชุมชนต่อการป้องกันอาชญากรรมในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชนเป็นเวลานานมักจะให้ความร่วมมือต่อการป้องกันอาชญากรรมมากกว่าผู้ที่ย้ายเข้ามาอยู่ใหม่ และมานิตย์ จันทร์จำเริญ (2535) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตรับผิดชอบของสถานีตำรวจนครบาลห้วยขวาง พบว่าประชาชนในเขตรับผิดชอบของสถานีตำรวจนครบาลห้วยขวาง ที่มีระยะเวลาการอาศัยอยู่ในชุมชนเกิน 10 ปี มีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมสูง จากข้อค้นพบข้างต้นจะเห็นได้ว่าผู้ที่มีระยะเวลาการอยู่อาศัยนานย่อมส่งผลต่อการทำกิจกรรมในพื้นที่นั้นๆ และให้บุคคลมีพฤติกรรมอาสาที่แตกต่างกัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานเพื่อการวิจัยนี้ว่าพฤติกรรมอาสาแปรผันตามจำนวนปีที่อยู่ในกรุงเทพมหานคร

6. สมมติฐานของการศึกษา

รายละเอียดสนับสนุนการตั้งสมมติฐานได้กล่าวไว้แล้วข้างต้น ในส่วนนี้ผู้วิจัยจะขอสรุปแยกเป็นสมมติฐานหลักและสมมติฐานรอง ดังนี้

สมมติฐานหลัก

นิสิตนักศึกษาที่มีปัจจัยประชากร ปัจจัยทรัพยากรส่วนบุคคล ปัจจัยทรัพยากรทางสังคม และปัจจัยการปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมที่แตกต่างกันน่าจะมีพฤติกรรมอาสาที่แตกต่างกัน

สมมติฐานรอง

ปัจจัยประชากร

1. พฤติกรรมอาสาแปรผันตามนักศึกษาเพศชาย
2. พฤติกรรมอาสาแปรผันตามอายุของนักศึกษา
3. พฤติกรรมอาสาแปรผันตามลำดับที่การเป็นบุตรคนแรก

ปัจจัยทรัพยากรส่วนบุคคล

4. พฤติกรรมอาสาแปรผันตามสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
5. พฤติกรรมอาสาแปรผันตามเกรดเฉลี่ย
6. พฤติกรรมอาสาแปรผันตามจำนวนเวลาว่างต่อสัปดาห์
7. พฤติกรรมอาสาแปรผันตามเงินใช้จ่ายที่ได้รับต่อเดือน
8. พฤติกรรมอาสาแปรผันตามฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว

ปัจจัยทรัพยากรทางสังคม

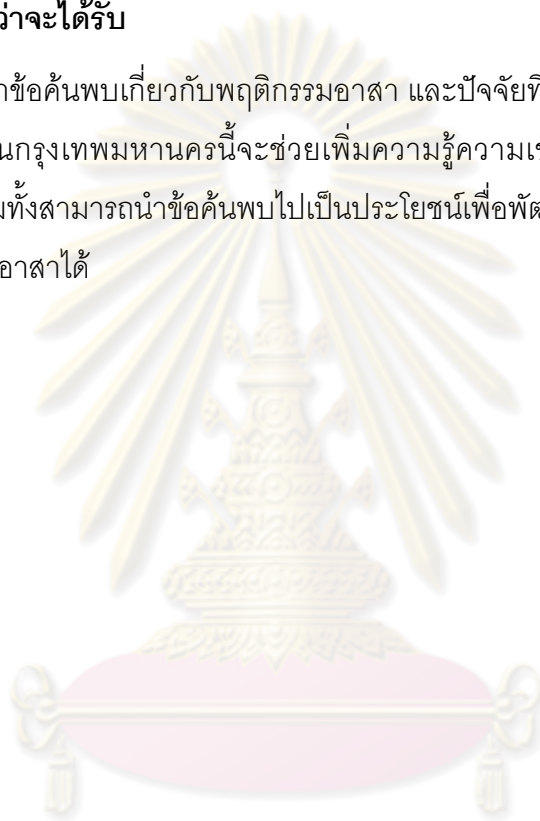
9. พฤติกรรมอาสาแปรผันตามสถานภาพสมรสสมรสของบิดามารดา
10. พฤติกรรมอาสาแปรผันตามจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ทำกิจกรรมอาสา
11. พฤติกรรมอาสาแปรผันตามจำนวนเพื่อนที่ทำกิจกรรมอาสา
12. พฤติกรรมอาสาแปรผันตามคะแนนการสนับสนุนทางสังคม
13. พฤติกรรมอาสาแปรผันตามสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

ปัจจัยการปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรม

14. พฤติกรรมอาสาแปรผันตามชั้นปีที่ศึกษา
15. พฤติกรรมอาสาแปรผันตามการมีภูมิลำเนาในเขตเทศบาล
16. พฤติกรรมอาสาแปรผันตามจำนวนปีที่อยู่ในกรุงเทพมหานคร

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผู้วิจัยคาดว่าข้อค้นพบเกี่ยวกับพฤติกรรมอาสา และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมอาสา ของนิสิตนักศึกษาในกรุงเทพมหานครนี้จะช่วยเพิ่มความรู้ความเข้าใจให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมอาสา รวมทั้งสามารถนำข้อค้นพบไปเป็นประโยชน์เพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษา และคนในสังคมให้มีพฤติกรรมอาสาได้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

ระเบียบวิธีวิจัย

ในบทนี้เป็นการนำเสนอระเบียบวิธีที่ใช้ในการศึกษาพฤติกรรมอาสา โดยการศึกษาเป็นการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากการแจกแบบสอบถามให้กรณีตัวอย่างกรอกแบบสอบถามด้วยตนเอง โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ประชากรและการเลือกตัวอย่าง

1.1 ประชากรเป้าหมาย

ในการศึกษาครั้งนี้ กลุ่มประชากรที่ศึกษาคือนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ระดับปริญญาตรี โดยไม่รวมมหาวิทยาลัยไม่จำกัดรับและไม่รวมกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏ และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ในภาคการศึกษาปลาย ปีการศึกษา 2551 ซึ่งมีจำนวนนิสิตนักศึกษาทั้งสิ้น 223,815 คน (สำนักงานสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2551)

1.2 ขนาดตัวอย่าง

1.2.1 ขนาดตัวอย่าง

จากข้อมูลจำนวนนักศึกษารวม ปีการศึกษา 2551 สามารถนำมาคำนวณหาขนาดของตัวอย่าง ตามแนวคิดของ Taro Yamane (อ้างถึงใน สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2546: 141) คือ

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

ซึ่งในที่นี้ n คือ ขนาดของตัวอย่าง

N คือ ขนาดประชากรทั้งหมด

e คือ ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มที่ยอมรับได้

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดค่าความคลาดเคลื่อนของการเลือกตัวอย่างที่ยอมรับได้คือ 0.05 และได้ขนาดตัวอย่างดังนี้

$$n = \frac{223,815}{1 + 223,815(0.05)^2}$$

$$n = \frac{223,815}{1 + 559.5375}$$

$$n = \frac{223,815}{560.5375} = 399.29$$

ดังนั้น ขนาดตัวอย่างขั้นต่ำคือ 399 คน

1.2.2 วิธีการเลือกตัวอย่าง

การศึกษาครั้งนี้ใช้วิธีการเลือกกรณีตัวอย่างแบบ 3 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. เลือกสถาบันอุดมศึกษาตัวอย่าง ด้วยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่าย เพื่อได้เป็นตัวแทนของสถาบันอุดมศึกษาในกรุงเทพมหานคร 2 ประเภท ตามการแบ่งของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา คือ สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ และสถาบันอุดมศึกษาของเอกชน ได้มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน เป็นตัวแทนสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ และมหาวิทยาลัยศรีปทุม เป็นตัวแทนของสถาบันอุดมศึกษาของเอกชน

2. เลือกคณะ ด้วยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่ายเพื่อได้ตัวแทนคณะ ซึ่งจำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา 2 กลุ่ม คือ (1) สาขาวิชาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ และ(2) สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ ของทั้ง 2 มหาวิทยาลัย ได้คณะสังคมศาสตร์ และคณะวิทยาศาสตร์ เป็นตัวแทนของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน และได้คณะบริหารธุรกิจ และคณะวิศวกรรมศาสตร์ เป็นตัวแทนของมหาวิทยาลัยศรีปทุม ได้คณะที่ตกเป็นตัวอย่างทั้งสิ้น 4 คณะจากทั้ง 2 มหาวิทยาลัย

3. เลือกกรณีตัวอย่างจากนิสิตนักศึกษาทุกชั้นปีของทั้ง 2 คณะ ของแต่ละมหาวิทยาลัย ตามจำนวนนิสิตนักศึกษารายชั้นปี และเนื่องจากสถาบันอุดมศึกษาของเอกชน มีจำนวนนิสิตนักศึกษามากกว่าสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ดังนั้นผู้วิจัยจึงกำหนดจำนวนตัวอย่างสถาบันอุดมศึกษาของเอกชนจำนวน 600 ราย ตกคณะละ 300 ราย และจำนวนตัวอย่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จำนวน 400 ราย ตกคณะละ 200 ราย

เมื่อคำนวณตัวอย่างตามจำนวนนิสิตนักศึกษารายชั้นปีจะได้ดังตารางที่ 1 โดยมีตัวอย่างวิธีการคำนวณดังนี้

1. สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ชั้นปีที่ 1 คณะสังคมศาสตร์

$$\frac{389}{1,462} \times 200 = 53$$

2. สถาบันอุดมศึกษาของเอกชน ชั้นปีที่ 1 คณะบริหารธุรกิจ

$$\frac{976}{4,476} \times 300 = 65.42$$

ทั้งนี้ในการเข้าถึงกลุ่มตัวอย่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐผู้วิจัยเป็นผู้แจกแบบสอบถามด้วยตนเองในคณะที่ตกเป็นตัวอย่าง แต่ในกรณีของสถาบันอุดมศึกษาของเอกชนผู้วิจัยไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลด้วยตนเองได้เนื่องจากเป็นกฎระเบียบข้อบังคับของทางสถาบันที่ไม่อนุญาตให้บุคคลภายนอกสามารถเข้ามาเก็บข้อมูลด้วยตนเอง จึงทำการส่งแบบสอบถามผ่านทางสำนักวิจัยของทางมหาวิทยาลัยและขอนัดวันรับกลับภายใน 2 เดือนหลังจากวันที่ส่งแบบสอบถาม

อย่างไรก็ดีเมื่อรวบรวมข้อมูลแล้วได้รับแบบสอบถามที่สมบูรณ์กลับจำนวนทั้งสิ้น 769 ชุด โดยแบ่งเป็นจากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จำนวน 384 ชุด จากสถาบันอุดมศึกษาของเอกชน จำนวน 385 ชุด ซึ่งกระจายเป็นรายชั้นปีการศึกษาตามที่ปรากฏในตารางที่ 1

2. นิยามศัพท์

การศึกษาพฤติกรรมอาสาของนิสิตนักศึกษาในกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยให้คำจำกัดความศัพท์ที่เกี่ยวข้องที่ใช้ในการศึกษาดังนี้

พฤติกรรมอาสา หมายถึง การที่นิสิตนักศึกษาเสนอตัวทำกิจกรรมให้กับผู้อื่นและสังคม ทั้งนี้อาจเกิดขึ้นหรือเป็นไปโดยตั้งใจและเป็นไปเองตามธรรมชาติ เป็นการทำกิจกรรมเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ไม่มีกำหนดกฎเกณฑ์มาบังคับใช้กับการดำเนินการเฉพาะ เป็นการกระทำที่ไม่หวังผลตอบแทนในรูปของเงิน แต่หวังผลให้ผู้อื่นหรือสังคมมีความเป็นอยู่ดีขึ้น และตนเองได้รับความสุขใจ ความอึดเอิบใจจากการกระทำนั้น

นิสิตนักศึกษา หมายถึง นิสิตนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาบัณฑิตปีการศึกษา 2551 ภาคปลาย

มหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร หมายถึง สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ เฉพาะมหาวิทยาลัยปิด โดยไม่รวมมหาวิทยาลัยไม่จำกัดรับและไม่รวมกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏ และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล และของเอกชนที่มีวัตถุประสงค์ให้การศึกษาในด้านวิชาการและวิชาชีพชั้นสูงหลายสาขาวิชา หรือหลายกลุ่มสาขาวิชาเพื่อให้ปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

ตารางที่ 1 จำนวนนิสิตนักศึกษาที่เป็นตัวอย่างของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ และสถาบันอุดมศึกษาของเอกชน
จำแนกตามคณะและชั้นปีการศึกษา

คณะ	จำนวนนิสิต (คน)	จำนวนตัวอย่าง ที่กำหนด(คน)	จำนวนตัวอย่าง ที่ใช้ (คน)
สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ	12,177	400	384
คณะสังคมศาสตร์			
- ชั้นปีที่ 1	389	53	57
- ชั้นปีที่ 2	391	54	50
- ชั้นปีที่ 3	397	54	45
- ชั้นปีที่ 4	285	39	48
รวม	1,462	200	200
คณะวิทยาศาสตร์			
- ชั้นปีที่ 1	558	63	54
- ชั้นปีที่ 2	352	40	38
- ชั้นปีที่ 3	388	43	37
- ชั้นปีที่ 4	483	54	55
รวม	1,781	200	184
สถาบันอุดมศึกษาของเอกชน	23,805	600	385
คณะบริหารธุรกิจ			
- ชั้นปีที่ 1	976	65	42
- ชั้นปีที่ 2	648	43	30
- ชั้นปีที่ 3	1,367	92	48
- ชั้นปีที่ 4	1,485	100	66
รวม	4,476	300	186
คณะวิศวกรรมศาสตร์			
- ชั้นปีที่ 1	1,035	112	71
- ชั้นปีที่ 2	626	68	46
- ชั้นปีที่ 3	575	62	42
- ชั้นปีที่ 4	531	58	40
รวม	2,767	300	199
รวมจำนวนตัวอย่างทั้งหมด	35,982	1,000	769

3. นิยามตัวแปร

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วย ตัวแปรตามคือ พฤติกรรมอาสา และตัวแปรอิสระ 16 ตัว ได้แก่ เพศ อายุ ลำดับที่การเป็นบุตร สาขาวิชาเกรดเฉลี่ย จำนวนเวลาว่างต่อสัปดาห์ เงินใช้จ่ายที่ได้รับต่อเดือน ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว สถานภาพสมรสของบิดามารดา จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ทำกิจกรรมอาสา จำนวนเพื่อนที่ทำกิจกรรมอาสา การสนับสนุนทางสังคม ประเภทของสถาบันอุดมศึกษา ชั้นปีที่ศึกษา ภูมิลำเนาเดิม และจำนวนปีที่อยู่ในกรุงเทพมหานคร โดยให้นิยามเชิงปฏิบัติการของตัวแปรแต่ละตัวไว้ดังนี้

ตัวแปรตาม

พฤติกรรมอาสา หมายถึง คะแนนที่ได้รับจากการปฏิบัติกิจกรรมอาสาของนิสิต/นักศึกษาในช่วงระยะเวลา 1 ปีที่ผ่านมา ซึ่งได้แก่ ข้อคำถามของตอนที่ 2 (ข้อ 14.1 – 14.24) จากภาคผนวก ก และเป็นกรวัดแบบอัตราส่วน โดยให้คะแนนแตกต่างกันดังนี้

- เคย ให้ 1 คะแนน
- ไม่เคย ให้ 0 คะแนน

ตัวแปรอิสระ

1) **เพศ** หมายถึง เพศของผู้ตอบแบบสอบถามตามที่นิสิตนักศึกษาระบุ ซึ่งมีระดับการวัดแบบแบ่งกลุ่ม โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

- เพศชาย
- เพศหญิง

2) **อายุ** หมายถึง อายุเต็ม โดยนับจนถึงวันคล้ายวันเกิดครั้งสุดท้ายก่อนวันตอบแบบสอบถามของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งมีระดับการวัดแบบอัตราส่วน

3) **ลำดับที่การเป็นบุตร** หมายถึง ลำดับการเกิดของนิสิตนักศึกษาว่าเป็นบุตรลำดับที่เท่าไรของบิดามารดาเดียวกัน ซึ่งมีระดับการวัดแบบแบ่งกลุ่ม โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

- บุตรคนเดียว
- บุตรคนแรก (มีบุตร 2 คนขึ้นไป)
- บุตรในลำดับอื่นๆ

4) **สาขาวิชา** หมายถึง สาขาวิชาที่นิสิตนักศึกษากำลังเรียนในระดับปริญญาบัณฑิต ซึ่งมีระดับการวัดแบบแบ่งกลุ่ม โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

- สาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (เช่น จิตวิทยา ประติมากรรม ดุริยางคศาสตร์ นาฏศาสตร์ มนุษยศาสตร์ จิตวิทยา ศาสนาและเทววิทยา ปรัชญา โบราณคดี สังคมศาสตร์ บริหารธุรกิจ และนิติศาสตร์ เป็นต้น)

- สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ (เช่น สัตววิทยา กีฏวิทยา พันธุศาสตร์ ชีวเคมี ฟิสิกส์ ธรณีวิทยา วิทยาศาสตร์ทั่วไป วิทยาศาสตร์คอมพิวเตอร์ วิศวกรรม สถาปัตยกรรมศาสตร์ อุตสาหกรรมเกษตร เกษตรศาสตร์ วนศาสตร์ สัตวแพทยศาสตร์ แพทยศาสตร์ กายวิภาคศาสตร์ สรีรวิทยา สาธารณสุขศาสตร์ และเภสัชศาสตร์ เป็นต้น)

5) **เกรดเฉลี่ย** หมายถึง เกรดสะสมเฉลี่ยทั้งหมดจนถึงภาคต้น ปีการศึกษา 2552 ของนิสิตนักศึกษา ซึ่งมีระดับการวัดแบบอัตราส่วน

6) **จำนวนเวลาว่างต่อสัปดาห์** หมายถึง จำนวนชั่วโมงที่ว่างจากการศึกษาและทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาต่างๆ ที่นิสิตนักศึกษาสามารถใช้ประกอบกิจกรรมอื่นนอกเหนือจากการศึกษาได้ มีระดับการวัดแบบอัตราส่วน

7) **เงินใช้จ่ายที่ได้รับต่อเดือนของนิสิตนักศึกษา** หมายถึง จำนวนเงินรายเดือนที่นิสิตนักศึกษาได้รับจากบิดามารดา ญาติ ผู้ปกครอง รวมถึงจำนวนเงินรายเดือนที่นิสิตนักศึกษาได้รับจากการทำงาน (หากมี) เพื่อใช้จ่ายใช้ในชีวิตรประจำวันหรือทำกิจกรรมต่างๆ ทั้งนี้ไม่รวมเงินที่จ่ายเป็นค่าเช่าหอพัก หรือค่าลงทะเบียนเรียน มีระดับการวัดแบบอัตราส่วน

8) **ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว** หมายถึง สถานภาพด้านเศรษฐกิจตามระดับรายได้ของบิดามารดา และ/หรือผู้ปกครองรวมกันต่อเดือนที่ประเมินตามการรับรู้ของนิสิตนักศึกษา ซึ่งมีระดับการวัดแบบจัดอันดับ โดยแบ่งเป็น 3 อันดับ คือ

- ฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ

- ฐานะทางเศรษฐกิจปานกลาง

- ฐานะทางเศรษฐกิจสูง

9) **สถานภาพสมรสของบิดามารดา** หมายถึง สถานะการใช้ชีวิตคู่ตามที่เป็นอยู่จริงของบิดามารดาของนิสิตนักศึกษา ซึ่งมีระดับการวัดแบบแบ่งกลุ่ม โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

- สมรส

- หย่า

- หย่า/ แยกกันอยู่

10) **จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ทำกิจกรรมอาสา** หมายถึง จำนวนสมาชิกที่อาศัยอยู่ประจำภายใต้หลังคาเดียวกันที่มีพฤติกรรมอาสาหรือเป็นอาสาสมัคร ซึ่งมีระดับการวัดแบบอัตราส่วน

11) **จำนวนเพื่อนที่ทำกิจกรรมอาสา** หมายถึง จำนวนเพื่อนในกลุ่มของนิสิตนักศึกษาที่มีพฤติกรรมอาสาหรือเป็นอาสาสมัคร ซึ่งมีระดับการวัดแบบอัตราส่วน

12) **การสนับสนุนทางสังคม** หมายถึง จำนวนคะแนนที่คิดจากการได้รับแรงจูงใจที่เกิดจากการสนับสนุนด้านอารมณ์ ด้านการประเมินค่า ด้านข้อมูลและข้อข่าวสาร และ/หรือด้านสิ่งของ แรงงานและการเงิน จากครอบครัว ครูอาจารย์ เพื่อน และ/หรือสื่อมวลชน ที่มีต่อการทำกิจกรรมอาสาสมัครเพื่อสังคม โดยวัดจากการตอบคำถามเกี่ยวกับสนับสนุนทางสังคม จำนวน 15 ข้อ ได้แก่ ข้อคำถามตอนที่ 4 (ข้อ 1 – 15) ภาคผนวก ก ซึ่งมีระดับการวัดแบบช่วง โดยมีคะแนนเต็ม 75 คะแนน และให้คะแนนแตกต่างกันดังนี้

- น้อยที่สุด ให้ 1 คะแนน
- น้อย ให้ 2 คะแนน
- ปานกลาง ให้ 3 คะแนน
- มาก ให้ 4 คะแนน
- มากที่สุด ให้ 5 คะแนน

13) **ประเภทของสถาบันอุดมศึกษา** หมายถึง ประเภทของมหาวิทยาลัยที่นิสิตนักศึกษากำลังศึกษาอยู่ในปัจจุบันตามลักษณะของการกำกับดูแล ซึ่งมีระดับการวัดแบบแบ่งกลุ่ม โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

- สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ
- สถาบันอุดมศึกษาของเอกชน

14) **ชั้นปีที่ศึกษา** หมายถึง ชั้นปีที่ศึกษาในปัจจุบันของนิสิตนักศึกษา ซึ่งมีระดับการวัดแบบจัดอันดับ

15) **ภูมิลาเนาเดิม** หมายถึง ถิ่นที่พักอาศัยสุดท้าย (ที่พักอาศัยนานที่สุด) ก่อนเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัย มีระดับการวัดแบบแบ่งกลุ่ม โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

- พักอาศัยอยู่ในเขตเทศบาล
- พักอาศัยอยู่นอกเขตเทศบาล

16) **จำนวนปีที่อยู่ในกรุงเทพมหานคร** หมายถึง จำนวนปีที่นิสิตนักศึกษาอยู่อาศัยใน กรุงเทพมหานคร โดยนับจนถึงปัจจุบัน ซึ่งมีระดับการวัดแบบอัตราส่วน

4. วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสอบถามที่สร้างขึ้นมี 4 ส่วน มีลักษณะคำถามเป็นแบบเติมคำ และแบบตรวจรายการ ซึ่งแต่ละส่วนมีรายละเอียดดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของกรณีตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ ลำดับที่การเป็นบุตร สาขาวิชา เกรดเฉลี่ย จำนวนเวลาร่างต่อสัปดาห์ เงินใช้จ่ายที่ได้รับต่อเดือน ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว สถานภาพสมรสของบิดามารดา ประเภทของสถาบันอุดมศึกษา ชั้นปีที่ศึกษา ภูมิลำเนาเดิม และจำนวนปีที่อยู่ในกรุงเทพมหานคร

ส่วนที่ 2 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมอาสา ได้แก่ จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ทำกิจกรรมอาสา จำนวนเพื่อนที่ทำกิจกรรมอาสา และจำนวนกิจกรรมอาสาที่เข้าร่วม

ส่วนที่ 3 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับประโยชน์ของการทำกิจกรรมอาสา

ส่วนที่ 4 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับการสนับสนุนทางสังคม

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บข้อมูลด้วยการส่งแบบสอบถามให้ผู้เป็นตัวอย่างกรอกแบบสอบถามด้วยตนเอง ทั้งมีการแจ้งข้อมูลสิทธิเกี่ยวกับการวิจัยให้ผู้มีส่วนร่วมทราบอย่างละเอียด (Patient/Participant Information Sheet) ตามระเบียบของจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ และข้อมูลที่ได้รวมทั้งแบบสอบถามจะถูกเก็บเป็นความลับ มีการนำเสนอข้อมูลในภาพรวม โดยไม่มีการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้ข้อมูล และเมื่อการวิจัยเสร็จสมบูรณ์แล้วผู้วิจัยได้ทำลายแบบสอบถามทั้งหมด

5. ขอบเขตและข้อจำกัดของการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาเฉพาะนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2551 ภาคปลายเท่านั้น ส่วนวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลมีข้อจำกัดในเรื่องของวิธีการเก็บที่แตกต่างกัน โดยในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ผู้วิจัยเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง แต่ในส่วนของสถาบันอุดมศึกษาของเอกชนผู้วิจัยต้องวางแบบสอบถามผ่านทางสำนักวิจัยของสถาบัน ทำให้เกิดปัญหาการเก็บรวบรวมแบบสอบถามไม่ครบตามจำนวนที่กำหนด และการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยให้นิสิตนักศึกษาที่เป็นกรณีตัวอย่างเป็นผู้กรอกข้อมูลในแบบสอบถามด้วยตนเองนี้ ข้อมูลต่างๆ จึง

เกิดจากการรับรู้ หรือความรู้สึกของนิสิตนักศึกษาเท่านั้น ดังนั้นผู้ที่สนใจ จึงควรพิจารณาถึงข้อจำกัดเหล่านี้ก่อนที่จะนำผลการศึกษาไปใช้ต่อไป

6. การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ การวิเคราะห์ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง การวิเคราะห์พฤติกรรมอาสา และการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมอาสา โดยกำหนดสถิติเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับแต่ละส่วนดังนี้

1) การวิเคราะห์ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง นำเสนอการอธิบายโดยการหาค่าสถิติการแจกแจงความถี่ อัตราร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุด และค่าสูงสุดที่เหมาะสมตามระดับการวัดของตัวแปร โดยตัวแปรระดับกลุ่มและระดับจัดอันดับ ได้แก่ เพศ ลำดับที่การเป็นบุตร สาขาวิชา ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว สถานภาพสมรสของบิดามารดา ประเภทของสถาบันอุดมศึกษา และภูมิภาคเดิม นำเสนอด้วยการแจกแจงความถี่ และการใช้อัตราร้อยละ ส่วนตัวแปรระดับช่วงและระดับอัตราส่วน ได้แก่ อายุ เกรดเฉลี่ย จำนวนเวลาร่างต่อสัปดาห์ เงินใช้จ่ายที่ได้รับต่อเดือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ทำกิจกรรมอาสา จำนวนเพื่อนที่ทำกิจกรรมอาสา การสนับสนุนทางสังคม ชั้นปีที่ศึกษา และจำนวนปีที่อยู่ในกรุงเทพมหานคร นำเสนอโดยการแจกแจงความถี่ อัตราร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุด และค่าสูงสุด

2) การวิเคราะห์พฤติกรรมอาสา วิเคราะห์จากพฤติกรรมการทำกิจกรรมอาสาจากข้อคำถามตอนที่ 2 จำนวน 24 ข้อ (ข้อ 14) ภาคผนวก ก และนำเสนอการอธิบายโดยการหาค่าสถิติ อัตราร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุด และค่าสูงสุด

3) การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมอาสา เป็นการวิเคราะห์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ส่วน คือ

ก. การวิเคราะห์การแปรผันสองทาง โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยแบบง่าย (Simple Regression Analysis) เพื่อศึกษาตัวแปรอิสระแต่ละตัวว่ามีอิทธิพลต่อพฤติกรรมอาสาหรือไม่เพียงใด และมีความสัมพันธ์ในทิศทางใด ตลอดจนความสัมพันธ์ดังกล่าวมีนัยสำคัญทางสถิติหรือไม่

ข. การวิเคราะห์การแปรผันหลายทาง เพื่อศึกษาอิทธิพลของตัวแปรอิสระที่มีต่อตัวแปรตาม ใน 2 กรณี คือ

กรณีแรก ใช้การวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุ (Multiple Regression Analysis) ศึกษาว่าตัวแปรอิสระทั้งหมดร่วมกันอธิบายการแปรผันของพฤติกรรมอาสาได้มากน้อย

เพียงใด และเมื่อควบคุมอิทธิพลของตัวแปรอิสระอื่นแล้วมีตัวแปรอิสระตัวใดบ้างที่สามารถอธิบายการแปรผันของพฤติกรรมอาสาได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

กรณีที่สอง ใช้การวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) ศึกษาว่าตัวแปรอิสระตัวใดสามารถอธิบายการแปรผันของพฤติกรรมอาสาได้มากที่สุด และตัวแปรอิสระตัวใดบ้างที่เพิ่มอำนาจการอธิบายการแปรผันของพฤติกรรมอาสาได้อีกตามลำดับอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการวิเคราะห์ปรากฏรายละเอียดในบทที่ 3

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

ผลการศึกษา

การนำเสนอผลการศึกษาเรื่อง“พฤติกรรมอาสาของนิสิตนักศึกษาในกรุงเทพมหานคร” ในบทนี้แบ่งการนำเสนอออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนแรก เป็นการนำเสนอผลการศึกษาลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ส่วนที่ 2 เป็นการนำเสนอผลการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมอาสาของกลุ่มตัวอย่าง และส่วนที่ 3 เป็นการนำเสนอผลการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมอาสาของกลุ่มตัวอย่าง รายละเอียดของแต่ละส่วน มีดังนี้

1. ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ในส่วนนี้ เป็นการนำเสนอลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในกรุงเทพมหานคร สังกัดคณะกรรมการการอุดมศึกษา ปีการศึกษา 2551 ภาคปลาย จำนวนทั้งสิ้น 769 คน โดยใช้การแจกแจงร้อยละ แต่ถ้าเป็นข้อมูลเชิงตัวเลขจะระบุค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุด และค่าสูงสุดด้วย โดยผลการวิเคราะห์ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ปรากฏตามตารางที่ 2 – 5 มีลักษณะจำแนกตามปัจจัยต่างๆ ดังนี้

1.1 ปัจจัยประชากร (ตารางที่ 2)

1) เพศ

กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย (ร้อยละ 58.5 เปรียบเทียบกับร้อยละ 41.5) สอดคล้องกับสถิติการศึกษาของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ปี 2550 ที่พบว่า เพศหญิงเข้าเรียนต่อในระดับอุดมศึกษามากกว่าเพศชาย (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2551: 35)

2) อายุ

กลุ่มตัวอย่างมีอายุเฉลี่ย 20.7 ปี มีอายุต่ำสุด คือ 18 ปี และอายุสูงสุด คือ 30 ปี และกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามมีอายุมากกว่า 20 ปี เป็นสัดส่วนสูงที่สุด (ร้อยละ 54.3) รองลงไปเป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปี (ร้อยละ 18.7) กลุ่มที่มีอายุ 19 ปี (ร้อยละ 17.9) และกลุ่มที่มีอายุ 18 ปี (ร้อยละ 9.1) ตามลำดับ การที่กลุ่มตัวอย่างมีอายุมากกว่า 20 ปีเป็นสัดส่วนสูงที่สุดนั้นก็จะเป็นเพราะระบบการสอบเข้าสถาบันอุดมศึกษาที่เอื้อต่อนิสิตนักศึกษาที่สามารถสอบเข้ามาเรียนได้หลายครั้ง หากในการสอบครั้งแรกได้สาขาวิชาที่ไม่ตรงกับความสนใจหรือความถนัด ประกอบกับในสถาบันอุดมศึกษาของเอกชนผู้ที่อยู่ในวัยทำงานแล้วสามารถเข้า

เรียนได้โดยไม่ต้องสอบผ่านส่วนกลาง ทำให้กลุ่มนิสิตนักศึกษาตัวอย่างนี้มีอายุมากกว่า 20 ปีเป็นสัดส่วนที่สูงที่สุด

3) ลำดับที่การเป็นบุตร

กลุ่มตัวอย่างจะเป็นบุตรในลำดับอื่นๆ มากกว่าเป็นบุตรคนแรกและเป็นบุตรคนเดียว (ร้อยละ 50.6 เปรียบเทียบกับร้อยละ 32.5 และ 16.9 ตามลำดับ)

อย่างไรก็ดีเมื่อเปรียบเทียบข้อมูลปัจจัยประชากรของนิสิตศึกษาระหว่าง 2 สถาบัน พบว่า ในกรณีของตัวแปรเพศนั้นกลุ่มตัวอย่างสถาบันอุดมศึกษาของเอกชนมีเพศชายใกล้เคียงกับเพศหญิง (เปรียบเทียบระหว่างร้อยละ 50.1 และ 49.9) ขณะที่กลุ่มตัวอย่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย (เปรียบเทียบระหว่างร้อยละ 67.2 และ 32.8) ทั้งนี้การที่สถาบันอุดมศึกษาของเอกชนมีสัดส่วนเพศชายและเพศหญิงใกล้เคียงกัน อาจเนื่องมาจากคณะที่ตกเป็นกลุ่มตัวอย่างของสถาบันอุดมศึกษาของเอกชน ได้แก่ คณะบริหารธุรกิจและคณะวิศวกรรมศาสตร์ ทั้งเพศชายและเพศหญิงมีสัดส่วนของผู้ที่สนใจเข้าศึกษาทั้ง 2 คณะใกล้เคียงกัน

นอกจากนี้ยังพบว่า กลุ่มตัวอย่างในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐมีอายุเฉลี่ยน้อยกว่ากลุ่มตัวอย่างในสถาบันอุดมศึกษาของเอกชน อาจเนื่องมาจากสถาบันอุดมศึกษาของเอกชนเป็นสถาบันที่นิสิตนักศึกษาสามารถสมัครเข้าศึกษาที่ทางมหาวิทยาลัยได้โดยตรง ทำให้บุคคลที่ทำงานแล้วสามารถเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาตรีได้ จึงทำให้กลุ่มตัวอย่างของสถาบันอุดมศึกษาของเอกชนมีอายุเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างของสถาบันของรัฐ สำหรับในส่วนของการลำดับที่การเป็นบุตรของทั้ง 2 สถาบัน พบว่ามีความคล้ายคลึงกัน กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างจะเป็นบุตรในลำดับอื่นๆ มากกว่าเป็นบุตรคนแรกและเป็นบุตรคนเดียว

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 2 การกระจายร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุด และค่าสูงสุดของกลุ่มตัวอย่าง
จำแนกตามปัจจัยประชากร (n = 769)

ตัวแปร	สถาบันอุดมศึกษา		รวม
	ของรัฐ	ของเอกชน	
	ร้อยละ	ร้อยละ	
กรณีตัวอย่าง	49.9	50.1	100.0
จำนวน	(384)	(385)	(769)
เพศ			
ชาย	32.8	50.1	41.5
หญิง	67.2	49.9	58.5
รวม	100.0	100.0	100.0
อายุ			
18 ปี	13.5	4.7	9.1
19 ปี	23.4	12.5	17.9
20 ปี	20.6	16.8	18.7
มากกว่า 20 ปี	42.5	66.0	54.3
รวม	100.0	100.0	100.0
ค่าเฉลี่ย	20.2	21.2	20.7
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	1.5	1.7	1.7
ค่าต่ำสุด	18.0	18.0	18.0
ค่าสูงสุด	25.0	30.0	30.0
ลำดับที่การเป็นบุตร			
บุตรคนเดียว	16.2	17.7	16.9
บุตรคนแรก (มีบุตร 2 คนขึ้นไป)	30.7	34.3	32.5
บุตรในลำดับอื่นๆ	53.1	48.0	50.6
รวม	100.0	100.0	100.0

1.2 ปัจจัยทรัพยากรส่วนบุคคล (ตารางที่ 3)

1) สาขาวิชา

กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามเป็นผู้ที่ศึกษาอยู่ในสาขา
สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์กับศึกษาอยู่ในสาขาวิทยาศาสตร์ ในจำนวนที่ได้เดียวกัน (ร้อยละ
50.2 เปรียบเทียบกับร้อยละ 49.8) ทั้งนี้การที่กลุ่มตัวอย่างศึกษาในสาขาสังคมศาสตร์และ

มนุษยศาสตร์กับศึกษาอยู่ในสาขาวิทยาศาสตร์ใกล้เคียงกันนั้นน่าจะเป็นผลมาจากการที่สังคมให้ความสำคัญและการสนับสนุนส่งเสริมการเรียนทั้งสองสาขาอย่างเท่าเทียมกัน เนื่องจากทั้งสองสาขานี้ต่างก็มีประโยชน์ในนำความรู้ทั้ง 2 สาขานี้มาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศชาติต่อไปได้

2) เกรดเฉลี่ย

กลุ่มตัวอย่างมีเกรดสะสมเฉลี่ย โดยเฉลี่ยเท่ากับ 2.80 มีเกรดสะสมเฉลี่ยต่ำสุด คือ 1.00 และมีเกรดสะสมเฉลี่ยสูงสุด คือ 4.00 โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีเกรดสะสมเฉลี่ยปานกลาง คือ มีเกรดเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 2.00 – 3.24 (ร้อยละ 76.7) รองลงมามีเกรดสะสมเฉลี่ยสูง หรือจัดได้ว่าเป็นนิสิตนักศึกษาในระดับเกียรตินิยม คือ มีเกรดเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.24 – 4.00 (ร้อยละ 21.2) ส่วนที่เหลือ (ร้อยละ 2.1) มีเกรดสะสมเฉลี่ยต่ำ คือ มีเกรดเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 1.00 – 1.99

3) จำนวนเวลาว่างต่อสัปดาห์

กลุ่มตัวอย่างมีจำนวนเวลาว่างต่อสัปดาห์เฉลี่ยเท่ากับ 20.8 ชั่วโมง หรือประมาณ 3.0 ชั่วโมงต่อวัน มีจำนวนเวลาว่างต่อสัปดาห์ต่ำสุด คือ 7 ชั่วโมง และมีจำนวนเวลาว่างต่อสัปดาห์สูงสุด ถึง 56 ชั่วโมง โดยกลุ่มตัวอย่างมีจำนวนเวลาว่างต่อสัปดาห์ต่ำ คือ ต่ำกว่า 14 ชั่วโมง (ร้อยละ 39.9) เป็นสัดส่วนสูงที่สุด รองลงมามีจำนวนเวลาว่างต่อสัปดาห์สูง คือ 30 ชั่วโมงขึ้นไป (ร้อยละ 25.2) ส่วนที่เหลือ (ร้อยละ 23.7) มีจำนวนเวลาว่างต่อสัปดาห์ปานกลาง คือ 14 - 29 ชั่วโมง ทั้งนี้มีกลุ่มผู้ที่ไม่มีเวลาว่าง ร้อยละ 11.2

4) เงินใช้จ่ายที่ได้รับต่อเดือน

กลุ่มตัวอย่างมีเงินใช้จ่ายที่ได้รับต่อเดือนเฉลี่ยเท่ากับ 6,259.6 บาท มีเงินที่ได้รับต่อเดือนต่ำสุด คือ 1,000 บาท และเงินที่ได้รับต่อเดือนสูงสุด คือ 20,000 บาท โดยกลุ่มตัวอย่างมีเงินที่ได้รับต่อเดือนปานกลาง คือ 4,001 – 8,000 บาท (ร้อยละ 54.2) เป็นสัดส่วนสูงที่สุด รองลงมามีเงินที่ได้รับต่อเดือนต่ำ คือ 1,000 – 4000 บาท (ร้อยละ 28.3) ส่วนที่เหลือ (ร้อยละ 17.4) มีเงินที่ได้รับต่อเดือนสูง คือ มากกว่า 8,000 บาท

5) ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว

กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามเห็นว่าฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวตนอยู่ในระดับต่ำ เป็นสัดส่วนสูงที่สุด (ร้อยละ 38.4) รองลงไปเป็นกลุ่มตัวอย่างที่เห็นว่าฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวสูง (ร้อยละ 31.3) และฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวปานกลาง (ร้อยละ 30.3) ตามลำดับ

เมื่อเปรียบเทียบปัจจัยทรัพยากรส่วนบุคคลของนิสิตนักศึกษาระหว่าง 2 สถาบัน พบว่า มีความคล้ายคลึงกันในด้านเกรดเฉลี่ย จำนวนเวลาว่างต่อสัปดาห์ และเงินใช้จ่ายที่ได้รับต่อเดือน ยกเว้นสาขาวิชา และฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว โดยจะพบว่า มีเกรดเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง คือ 2.0 – 3.24 มีจำนวนเวลาว่างต่อสัปดาห์อยู่ในระดับต่ำ คือ ต่ำกว่า 14 ชั่วโมง และมีเงินใช้จ่ายที่ได้รับต่อเดือนอยู่ในระดับปานกลาง คือ 4,001 – 8000 บาท ในสัดส่วนสูงสุด

สำหรับสาขาวิชาและฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว พบว่า นิสิตนักศึกษาที่เป็นตัวแทนสถาบันอุดมศึกษาของรัฐจะมีผู้ที่ศึกษาอยู่ในสาขาวิชาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์เป็นสัดส่วนมากกว่าสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ และนิสิตนักศึกษาที่เป็นตัวแทนสถาบันอุดมศึกษาของเอกชนมีสัดส่วนของผู้ที่ศึกษาในสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สูงกว่าผู้ที่ศึกษาในสาขาวิชาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ นอกจากนี้ในส่วนของฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว พบว่า นิสิตนักศึกษาที่เป็นตัวแทนสถาบันอุดมศึกษาของเอกชนเห็นว่า ครอบครัวของตนมีฐานะทางเศรษฐกิจในระดับสูงเป็นสัดส่วนที่สูงที่สุด (ร้อยละ 51.2) รองลงมาเห็นว่าครอบครัวของตนมีฐานะทางเศรษฐกิจในระดับปานกลาง (ร้อยละ 35.1) และฐานะทางเศรษฐกิจในระดับต่ำ (ร้อยละ 30.3) ซึ่งตรงกันข้ามกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนสถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่เห็นว่าครอบครัวของตนมีฐานะทางเศรษฐกิจในระดับต่ำเป็นสัดส่วนที่สูงที่สุด (ร้อยละ 63.0) รองลงมาเห็นว่าครอบครัวของตนมีฐานะทางเศรษฐกิจในระดับปานกลาง (ร้อยละ 25.5) และฐานะทางเศรษฐกิจในระดับสูง (ร้อยละ 11.5) การที่กลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 สถาบันมีความเห็นต่างกันในเรื่องของฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวนั้นก็น่าจะสอดคล้องกับค่าใช้จ่ายที่ใช้จ่ายในการเรียนที่สถาบันอุดมศึกษาของเอกชนจะมีค่าใช้จ่ายสูงกว่าสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ดังนั้นผู้ที่ศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของเอกชนก็น่าจะมีฐานะทางเศรษฐกิจที่สูงกว่าผู้ที่ศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 3 การกระจายร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุด และค่าสูงสุดของกลุ่มตัวอย่าง
จำแนกตามปัจจัยทรัพยากรส่วนบุคคล (n = 769)

ตัวแปร	สถาบันอุดมศึกษา	สถาบันอุดมศึกษา	รวม
	ของรัฐ	ของเอกชน	
	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ
กรณีตัวอย่าง	49.9	50.1	100.0
จำนวน	(384)	(385)	(769)
สาขาวิชา			
สาขาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์	52.1	48.3	50.2
สาขาวิทยาศาสตร์	47.9	51.7	49.8
รวม	100.0	100.0	100.0
เกรดเฉลี่ย			
1.0 - 1.99	1.3	2.9	2.1
2.0 - 3.24	75.5	77.9	76.7
3.25 - 4.00	23.2	19.2	21.2
รวม	100.0	100.0	100.0
ค่าเฉลี่ย	2.8	2.8	2.8
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	0.5	0.5	0.5
ค่าต่ำสุด	1.0	1.0	1.0
ค่าสูงสุด	4.0	4.0	4.0

(มีต่อ)

1.3 ปัจจัยทรัพยากรทางสังคม (ตารางที่ 4)

1) สถานภาพสมรสของบิดามารดา

กลุ่มตัวอย่างมีบิดามารดาที่มีสถานภาพสมรสสมรสมากกว่ามีบิดามารดาที่มีสถานภาพสมรสหย่า/แยกกันอยู่ และสถานภาพสมรสหม้าย (ร้อยละ 80.9 เปรียบเทียบกับร้อยละ 11.6 และ 7.5 ตามลำดับ) การที่นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่มีบิดามารดาที่มีสถานภาพสมรสสมรสนั้น เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความอบอุ่น และสัมพันธภาพภายในครอบครัวที่จะทำให้ นิสิตนักศึกษาสามารถเกิดพฤติกรรมอาสาได้

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ตัวแปร	สถาบันอุดมศึกษา	สถาบันอุดมศึกษา	รวม
	ของรัฐ	ของเอกชน	
	ร้อยละ	ร้อยละ	
จำนวนเวลาร่างต่อสัปดาห์			
ไม่มีเวลาร่าง	13.0	9.4	11.2
มีเวลาร่าง			
ต่ำกว่า 14 ชั่วโมง	33.9	46.0	39.9
14 - 29 ชั่วโมง	25.0	22.3	23.7
30 ชั่วโมงขึ้นไป	28.1	22.3	25.2
ค่าเฉลี่ย	22.0	19.6	20.8
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	14.2	14.6	14.5
ค่าต่ำสุด	7.0	7.0	7.0
ค่าสูงสุด	56.0	56.0	56.0
รวม	100.0	100.0	100.0
เงินใช้จ่ายที่ได้รับต่อเดือน			
1,000 – 4,000 บาท	29.7	27.0	28.3
4,001 – 8,000 บาท	54.7	53.8	54.2
มากกว่า 8,000 บาท	15.6	19.2	17.4
รวม	100.0	100.0	100.0
ค่าเฉลี่ย	6,054.0	6,464.7	6,259.6
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	3,108.2	3,512.4	3,320.9
ค่าต่ำสุด	1,000.0	1,000.0	1,000.0
ค่าสูงสุด	20,000.0	20,000	20,000.0
ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว			
ฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ	63.0	13.8	38.4
ฐานะทางเศรษฐกิจปานกลาง	25.5	35.1	30.3
ฐานะทางเศรษฐกิจสูง	11.5	51.2	31.3
รวม	100.0	100.0	100.0

2) จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ทำกิจกรรมอาสา

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่มีสมาชิกในครัวเรือนที่ทำกิจกรรมอาสา มากกว่ามีสมาชิกในครัวเรือนที่ทำกิจกรรมอาสา (ร้อยละ 75.8 เปรียบเทียบกับร้อยละ 24.2) ทั้งนี้จะเห็นได้ว่าจำนวนสมาชิกในครัวเรือนของกลุ่มตัวอย่างที่ทำกิจกรรมอาสานั้นมีจำนวนเฉลี่ยเท่ากับ 0.5 คนเท่านั้น โดยมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ทำกิจกรรมอาสาต่ำสุด คือ 1 คน และมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ทำกิจกรรมอาสาสูงสุด คือ 6 คน และเมื่อพิจารณาเป็นรายกลุ่มพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ทำกิจกรรมอาสา น้อย คือ 1 – 2 คน (ร้อยละ 78.0) รองลงมา มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ทำกิจกรรมอาสา ปานกลาง คือ 3 - 4 คน (ร้อยละ 17.7) ส่วนที่เหลือ (ร้อยละ 4.3) มีจำนวนสมาชิกใน ครัวเรือนที่ทำกิจกรรมอาสาสูง คือ มากกว่า 4 คน

อนึ่ง เมื่อพิจารณาร้อยละของสมาชิกในครัวเรือนที่ทำกิจกรรมอาสา ในภาคผนวก ข (ตารางที่ 15) จะพบว่า กิจกรรมอาสา 3 อันดับแรกที่สมาชิกในครัวเรือนทำมากที่สุด ร้อยละ 53.3 คือ เข้าร่วมเป็นอาสาปลูกป่า และ/หรือรณรงค์การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และเข้าร่วมเป็นอาสาสมัครหมู่บ้าน หรืออาสาสมัครชุมชน รองลงไป ร้อยละ 45.1 คือ เข้าร่วมเป็นอาสาสมัครรับบริจาคสิ่งของเนื่องในวาระต่างๆ และ/หรือนำสิ่งของที่รับบริจาคไปแจกจ่ายแก่ผู้ด้อยโอกาส หรือผู้ประสบภัย ซึ่งแสดงให้เห็นว่ากิจกรรมทั้ง 3 อันดับนี้สมาชิกในครัวเรือนของกลุ่มตัวอย่างสามารถทำได้สะดวก และมีความสอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบันที่เน้นกิจกรรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม จึงทำให้มีการปฏิบัติกิจกรรมดังกล่าวมากกว่ากิจกรรมอื่นๆ

3) จำนวนเพื่อนที่ทำกิจกรรมอาสา

กลุ่มตัวอย่างมีเพื่อนที่ทำกิจกรรมอาสา มากกว่าไม่มีเพื่อนที่ทำกิจกรรมอาสา (ร้อยละ 58.3 เปรียบเทียบกับร้อยละ 41.7) โดยกลุ่มตัวอย่างมีจำนวนเพื่อนที่ทำกิจกรรมอาสาเฉลี่ยเท่ากับ 9.2 คน มีจำนวนเพื่อนที่ทำกิจกรรมอาสาต่ำสุด คือ 1 คน และมีจำนวนเพื่อนที่ทำกิจกรรมอาสาสูงสุด คือ 80 คน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีจำนวนเพื่อนที่ทำกิจกรรมอาสน้อย คือ 1 – 10 คน (ร้อยละ 80.1) รองลงมา มีจำนวนเพื่อนที่ทำกิจกรรมอาสาปานกลาง คือ 11 - 30 คน (ร้อยละ 13.6) ส่วนที่เหลือ (ร้อยละ 6.3) มีจำนวนเพื่อนที่ทำกิจกรรมอาสา มาก คือ มากกว่า 30 คน

ทั้งนี้การที่กลุ่มตัวอย่างตอบว่ามีจำนวนเพื่อนที่ทำกิจกรรมอาสาเป็นจำนวนมากถึง 80 คนนั้น น่าจะเป็นเพราะกลุ่มตัวอย่างนับเพื่อนที่ไม่สนิทด้วย เช่น เพื่อนร่วมสาขาวิชา เพื่อนร่วมคณะ หรือเพื่อนร่วมชมรม ทำให้กลุ่มตัวอย่างมีการตอบจำนวนเพื่อนได้มาก

ถึง 80 คน รวมถึงการที่ในแบบสอบถามไม่ได้มีการระบุว่าเพื่อนในที่นี้เป็นเพื่อนสนิทหรือเพื่อนที่รู้จักโดยทั่วไป ทำให้กลุ่มตัวอย่างมีการระบุจำนวนเพื่อนเป็นจำนวนมาก และการที่กลุ่มตัวอย่างมีจำนวนเพื่อนที่ทำกิจกรรมอาสาในสัดส่วนที่สูงนั้นน่าจะเป็นเพราะมีความสอดคล้องกับสถานภาพการเป็นนิสิตนักศึกษาที่ต้องมีการทำกิจกรรมควบคู่ไปกับการเรียน เพื่อให้ นิสิตนักศึกษาสามารถนำเอาประสบการณ์จากการทำกิจกรรมเหล่านั้นไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้

นอกจากนี้เมื่อพิจารณาร้อยละของเพื่อนที่ทำกิจกรรมอาสาในภาคผนวก ข (ตารางที่ 16) จะพบว่า กิจกรรมอาสา 3 อันดับแรกที่เพื่อนทำมากที่สุด ร้อยละ 68.1 คือ เข้าร่วมเป็นอาสาปลูกป่า และ/หรือรณรงค์การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม รongลงมา ร้อยละ 57.8 เข้าร่วมอาสาเพื่อปลูกสร้าง และ/หรือซ่อมแซมสิ่งปลูกสร้างต่างๆ และร้อยละ 51.0 เข้าร่วมเป็นอาสาบริจาคสิ่งของเนื่องในวาระต่างๆ และ/หรือนำสิ่งของที่บริจาคไปแจกจ่ายแก่ผู้ด้อยโอกาส หรือผู้ประสบภัย ซึ่งแสดงให้เห็นว่ากิจกรรมทั้ง 3 อันดับนี้เพื่อนของกลุ่มตัวอย่างสามารถทำได้สะดวก มีความเหมาะสมสอดคล้องกับนิสิตนักศึกษา รวมถึงการได้รับการสนับสนุนในการทำกิจกรรมทั้ง 3 กิจกรรมนี้มากกว่ากิจกรรมประเภทอื่นๆ จึงทำให้มีการทำกิจกรรมดังกล่าวมากกว่ากิจกรรมประเภทอื่นๆ

4) การสนับสนุนทางสังคม

การสนับสนุนทางสังคม เป็นอีกตัวแปรหนึ่งภายใต้ปัจจัยทรัพยากรทางสังคม ซึ่งวัดด้วยข้อคำถามจำนวน 15 ข้อ ผลการศึกษา แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างมีการสนับสนุนทางสังคมเฉลี่ย 53.7 คะแนน มีคะแนนต่ำสุด 15 คะแนน และมีคะแนนสูงสุด 75 คะแนน เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายกลุ่มพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนการสนับสนุนทางสังคมปานกลาง คือ 43 – 57 คะแนน เป็นสัดส่วนสูงสุดร้อยละ 59.7 รองลงมาเป็นผู้ที่มีการสนับสนุนทางสังคมมาก 58 – 75 คะแนน ร้อยละ 32.1 ส่วนที่เหลือ (ร้อยละ 8.2) เป็นผู้ที่มีการสนับสนุนทางสังคมต่ำ คือ 15 – 42 คะแนน

จากข้อมูลนี้กล่าวได้ว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการสนับสนุนทางสังคมในการทำกิจกรรมอาสาปานกลาง และเมื่อพิจารณาข้อคำถามเกี่ยวกับระดับการได้รับการสนับสนุนเป็นรายข้อ (ภาคผนวก ข ตารางที่ 17) พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ที่มีระดับการได้รับการสนับสนุนทางสังคมมาก 3 อันดับแรก คือ การเคยเห็นพ่อ/แม่/ผู้ปกครองของตนบริจาคสิ่งของ/เงิน ที่เป็นสาธารณประโยชน์ในชุมชน หรือเข้าร่วมกิจกรรมอาสา (ร้อยละ 68.0) รองลงไป คือ การเคยเห็นเพื่อนของตนบริจาคสิ่งของ/เงินที่เป็นสาธารณประโยชน์ในชุมชน หรือเข้าร่วมกิจกรรม

อาสาเพื่อสังคม (ร้อยละ 64.6) และการเคยเห็น/ได้ยินสื่อมวลชนนำเสนอข่าวการเข้าร่วมของคนในชุมชน/องค์กรในการทำสาธารณประโยชน์ในชุมชน (ร้อยละ 62.6) ตามลำดับ

ข้อมูลดังกล่าวข้างต้นแสดงว่า โดยส่วนใหญ่แล้วกลุ่มตัวอย่างได้รับอิทธิพลมาจากครอบครัว เพื่อน และสื่อมวลชน ในการเห็นแบบอย่างที่ครอบครัวและเพื่อน บริจาคสิ่งของ หรือเงินเพื่อสังคม ทำให้เกิดแรงจูงใจอันเป็นผลให้กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมอาสา รวมถึงการที่ได้เห็น หรือได้ยินการนำเสนอข่าวการเข้าร่วมทำกิจกรรมของคนในชุมชน หรือองค์กรที่ทำประโยชน์ต่อสังคมก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างสนใจที่จะเข้าร่วมทำกิจกรรมเพื่อสังคม นอกจากนี้ในส่วนของ การสนับสนุนจากครูอาจารย์ก็มีบทบาทสำคัญที่จะทำให้เกิดพฤติกรรมอาสา คือ การชักชวนและการให้คำปรึกษาแก่กลุ่มตัวอย่าง ดังนั้นไม่ว่าจะเป็นการสนับสนุนจากครอบครัว ครูอาจารย์ เพื่อน และสื่อมวลชน ต่างก็มีผลทำให้กลุ่มตัวอย่างเกิดพฤติกรรมอาสาได้เช่นกัน ทั้งนี้ก็ยังขึ้นอยู่กับความสามารถของกลุ่มตัวอย่างที่จะเข้าถึงแหล่งที่ให้การสนับสนุนเหล่านั้น เราจึงควรให้ความสำคัญกับทุกแหล่งที่สนับสนุนกิจกรรมอาสาไม่ว่าจะเป็นจากครอบครัว ครูอาจารย์ เพื่อน และสื่อมวลชน เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างเข้าร่วมทำกิจกรรมอาสาและเกิดเป็นพฤติกรรมถาวรต่อไป

เมื่อเปรียบเทียบปัจจัยทรัพยากรทางสังคมของนิสิตนักศึกษา ระหว่าง 2 สถาบันที่เป็นตัวแทนของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน พบว่า มีความคล้ายคลึงกันทั้งในด้านสถานภาพสมรสของบิดามารดา การมีสมาชิกในครัวเรือนที่ทำกิจกรรมอาสา การมีเพื่อนที่ทำกิจกรรมอาสา และการสนับสนุนทางสังคม โดยจะพบว่า ทั้งนิสิตนักศึกษาที่เป็นตัวแทนสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน ส่วนใหญ่มีบิดามารดาที่มีสถานภาพสมรสสมรสสูง ส่วนใหญ่ไม่มีสมาชิกในครัวเรือนที่ทำกิจกรรมอาสา สำหรับกลุ่มที่มีสมาชิกในครัวเรือนทำกิจกรรมอาสานั้นพบว่า ทั้งสองสถาบันมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ทำกิจกรรมอาสานั้นคือ 1 – 2 คน มีสัดส่วนของเพื่อนที่ทำกิจกรรมอาสา มาก โดยมีจำนวนเพื่อนที่ทำกิจกรรมอาสา 1- 10 คน และมีคะแนนการสนับสนุนทางสังคมในระดับปานกลาง คือ 43 – 57 คะแนน เป็นสัดส่วนสูงที่สุด

ตารางที่ 4 การกระจายร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุด และค่าสูงสุด
ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามปัจจัยทรัพยากรทางสังคม (n = 769)

ตัวแปร	สถาบันอุดมศึกษา	สถาบันอุดมศึกษา	รวม
	ของรัฐ	ของเอกชน	
	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ
กรณีตัวอย่าง	49.9	50.1	100.0
จำนวน	(384)	(385)	(769)
สถานภาพสมรสของบิดามารดา			
สมรส	83.9	77.9	80.9
หม้าย	6.5	8.6	7.5
หย่า/แยกกันอยู่	9.6	13.5	11.6
รวม	100.0	100.0	100.0
การมีสมาชิกในครัวเรือนที่ทำกิจกรรมอาสา			
ไม่มี	81.0	70.6	75.8
มี	19.0	29.4	24.2
- จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ทำกิจกรรมอาสา	(73)	(113)	(186)
1 – 2 คน	79.5	77.0	78.0
3 – 4 คน	16.4	18.6	17.7
มากกว่า 4 คน	4.1	4.4	4.3
รวม	100.0	100.0	100.0
ค่าเฉลี่ย	1.9	1.9	1.9
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	1.1	1.1	1.1
ค่าต่ำสุด	1.0	1.0	1.0
ค่าสูงสุด	5.0	6.0	6.0
รวม	100.0	100.0	100.0

(มีต่อ)

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ตัวแปร	สถาบันอุดมศึกษา		รวม
	ของรัฐ	ของเอกชน	
	ร้อยละ	ร้อยละ	
การมีเพื่อนที่ทำกิจกรรมอาสา			
ไม่มี	38.5	44.9	41.7
มี	61.5	55.1	58.3
- จำนวนเพื่อนที่ทำกิจกรรมอาสา	(236)	(212)	(448)
1 - 10 คน	79.2	81.1	80.1
11 -30 คน	13.6	13.7	13.6
มากกว่า 30 คน	7.2	5.2	6.3
รวม	100.0	100.0	100.0
ค่าเฉลี่ย	9.3	8.9	9.2
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	13.1	11.5	12.3
ค่าต่ำสุด	1.0	1.0	1.0
ค่าสูงสุด	80.0	65.0	80.0
รวม	100.0	100.0	100.0
การสนับสนุนทางสังคม			
15 - 42 คะแนน	8.3	8.1	8.2
43 - 57 คะแนน	62.8	56.6	59.7
58- 75 คะแนน	28.9	35.3	32.1
รวม	100.0	100.0	100.0
ค่าเฉลี่ย	53.1	54.3	53.7
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	9.1	9.9	9.5
ค่าต่ำสุด	15.0	15.0	15.0
ค่าสูงสุด	75.0	75.0	75.0

1.4 ปัจจัยการปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรม (ตารางที่ 5)

1) ชั้นปีที่ศึกษา

กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามมีสัดส่วนของผู้ที่ศึกษาในชั้นปีที่ 1 มากกว่าศึกษาในชั้นปีที่ 4 ชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 2 (ร้อยละ 29.1 เปรียบเทียบกับร้อยละ 27.2, 22.4 และ 21.3 ตามลำดับ) ซึ่งสอดคล้องกับสถิติจำนวนนิสิตนักศึกษาของทั้ง 2 สถาบัน

2) ภูมิลำเนาเดิม

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในเขตเทศบาล มากกว่านอกเขตเทศบาล (ร้อยละ 66.7 เปรียบเทียบกับร้อยละ 33.3)

3) จำนวนปีที่อยู่ในกรุงเทพมหานคร

กลุ่มตัวอย่างที่พักอาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครมีมากกว่าที่ไม่พักอาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร (ร้อยละ 87.7 เปรียบเทียบกับร้อยละ 12.3) โดยกลุ่มตัวอย่างที่พักอาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร มีจำนวนปีที่พักอาศัยเฉลี่ยเท่ากับ 8.2 ปี มีจำนวนปีที่พักอาศัยต่ำสุดคือ 1 ปี และมีจำนวนปีที่พักอาศัยสูงสุดคือ 27 ปี ซึ่งกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีจำนวนปีที่อยู่ในกรุงเทพมหานครน้อย คือ 1 – 7 ปี (ร้อยละ 69.6) รองลงมา มีจำนวนปีที่อยู่ในกรุงเทพมหานครสูงคือ มากกว่า 18 ปี (ร้อยละ 21.2) ส่วนที่เหลือ (ร้อยละ 9.2) มีจำนวนปีที่อยู่ในกรุงเทพมหานครปานกลาง คือ 8 - 18 ปี

โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีลักษณะการพักอาศัยอยู่กับบิดามารดา มากกว่ามีลักษณะการพักอาศัยอยู่กับเพื่อนในหอพักนอกมหาวิทยาลัย พักอาศัยอยู่คนเดียว พักอยู่กับญาติ พักอยู่กับเพื่อนในหอพักของมหาวิทยาลัย และอาศัยบ้านเพื่อนอยู่ (ร้อยละ 43.7 เปรียบเทียบกับร้อยละ 20.5, 17.7, 11.7, 5.5 และ 0.9 ตามลำดับ) ผลการศึกษาดังปรากฏในภาคผนวก ข (ตารางที่ 18)

เมื่อเปรียบเทียบปัจจัยการปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมของนิสิตศึกษาระหว่าง 2 สถาบัน พบว่า มีความคล้ายคลึงกันทั้งในด้านชั้นปีที่ศึกษา ภูมิลำเนาเดิม และการพักอาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร โดยจะพบว่านิสิตนักศึกษาของทั้ง 2 สถาบันมีสัดส่วนของการศึกษาในชั้นปีที่ 1 มากที่สุด ส่วนใหญ่พักอาศัยอยู่ในเขตเทศบาล ส่วนใหญ่พักอาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร โดยมีจำนวนปีที่อยู่อาศัยในกรุงเทพมหานคร 1 – 9 ปี

ตารางที่ 5 การกระจายร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุด และค่าสูงสุด
ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามปัจจัยการปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรม (n = 769)

ตัวแปร	สถาบันอุดมศึกษา		รวม
	ของรัฐ	ของเอกชน	
	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ
กรณีตัวอย่าง	49.9	50.1	100.0
จำนวน	(384)	(385)	(769)
ชั้นปีที่ศึกษา			
ชั้นปีที่ 1	28.9	29.4	29.1
ชั้นปีที่ 2	22.9	19.7	21.3
ชั้นปีที่ 3	21.4	23.4	22.4
ชั้นปีที่ 4	26.8	27.5	27.2
รวม	100.0	100.0	100.0
ภูมิลำเนาเดิม			
พักอาศัยอยู่ในเขตเทศบาล	72.4	61.0	66.7
พักอาศัยอยู่นอกเขตเทศบาล	27.6	39.0	33.3
รวม	100.0	100.0	100.0
การพักอาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร			
ไม่พักอาศัย	11.7	12.7	12.2
พักอาศัย	88.3	87.3	87.8
- จำนวนปีที่อยู่ในกรุงเทพมหานคร	(339)	(336)	(675)
1 – 7 ปี	62.5	76.8	69.6
8 – 18 ปี	11.8	6.5	9.2
มากกว่า 18 ปี	25.7	16.7	21.2
รวม	100.0	100.0	100.0
ค่าเฉลี่ย	9.5	7.0	8.2
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	7.6	6.9	7.4
ค่าต่ำสุด	1.0	1.0	1.0
ค่าสูงสุด	23.0	27.0	27.0
รวม	100.0	100.0	100.0

2. พฤติกรรมอาสาของกลุ่มตัวอย่าง

พฤติกรรมอาสา เป็นตัวแปรตามในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาพฤติกรรมดังกล่าวจากข้อคำถามจำนวน 23 ข้อ ซึ่งผลการศึกษาปรากฏตามตารางที่ 6 และ 7 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เคยทำกิจกรรมอาสามากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยทำกิจกรรมอาสา (ร้อยละ 88.3 เปรียบเทียบกับร้อยละ 11.7) และกลุ่มตัวอย่างมีการทำกิจกรรมอาสาโดยเฉลี่ย 7.9 กิจกรรม ทั้งนี้เมื่อพิจารณาเป็นรายกลุ่มที่ทำกิจกรรมว่าทำมากน้อยอย่างไร พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ทำกิจกรรมอาสา 1 – 9 กิจกรรม (ร้อยละ 67.5) รองลงมาทำกิจกรรมอาสา 10 – 18 กิจกรรม (ร้อยละ 25.5) และทำกิจกรรมอาสา 19 – 24 กิจกรรม (ร้อยละ 7.1) ตามลำดับ

ตารางที่ 6 การกระจายร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุด และค่าสูงสุดของพฤติกรรมอาสา (n = 769)

ตัวแปรตาม	สถาบันอุดมศึกษา		รวม
	ของรัฐ	ของเอกชน	
	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ
พฤติกรรมอาสา			
ทำกิจกรรมอาสา	88.5	88.1	88.3
1 - 9 กิจกรรม	71.5	63.4	67.5
10 – 18 กิจกรรม	22.9	28.0	25.5
19 - 23 กิจกรรม	5.6	8.6	7.1
รวม	100.0	100.0	100.0
ค่าเฉลี่ย	7.2	8.6	7.9
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	5.6	5.9	5.8
ค่าต่ำสุด	1.0	1.0	1.0
ค่าสูงสุด	23.0	23.0	23.0
ไม่ทำกิจกรรม	11.5	11.9	11.7
รวม	100.0	100.0	100.0

อย่างไรก็ตาม แม้ว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะมีการทำกิจกรรมอาสา แต่ส่วนใหญ่ยังมีจำนวนการทำกิจกรรมอาสาบางประเภทที่ยังน้อยอยู่ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบางกิจกรรมไม่สามารถทำได้บ่อยครั้ง และกิจกรรมบางประเภทต้องอาศัยทักษะเฉพาะ รวมถึงความสะดวกในการทำกิจกรรมของกลุ่มตัวอย่างที่จะสามารถทำกิจกรรมอาสาได้ ด้วยเหตุนี้จึงส่งผลต่อจำนวนการทำกิจกรรมอาสา ซึ่งหากพิจารณากิจกรรมอาสาในทีนี้พบว่า กิจกรรมที่นิสิตนักศึกษาทำมากที่สุด

3 อันดับแรก คือ กิจกรรมเข้าร่วมอาสาทำความสะอาดบริเวณมหาวิทยาลัย (ร้อยละ 57.6) กิจกรรมอาสาติวหนังสือให้เพื่อนหรือรุ่นน้อง (ร้อยละ 53.0) และกิจกรรมเข้าร่วมเป็นอาสาสมัครรับบริจาคสิ่งของแจกจ่ายแก่ผู้ด้อยโอกาสหรือผู้ประสบภัยต่างๆ (ร้อยละ 51.8) ตามลำดับ และกิจกรรมอาสาที่นิสิตนักศึกษาทำน้อยที่สุด 3 อันดับแรก คือ การเข้าร่วมอาสาดูแลคนพิการ (ร้อยละ 18.0) การเข้าร่วมอาสาสอนหนังสือคนพิการ (ร้อยละ 19.3) และการเข้าร่วมอาสาดูแลผู้สูงอายุ (ร้อยละ 20.8) ซึ่งจะเห็นได้ว่ากิจกรรมที่มีผู้ทำน้อยที่สุด 3 อันดับแรกนี้เป็นกิจกรรมที่ต้องอาศัยทักษะเฉพาะในการทำกิจกรรม

ทั้งนี้ในส่วนขอของกิจกรรมอาสาที่มีผู้ทำน้อยนั้นควรมีการส่งเสริมให้นิสิตนักศึกษาหันมาสนใจทำกิจกรรมทั้ง 3 กิจกรรมนี้ให้มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งกิจกรรมการเข้าร่วมอาสาดูแลผู้สูงอายุ เพราะการที่ประเทศไทยมีอัตราการเกิดที่ลดลงอย่างมากและรวดเร็ว รวมไปถึงความเจริญก้าวหน้าทางด้านสาธารณสุข ทำให้คนมีอายุยืนยาวขึ้นจึงทำให้ประเทศไทยในปัจจุบันกำลังก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ นั้นหมายความว่าอนาคตประเทศไทยจะมีผู้สูงอายุที่เพิ่มมากขึ้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ครอบครัว และสถาบันการศึกษาจึงควรส่งเสริมการทำกิจกรรมนี้ โดยอาจเป็นผู้แนะแนวทางการทำกิจกรรม เพื่อให้นิสิตนักศึกษามีความตระหนักในการรับผิดชอบต่อสังคมต่อไป

ตารางที่ 7 ร้อยละ และความถี่ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการทำกิจกรรมอาสาและไม่ทำกิจกรรมอาสา
ตอบได้มากกว่า 1 ประเภท (n=769)

การทำกิจกรรมอาสา	ร้อยละ	ความถี่
ทำกิจกรรมอาสา	88.3	679
กิจกรรมต่อไปนี้ตอบได้มากกว่า 1 กิจกรรม		
<u>กิจกรรมเกี่ยวกับการเมือง</u>		
1. เข้าร่วมเป็นอาสาสมัครการหาเสียงเลือกตั้งภายในมหาวิทยาลัย เช่น เชิญชวนไปใช้สิทธิ์เลือกตั้งคณะกรรมการองค์การบริหาร องค์การผู้แทนนิสิต คณะกรรมการการเลือกตั้งคณะกรรมการองค์การบริหารองค์การผู้แทนนิสิต คณะกรรมการสภาผู้แทนนิสิต หัวหน้าสโมสร หรือชมรมต่างๆ เป็นต้น	35.3	240
2. เข้าร่วมเป็นอาสาสมัครการหาเสียงเลือกตั้งภายนอกมหาวิทยาลัย เช่น เชิญชวนไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง ผู้ว่ากทม. หรือ ส.ส. เป็นต้น	26.4	179

ตารางที่ 7 (ต่อ)

การทำกิจกรรมอาสา	ร้อยละ	ความถี่
<u>กิจกรรมเกี่ยวกับการศึกษา หรือบริการเยาวชน</u>		
3. เข้าร่วมกิจกรรมอาสาตีหนังสือให้เพื่อน หรือรุ่นน้อง	53.0	360
4. เข้าร่วมอาสาสอนหนังสือเด็ก	28.4	193
5. เข้าร่วมอาสาสอนหนังสือคนพิการ	19.3	131
6. เข้าร่วมอาสาดูแลเด็ก	28.9	196
<u>กิจกรรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม</u>		
7. เข้าร่วมอาสาทำความสะอาดบริเวณมหาวิทยาลัย	57.6	391
8. เข้าร่วมอาสารณรงค์ภาวะโลกร้อน	43.9	298
9. เข้าร่วมอาสารณรงค์การทิ้งขยะให้ลงถัง	39.0	265
10. เข้าร่วมอาสารณรงค์การประหยัดน้ำ	35.1	238
11. เข้าร่วมอาสารณรงค์การรักษาแม่น้ำลำคลอง	27.1	184
12. เข้าร่วมอาสารณรงค์การประหยัดน้ำมันเชื้อเพลิง	22.5	153
13. เข้าร่วมอาสาปลูกป่า	44.3	302
<u>กิจกรรมเกี่ยวกับโรงพยาบาล หรือสุขภาพอื่นๆ</u>		
14. เข้าร่วมอาสาให้ความรู้เรื่องเอดส์	26.1	177
15. เข้าร่วมอาสาให้ความรู้เรื่องพิษภัยของบุหรี่	29.5	200
16. เข้าร่วมอาสารณรงค์การงดดื่มสุรา	30.9	209
<u>กิจกรรมเกี่ยวกับสังคม หรือบริการชุมชน</u>		
17. เข้าร่วมเป็นอาสาสมัครรับบริจาคสิ่งของแจกจ่ายแก่ ผู้ด้อยโอกาส หรือผู้ประสบภัยต่างๆ	51.8	352
18. เข้าร่วมเป็นอาสาสมัครรับบริจาคไปแจกจ่ายแก่ผู้ด้อยโอกาส หรือผู้ประสบภัยต่างๆ	45.4	308
19. เข้าร่วมเป็นอาสาเพื่อปลูกสร้างสิ่งปลูกสร้างต่างๆ	31.2	212

(มีต่อ)

การทำกิจกรรมอาสา	ร้อยละ	ความถี่
20. เข้าร่วมอาสาเพื่อซ่อมแซมสิ่งปลูกสร้างต่างๆ	26.7	181
21. เข้าร่วมอาสาดูแลผู้สูงอายุ	20.8	141
22. เข้าร่วมอาสาดูแลคนพิการ	18.0	122
23. อื่นๆ	0.4	3
กิจกรรมเกี่ยวกับศาสนา		
24. เข้าร่วมเป็นอาสาทำกิจกรรมทางศาสนาเนื่องในวันสำคัญ ต่างๆ เช่น ช่วยงานโรงครัว กวาดลานวัด ทำความสะอาดห้องน้ำ ฯลฯ	47.1	320
ไม่ทำกิจกรรมอาสา	11.7	90
- ในอนาคตคิดว่าจะทำกิจกรรมอาสา	51.1	46
- ในอนาคตคิดว่าจะไม่ทำกิจกรรมอาสา	48.9	44
รวม	100.0	769

สำหรับบุคคลที่ชักชวนให้นิสิตนักศึกษาทำกิจกรรมอาสาครั้งแรกนั้น ผลการวิเคราะห์ตามตารางที่ 8 พบว่า เพื่อนเป็นบุคคลที่ชักชวนให้ทำกิจกรรมอาสาครั้งแรกมากกว่าครู/อาจารย์, ด้วยตนเอง, บิดา/มารดา, ญาติผู้ปกครอง และรุ่นพี่ (ร้อยละ 61.5 เปรียบเทียบกับร้อยละ 18.8, 8.8, 5.6, 3.6 และ 1.7 ตามลำดับ) ส่วนตัวแบบในการคิดทำกิจกรรมอาสา กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ตอบว่าเพื่อนเป็นบุคคลที่มีอิทธิพลในการคิดทำกิจกรรมอาสา มากกว่าการไม่มีตัวแบบ (ตนเองริเริ่มทำกิจกรรมเอง), มารดา, บิดา, ญาติ/ผู้ปกครอง, ครู/อาจารย์, ทั้งบิดาและมารดา และบุคคลสำคัญ/ดารา/นักร้อง (ร้อยละ 40.8 เปรียบเทียบกับร้อยละ 22.8, 13.4, 9.2, 6.8, 4.0, 1.8 และ 1.2 ตามลำดับ) ผลการศึกษาดังปรากฏในภาคผนวก ข (ตารางที่ 19) นอกจากนี้การที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เคยทำกิจกรรมอาสาเป็นเพราะอยากให้ผู้อื่นมีความสุข (ร้อยละ 84.4) ทำให้สังคมมีสภาพแวดล้อมที่น่าอยู่มากขึ้น (ร้อยละ 79.1) ได้ประสบการณ์เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน (ร้อยละ 71.9) ทำให้สังคมมีความมั่นคงและปลอดภัย (ร้อยละ 62.9) สร้างชื่อเสียงให้กับสถาบันที่ท่านศึกษาอยู่ (ร้อยละ 49.2) ทำให้เป็นที่ยอมรับของสังคม (ร้อยละ 46.4) และได้รับคำชมเชยจากบุคคลอื่น (ร้อยละ 40.0) ดังปรากฏในภาคผนวก ข (ตารางที่ 20)

ตารางที่ 8 ร้อยละของบุคคลบุคคลที่ชักชวนให้ทำกิจกรรมอาสาครั้งแรก (n = 679)

บุคคลที่ชักชวนให้ทำกิจกรรมอาสาครั้งแรก	ร้อยละ
บิดา/มารดา	5.6
ญาติ/ผู้ปกครอง	3.6
ครู/อาจารย์	18.8
เพื่อน	61.5
เริ่มทำกิจกรรมครั้งแรกด้วยตนเอง	8.8
รุ่นพี่	1.7
รวม	100.0

ในส่วนของกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยทำกิจกรรมอาสาเลยแม้จะมีเพียงร้อยละ 11.7 เท่านั้น แต่มีความคิดไว้ในอนาคตจะทำกิจกรรม ถึงร้อยละ 51.1 โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะเข้าร่วมเป็นอาสาปลูกป่า และ/หรือรณรงค์การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มากกว่าเข้าร่วมเป็นอาสาสอนหนังสือเด็ก และ/หรือคนพิการ เข้าร่วมเป็นอาสาบริจาคสิ่งของเนื่องในวาระต่างๆ และ/หรือนำสิ่งของที่บริจาคไปแจกจ่ายแก่ผู้ด้อยโอกาส หรือผู้ประสบภัย, เข้าร่วมเป็นอาสาปลูกสร้าง และ/หรือซ่อมแซมสิ่งปลูกสร้างต่างๆ เข้าร่วมเป็นอาสาทำกิจกรรมทางศาสนาเนื่องในวันสำคัญต่างๆ เข้าร่วมเป็นอาสาดูแลเด็ก ผู้สูงอายุ หรือคนพิการ และเข้าร่วมเป็นอาสารณรงค์การหาเสียงเลือกตั้ง (ร้อยละ 71.4 เปรียบเทียบกับร้อยละ 54.8, 50.0, 50.0, 35.7, 28.6 และ 2.4 ตามลำดับ) ดังปรากฏในภาคผนวก ข (ตารางที่ 21)

นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยทำกิจกรรมอาสาจะแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มของตัวอย่างที่คิดไว้ในอนาคตคิดว่าจะทำกิจกรรมอาสา ร้อยละ 51.1 และกลุ่มของกลุ่มตัวอย่างที่คิดว่าในอนาคตไม่คิดจะทำกิจกรรมอาสา ร้อยละ 48.9 โดยกลุ่มที่ไม่เคยทำกิจกรรมอาสาส่วนใหญ่ต่างก็บอกลสาเหตุของการไม่ได้ทำกิจกรรมอาสาไว้ คือ ไม่มีเวลา (ร้อยละ 61.1) ดังตารางที่ 9 สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยทำกิจกรรมอาสาและคิดว่าหากมีโอกาสทำกิจกรรมอาสาในอนาคตก็ไม่คิดทำกิจกรรมนั้น ได้ให้เหตุผลของการไม่ทำกิจกรรมอาสาในอนาคตว่าไม่มีเวลา, ไม่อยากทำ/ขี้เกียจ, ไม่ชอบ และกำลังจะจบการศึกษา (ร้อยละ 56.8, 22.7, 18.2 และ 2.3 ตามลำดับ) ผลการศึกษาดังปรากฏในภาคผนวก ข (ตารางที่ 22)

ดังนั้นจึงควรมีการสนับสนุนส่งเสริมให้ทำกิจกรรมอาสาในทั้ง 2 กลุ่มนี้ด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มของผู้ที่คิดว่าในอนาคตจะไม่ทำกิจกรรมอาสา เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างกลุ่ม

นี้มีทัศนคติที่ดีต่อการทำกิจกรรมอาสา อาจเริ่มจากกิจกรรมอาสาที่ไม่จำเป็นต้องใช้เวลามากและเผชิญอยู่ในชีวิตประจำวัน เช่น การช่วยลุงคนตาบอด/เด็ก/ผู้สูงอายุข้ามถนนหรือพาขึ้นรถเมล์ เป็นต้น และอาจหากิจกรรมอาสาที่เหมาะสมสอดคล้องกับความชอบของตนเองได้ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจึงควรชี้ให้เห็นประโยชน์ของการทำกิจกรรมอาสาว่าจะเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองของประเทศได้ รวมถึงเป็นการช่วยลดต้นทุนหรือภาระของภาครัฐในการจ้างบุคลากรมาทำงานในส่วนที่อาสาสมัครสามารถที่จะทำได้ หากบุคคลมองเห็นประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นจากการทำกิจกรรมดังที่กล่าวมาแล้วนั้นก็อาจคิดทำกิจกรรมอาสา หรือทำกิจกรรมอาสา มากขึ้นด้วยเช่นกัน

ตารางที่ 9 ร้อยละของสาเหตุที่ไม่เคยทำกิจกรรมอาสา (n = 90)

สาเหตุที่บุคคลไม่เคยทำ กิจกรรมอาสา	อันดับที่								รวม
	1	2	3	4	5	6	7	ไม่ตอบ	
- ไม่มีเวลา	61.1	11.1	4.4	4.4	2.2	1.1	0.0	15.6	100.0
- เหนื่อย/ไม่สนุก	10.0	21.1	7.8	6.7	7.8	6.7	0.0	40.0	100.0
- มีปัญหาเรื่อง ค่าใช้จ่าย	6.7	7.8	13.3	7.8	1.1	23.3	0.0	40.0	100.0
- มีปัญหาในการ เดินทาง	2.2	13.3	11.1	22.2	13.3	0.0	0.0	37.8	100.0
- ไม่รับทราบข้อมูล ข่าวสารในการทำ กิจกรรมอาสา	7.8	8.9	14.4	7.8	13.3	5.6	0.0	42.2	100.0
- กิจกรรมไม่น่าสนใจ	6.7	8.9	11.1	6.7	13.3	12.2	0.0	41.1	100.0
- ไม่มีเพื่อนไปทำ กิจกรรมด้วย	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	2.2	97.8	100.0
ไม่ตอบ	5.6	28.9	37.8	44.4	48.9	51.1	97.8		
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0		

กล่าวโดยสรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมอาสาค่อนข้างมาก เมื่อพิจารณา ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่เคยทำกิจกรรมอาสา มีสัดส่วนถึงร้อยละ 88.3 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในปัจจุบันสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและสถาบันอุดมศึกษาของเอกชนต่างก็ส่งเสริมการทำกิจกรรมอาสาให้แก่นิสิตนักศึกษาในสถาบันของตน จึงส่งผลให้นิสิตนักศึกษาเกิดพฤติกรรมอาสา มากขึ้นด้วย

3. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมอาสาของกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมอาสา เป็นการวิเคราะห์ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 โดยแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนแรก เป็นการวิเคราะห์การแปรผันสองทาง และส่วนที่ 2 เป็นการวิเคราะห์การแปรผันหลายทาง มีรายละเอียดดังนี้

3.1 ผลการวิเคราะห์การแปรผันสองทาง

การวิเคราะห์ในส่วนนี้ ใช้เทคนิคการวิเคราะห์การถดถอยแบบง่าย เพื่อศึกษาว่าตัวแปรอิสระแต่ละตัวมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมอาสาหรือไม่เพียงใด และมีความสัมพันธ์ในทิศทางใด ตลอดจนความสัมพันธ์ดังกล่าวมีนัยสำคัญทางสถิติหรือไม่ ซึ่งการวิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์การถดถอยนี้ มีเงื่อนไข คือ ทั้งตัวแปรอิสระและตัวแปรตามต้องมีระดับการวัดตั้งแต่ระดับช่วงขึ้นไป หรือหากข้อมูลไม่เป็นไปตามเงื่อนไขดังกล่าว ก็ต้องแปลงค่าตัวแปรที่มีระดับการวัดต่ำกว่าต่ำกว่าระดับช่วงให้เป็นตัวแปรหุ่น (dummy variable) ในการศึกษาครั้งนี้ มีตัวแปรอิสระที่ต้องแปลงเป็นตัวแปรหุ่น 7 ตัว คือ ตัวแปรเพศ ตัวแปรลำดับที่การเป็นบุตร ตัวแปรสาขาวิชา ตัวแปรฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ตัวแปรสถานภาพสมรสของบิดามารดา ตัวแปรประเภทของสถาบันอุดมศึกษา และตัวแปรภูมิภาคเดิม ผู้วิจัยจึงกำหนดค่ากลุ่มรายการที่สนใจเท่ากับ 1 และกลุ่มอ้างอิงเท่ากับ 0 ดังนี้

1. เพศ

กำหนดให้	เพศชาย	เท่ากับ 1
	เพศหญิง	เท่ากับ 0

2. ลำดับที่การเป็นบุตร

กำหนดให้	บุตรคนแรก	เท่ากับ 1
	บุตรในลำดับอื่นๆ	เท่ากับ 0

3. สาขาวิชา

กำหนดให้	สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์	เท่ากับ 1
	วิทยาศาสตร์	เท่ากับ 0

4. ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว

กำหนดให้	ฐานะทางเศรษฐกิจสูง	เท่ากับ 1
	ฐานะทางเศรษฐกิจอื่นๆ	เท่ากับ 0

5. สถานภาพสมรสของบิดามารดา

กำหนดให้ สถานภาพสมรสสมรส เท่ากับ 1
 สถานภาพสมรสอื่นๆ เท่ากับ 0

6. ประเภทของสถาบันอุดมศึกษา

กำหนดให้ สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ เท่ากับ 1
 สถาบันอุดมศึกษาของเอกชน เท่ากับ 0

7. ภูมิลำเนาเดิม

กำหนดให้ ภูมิลำเนาในเขตเทศบาล เท่ากับ 1
 ภูมิลำเนานอกเขตเทศบาล เท่ากับ 0

นอกจากเงื่อนไขในเรื่องระดับการวัดของตัวแปรแล้ว ผู้วิจัยจำเป็นต้องตรวจสอบข้อมูลว่าเป็นไปตามเงื่อนไขอื่นๆ ของการวิเคราะห์ถดถอยหรือไม่ ทั้งนี้หากข้อมูลไม่เป็นไปตามเงื่อนไขจะส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ทำให้ผลการศึกษาคือคลื่อนคลาดและขาดความน่าเชื่อถือได้ ผลการตรวจสอบความสัมพันธ์เชิงเส้นตรง ค่าความแปรปรวนของค่าคลื่อนคลาดเป็นค่าคงที่ ค่าคลื่อนคลาดมีการแจกแจงแบบปกติ และค่าคลื่อนคลาดเป็นอิสระต่อกันของตัวแปรที่เกี่ยวข้อง พบว่า ข้อมูลเป็นไปตามเงื่อนไขของการวิเคราะห์การถดถอย ดังปรากฏในภาคผนวก ค ส่วนผลการวิเคราะห์การถดถอยแบบง่ายระหว่างตัวแปรอิสระแต่ละตัวกับพฤติกรรมอาสา ปรากฏในตารางที่ 10 โดยมีรายละเอียดดังนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 10 การวิเคราะห์การถดถอยแบบง่ายของกลุ่มตัวอย่าง (n = 769)

สมมติฐาน	a	b	t	r	ผลการทดสอบ
1. พฤติกรรมอาสาแปรผันตามเพศชาย	6.818	0.352	0.801	0.029	✓
2. พฤติกรรมอาสาแปรผันตามอายุ	-0.075	0.340	2.667*	0.096	✓
3. พฤติกรรมอาสาแปรผันตามลำดับที่การเป็นบุตรคนแรก	6.873	0.279	0.605	0.022	✓
4. พฤติกรรมอาสาแปรผันตามสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์	6.593	0.739	1.711	0.062	✓
5. พฤติกรรมอาสาแปรผันตามเกรดเฉลี่ย	7.413	-0.161	-0.376	0.014	X
6. พฤติกรรมอาสาแปรผันตามจำนวนเวลาว่างต่อสัปดาห์	7.354	-0.021	-1.476	0.053	X
7. พฤติกรรมอาสาแปรผันตามเงินใช้จ่ายที่ได้รับต่อเดือน	7.050	-1E-005	-0.212	0.008	X
8. พฤติกรรมอาสาแปรผันตามฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว	6.854	0.632	1.108	0.040	✓
9. พฤติกรรมอาสาแปรผันตามสถานภาพสมรสสมรสของบิดามารดา	6.844	0.148	0.270	0.010	✓
10. พฤติกรรมอาสาแปรผันตามจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ทำกิจกรรมอาสา	6.531	0.934	4.287*	0.153	✓
11. พฤติกรรมอาสาแปรผันตามจำนวนเพื่อนที่ทำกิจกรรมอาสา	6.636	0.061	2.982*	0.107	✓
12. พฤติกรรมอาสาแปรผันตามคะแนนการสนับสนุนทางสังคม	0.232	0.125	5.627*	0.199	✓
13. พฤติกรรมอาสาแปรผันตามสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ	7.590	-1.254	-2.913*	0.105	X
14. พฤติกรรมอาสาแปรผันตามชั้นปีที่ศึกษา	5.774	0.481	2.617*	0.094	✓
15. พฤติกรรมอาสาแปรผันตามการมีภูมิลำเนาในเขตเทศบาล	7.574	-0.915	-1.999*	0.072	X
16. พฤติกรรมอาสาแปรผันตามจำนวนปีที่อยู่ในกรุงเทพมหานคร	7.374	-0.057	-1.952	0.070	X

หมายเหตุ a = ค่าคงที่

t = สถิติการทดสอบแบบที

r = สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

X = มีทิศทางไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

b = ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย

* = มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

✓ = มีทิศทางเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ปัจจัยประชากร

1) เพศ

เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับพฤติกรรมอาสาของนิสิตนักศึกษา ปรากฏว่า มีทิศทางความสัมพันธ์เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำมาก ($r = 0.029$) แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงสรุปได้ว่าเพศไม่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมอาสา กล่าวคือเพศชายและเพศหญิงทำกิจกรรมอาสาไม่แตกต่างกัน เพราะแม้ว่าเพศชายจะมีภาวะผู้นำที่เอื้อต่อการทำกิจกรรมอาสามากกว่าเพศหญิง แต่อาจเป็นไปได้ว่าในปัจจุบันการทำกิจกรรมอาสาของนิสิตนักศึกษาเป็นสิ่งที่ทางสถาบันการศึกษาได้ปลูกฝังให้นิสิตเข้าร่วมกิจกรรมนอกหลักสูตร โดยเฉพาะกิจกรรมอาสาเพื่อเป็นการพัฒนาศักยภาพของนิสิตนักศึกษาให้มีทั้งประสบการณ์การทำงานร่วมกับผู้อื่น รู้จักการเสียสละเพื่อสังคม และปลูกฝังคุณธรรมให้เกิดขึ้นกับนิสิตนักศึกษาในสถาบันของตนโดยไม่จำกัดเพศ ส่งผลให้ทั้งเพศชายและเพศหญิงต่างทำกิจกรรมอาสา โดยเลือกทำกิจกรรมอาสาที่เหมาะสมกับเพศของตนได้ด้วย ดังนั้นเพศที่แตกต่างกันไม่มีผลให้พฤติกรรมอาสาแตกต่างกัน

2) อายุ

ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับพฤติกรรมอาสาของนิสิตนักศึกษา พบว่า มีทิศทางเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่เป็นความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำมาก ($r = 0.096$) อย่างไรก็ตามก็เป็นความสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงให้เห็นว่า พฤติกรรมอาสาแปรผันตามอายุ ทั้งนี้การที่อายุเพิ่มขึ้นจะแสดงถึงการมีประสบการณ์ในการทำกิจกรรมอาสา มากกว่านิสิตนักศึกษาที่มีอายุน้อยกว่า และการที่ได้ทำกิจกรรมมากขึ้นเองทำให้นิสิตนักศึกษามีโอกาสได้รู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ รู้จักเพื่อนเพิ่มมากขึ้น มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ต่างๆ ของตน ทำให้เกิดแรงจูงใจที่จะทำกิจกรรมและแสวงหากิจกรรมอาสาทำเพิ่มมากขึ้นด้วย ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าอายุที่แตกต่างกันมีผลให้พฤติกรรมอาสาแตกต่างกัน

3) ลำดับที่การเป็นบุตร

เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างลำดับที่การเป็นบุตรกับพฤติกรรมอาสาของนิสิตนักศึกษา ปรากฏว่า ทิศทางความสัมพันธ์เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำมาก ($r = 0.022$) อีกทั้งเป็นความสัมพันธ์ที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงสรุปว่าลำดับที่การเป็นบุตรไม่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมอาสา ทั้งนี้อาจอธิบายได้ว่า แม้ลำดับที่การเป็นบุตรจะแสดงถึงการมีบุคลิกภาพที่แตกต่างกัน แต่ทั้งบุตรคนแรกและบุตรในลำดับอื่นๆ นั้นอาจได้รับการส่งเสริมให้ทำกิจกรรมอาสาเหมือนกันทั้งจากครอบครัว เพื่อน ครู อาจารย์ และสื่อมวลชน รวมทั้งบุตรคนแรกและบุตรในลำดับอื่นๆ ต่างก็เห็นถึงความสำคัญและ

ประโยชน์ในการทำกิจกรรมอาสาที่ตนได้ทำกิจกรรม จึงทำให้ลำดับที่การเป็นบุตรทั้งสองกลุ่มนี้มีพฤติกรรมอาสาไม่แตกต่างกัน ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า ลำดับที่การเป็นบุตรที่แตกต่างกันไม่ได้ส่งผลต่อพฤติกรรมอาสาแตกต่างกัน

ปัจจัยทรัพยากรส่วนบุคคล

1) สาขาวิชา

ผลการศึกษาคovariancesัมพันธ์ระหว่างสาขาวิชากับพฤติกรรมอาสาของนิสิตนักศึกษา พบว่ามีทิศทางเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่เป็นความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำมาก ($r = 0.062$) และไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงสรุปได้ว่าสาขาวิชาไม่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมอาสา เพราะแม้ว่านิสิตนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในสาขาวิชาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์จะเอื้อต่อการทำกิจกรรมอาสา มากกว่านิสิตนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ แต่อาจเป็นไปได้ว่าในปัจจุบันการทำกิจกรรมอาสาของนิสิตนักศึกษาเป็นสิ่งที่ทางสถาบันการศึกษาได้ปลูกฝังให้นิสิตเข้าร่วมกิจกรรมนอกหลักสูตร โดยกำหนดให้นิสิตนักศึกษาทุกคนต้องเข้าร่วมทำกิจกรรมนอกหลักสูตรในระหว่างที่กำลังศึกษาอยู่ในสถาบันควบคู่กันไปด้วย ซึ่งอาจไม่ได้กำหนดเป็นกฎระเบียบออกมาชัดเจน โดยมีอาจารย์เป็นผู้มีส่วนช่วยผลักดันให้นิสิตนักศึกษาทำกิจกรรมนอกหลักสูตร จึงส่งผลให้นิสิตนักศึกษาที่ศึกษาในต่างสาขามีพฤติกรรมอาสาไม่แตกต่างกัน ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าสาขาวิชาที่แตกต่างกันไม่มีผลให้พฤติกรรมอาสาแตกต่างกัน

2) เกรดเฉลี่ย

ผลการศึกษาคovariancesัมพันธ์ระหว่างเกรดเฉลี่ยกับพฤติกรรมอาสาของนิสิตนักศึกษา พบว่าทิศทางความสัมพันธ์ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์ทางลบในระดับต่ำมาก ($r = -0.014$) ทั้งนี้อาจอธิบายได้ว่า แม้เกรดเฉลี่ยจะเป็นตัวที่แสดงให้เห็นถึงศักยภาพและความรับผิดชอบของนิสิตนักศึกษาส่วนหนึ่ง รวมถึงมีผลต่อการสมัครงานในองค์กรต่างๆ เพราะโดยทั่วไปการสมัครงานมักพิจารณาเกรดเฉลี่ยสะสมเป็นอันดับแรก แต่นิสิตอาจเห็นว่าการทำกิจกรรมระหว่างกำลังศึกษาก็เป็นสิ่งสำคัญเช่นกัน หรือในกลุ่มของนิสิตนักศึกษาที่ได้เกรดเฉลี่ยในระดับปานกลางและในระดับต่ำ อาจทำกิจกรรมเพื่อเพิ่มศักยภาพของตนและใช้ประโยชน์ของการทำกิจกรรมระหว่างศึกษาเพื่อใช้สมัครงานต่อไป อย่างไรก็ตามก็เป็นความสัมพันธ์ที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงสรุปว่าเกรดเฉลี่ยไม่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมอาสา

3) จำนวนเวลาว่างต่อสัปดาห์

ตัวแปรจำนวนเวลาว่างต่อสัปดาห์นี้ ผู้วิจัยตั้งสมมติฐานเพื่อการวิจัยว่า พฤติกรรมอาสาแปรผันตามตามจำนวนเวลาว่างต่อสัปดาห์ เนื่องจากมีแนวคิดที่ว่าจำนวนเวลาว่างต่อสัปดาห์ของนิสิตนักศึกษาเป็นช่วงเวลาที่นิสิตนักศึกษาสามารถใช้เวลาว่างทำกิจกรรมนอกเหนือจากการเรียน

ได้อย่างเต็มที่ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม ทั้งนี้ผลการวิเคราะห์พบว่า ทิศทางความสัมพันธ์ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์ทางลบในระดับต่ำมาก ($r = -0.053$) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนิสิตนักศึกษาที่มีจำนวนเวลารว่างต่อสัปดาห์น้อยนั้น ตามปกติอาจเป็นผู้ที่ทำกิจกรรมอาสาอยู่เป็นประจำอย่างต่อเนื่อง แม้จะมีเวลารว่างน้อยก็สามารถที่จะจัดสรรปันส่วนเวลาได้อย่างเหมาะสม เพื่อที่จะได้ทำกิจกรรมอาสาได้ โดยที่ทางสถาบันการศึกษาไม่ต้องออกกฎบังคับ ซึ่งการทำกิจกรรมอาสาบางอย่างก็ไม่ได้เป็นเรื่องที่ยุ่งยากหรือใช้เวลาในการทำกิจกรรมมาก และไม่จำเป็นต้องทำกิจกรรมเฉพาะในช่วงเวลาที่เปิดภาคเรียนเท่านั้น นิสิตนักศึกษามีความสามารถใช้เวลาช่วงปิดภาคเรียนทำกิจกรรมได้อย่างเต็มที่ โดยสามารถทำกิจกรรมได้ด้วยตนเอง ไม่ต้องผ่านองค์กรใดๆ จึงส่งผลให้นิสิตนักศึกษาที่มีจำนวนเวลารว่างต่อสัปดาห์น้อยใช้เวลาว่างในการทำกิจกรรมอาสาทำนองนั้นเอง อย่างไรก็ตามเป็นความสัมพันธ์ที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงสรุปว่าจำนวนเวลารว่างต่อสัปดาห์ไม่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมอาสา

4) เงินใช้จ่ายที่ได้รับต่อเดือน

เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างเงินใช้จ่ายที่ได้รับต่อเดือนกับพฤติกรรมอาสาของนิสิตนักศึกษา ปรากฏว่า ทิศทางความสัมพันธ์ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์ทางลบในระดับต่ำมาก ($r = -0.008$) ทั้งนี้อาจอธิบายได้ว่า แม้เงินใช้จ่ายที่ได้รับต่อเดือนน่าจะเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่น่าจะทำให้ นิสิตนักศึกษามีอำนาจในการใช้จ่ายแตกต่างกัน กล่าวคือถ้ายังมีเงินใช้จ่ายที่ได้รับต่อเดือนสูงก็ยิ่งอาจจะมีโอกาสทำกิจกรรมได้มากกว่า แต่เป็นไปได้ว่านิสิตนักศึกษาที่มีเงินใช้จ่ายที่ได้รับต่อเดือนสูงอาจจะนำเงินที่ได้รับไปใช้จ่ายในสิ่งที่ฟุ่มเฟือยมากกว่าจะนำไปช่วยทำกิจกรรมอาสา และการทำกิจกรรมอาสานี้ก็ไม่จำเป็นต้องให้การช่วยเหลือในรูปแบบของเงินเสมอไป อาจให้ความช่วยเหลือในรูปแบบของแรงกาย แรงปัญญา จึงทำให้กลุ่มนิสิตนักศึกษาที่มีค่าใช้จ่ายต่อเดือนระดับต่ำ และปานกลางสามารถทำกิจกรรมอาสาได้และทำได้มากกว่ากลุ่มนิสิตนักศึกษาที่มีเงินใช้จ่ายที่ได้รับต่อเดือนสูง อย่างไรก็ตามเป็นความสัมพันธ์ที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงสรุปว่าเงินใช้จ่ายที่ได้รับต่อเดือนไม่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมอาสา

5) ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว

เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวกับพฤติกรรมอาสาของนิสิตนักศึกษา ปรากฏว่า มีทิศทางความสัมพันธ์เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำมาก ($r = 0.040$) แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงสรุปได้ว่าฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวไม่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมอาสา กล่าวคือฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวสูง กลาง และต่ำมีการทำกิจกรรมอาสาไม่แตกต่างกัน เพราะแม้ว่าฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวเป็นปัจจัยที่สำคัญอีกปัจจัยหนึ่งที่เป็นตัวส่งเสริมสนับสนุนให้นิสิต

นักศึกษาที่มีอำนาจในการใช้จ่ายที่แตกต่างกัน แต่ในการทำกิจกรรมอาสาส่วนใหญ่ไม่จำเป็นต้องใช้เงิน หรืออาจไม่ใช้เลยก็ได้ โดยเป็นการช่วยเหลือในรูปของแรงกายและแรงปัญญาแทน ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวที่แตกต่างกันมีผลให้พฤติกรรมอาสาแตกต่างกัน

ปัจจัยทรัพยากรทางสังคม

1) สถานภาพสมรสของบิดามารดา

ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพสมรสของบิดามารดากับพฤติกรรมอาสาของนิสิตนักศึกษา พบว่า มีทิศทางเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำมาก ($r = 0.010$) เพราะแม้ว่าสถานภาพสมรสของบิดามารดาจะแสดงถึงความสัมพันธ์ในครอบครัวที่ดีในระดับหนึ่ง ที่เอื้อต่อการเกิดพฤติกรรมอาสาของนิสิตนักศึกษาได้มากกว่าสถานภาพสมรสอื่นของบิดามารดา แต่ก็อาจเป็นไปได้ว่าแม้บิดามารดาของนิสิตนักศึกษาอยู่ด้วยกันก็อาจไม่ได้ส่งเสริมหรือสร้างแรงจูงใจในการทำกิจกรรมอาสามากนัก แต่นิสิตนักศึกษาก็ยังคงมีพฤติกรรมการทำกิจกรรมอาสาอันเนื่องมาจากการชักชวนของเพื่อน รุ่นพี่ หรือครูอาจารย์ ส่งผลให้นิสิตนักศึกษาแม้ว่าจะไม่ได้รับการสนับสนุนจากครอบครัวก็ยังคงมีพฤติกรรมการทำกิจกรรมอาสาเพื่อสังคมได้ ทำให้นิสิตนักศึกษาที่แม้ว่าจะมีบิดามารดาที่มีสถานภาพสมรสสมรสหรือสถานภาพสมรสอื่นๆ จึงมีพฤติกรรมอาสาไม่แตกต่าง อย่างไรก็ตามก็เป็นความสัมพันธ์ที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงสรุปว่า สถานภาพสมรสของบิดามารดาไม่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมอาสาของนิสิตนักศึกษา

2) จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ทำกิจกรรมอาสา

เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ทำกิจกรรมอาสา กับพฤติกรรมอาสาของนิสิตนักศึกษา ปรากฏว่า มีทิศทางความสัมพันธ์เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำ ($r = 0.153$) แต่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงสรุปได้ว่า จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ทำกิจกรรมอาสา มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมอาสา เพราะว่าการที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ทำกิจกรรมมาก ย่อมจะให้นิสิตนักศึกษามีตัวแบบในการให้ความช่วยเหลือ และช่วยเหลือบุคคลอื่น รวมถึงการมีโอกาสที่จะถูกชักชวนจากบุคคลในครอบครัวในการทำกิจกรรมอาสาย่อมมากตามไปด้วย จึงทำให้นิสิตนักศึกษาที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ทำกิจกรรมอาสมากมีพฤติกรรมอาสาที่มากขึ้นด้วยเช่นกัน ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ทำกิจกรรมอาสาที่แตกต่างกันมีผลให้พฤติกรรมอาสาแตกต่างกัน

3) จำนวนเพื่อนที่ทำกิจกรรมอาสา

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนเพื่อนที่ทำกิจกรรมอาสา กับพฤติกรรมอาสาของนิสิตนักศึกษา พบว่า มีทิศทางเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำมาก ($r = 0.107$) และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงให้เห็นว่าจำนวนเพื่อนที่ทำกิจกรรมอาสา มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมอาสา เพราะการที่นิสิตนักศึกษามีเพื่อนที่ทำกิจกรรมอาสา มากย่อมจะทำให้ นิสิตนักศึกษา ได้แบบอย่างรวมถึงการมีโอกาสที่จะถูกชักชวนให้ไปทำกิจกรรมอาสาร่วมกับกลุ่มเพื่อนของตนมากกว่ากลุ่มนิสิตนักศึกษาที่มีจำนวนเพื่อนที่ทำกิจกรรมอาสายน้อย โอกาสของการถูกชักชวนไปทำกิจกรรมจึงลดน้อยตามไปด้วย ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าจำนวนเพื่อนที่ทำกิจกรรมอาสาที่แตกต่างกันมีผลให้พฤติกรรมอาสาแตกต่างกัน

4) การสนับสนุนทางสังคม

ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคมกับพฤติกรรมอาสาของนิสิตนักศึกษา พบว่า มีทิศทางเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยเป็นความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำ ($r = 0.199$) และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงให้เห็นว่า พฤติกรรมอาสาแปรผันตามคะแนนการสนับสนุนทางสังคม โดยการสนับสนุนทางสังคมนี้เป็นตัวผลักดันที่ทำให้ นิสิตนักศึกษา มีพฤติกรรมอาสาเพื่อสังคมมากขึ้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าเมื่อนิสิตนักศึกษาเห็นว่าตนมีคนรัก คนสนใจ มีคนยกย่องและมองเห็นคุณค่า รวมถึงรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคมจากการได้รับแรงจูงใจที่เกิดจากการสนับสนุนด้านอารมณ์ ด้านการประเมินค่า ด้านข้อมูลและข้อข่าวสาร และ/หรือด้านสิ่งของ แรงงานและการเงิน จากครอบครัว ครูอาจารย์ เพื่อน และ/หรือสื่อมวลชน ก็จะทำให้ นิสิตนักศึกษาอยากที่จะทำกิจกรรมอาสาเพื่อสังคมมากขึ้น ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า คะแนนการสนับสนุนทางสังคมที่แตกต่างกันมีผลให้พฤติกรรมอาสาแตกต่างกัน

5) ประเภทของสถาบันอุดมศึกษา

ตัวแปรประเภทของสถาบันอุดมศึกษา นี้ ผู้วิจัยตั้งสมมติฐานเพื่อการวิจัยว่า พฤติกรรมอาสาแปรผันตามสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ เนื่องจากมีแนวคิดที่ว่าประเภทของสถาบันอุดมศึกษาที่แตกต่างกันย่อมต้องมียุทธศาสตร์ในการผลักดันให้นิสิตนักศึกษาทำกิจกรรมที่แตกต่างกัน โดยสถาบันอุดมศึกษาของรัฐน่าจะส่งเสริมให้นิสิตนักศึกษาทำกิจกรรมเพื่อสังคมมากกว่า เนื่องจาก การเล่าเรียนส่วนหนึ่งและการลงทุนถือเป็นภาษีประชาชน ทั้งนี้ผลการวิเคราะห์พบว่า ทิศทางความสัมพันธ์ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์ทางลบในระดับต่ำ ($r = -0.105$) และเป็นความสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงสรุปว่าประเภทสถาบันของอุดมศึกษามีอิทธิพลต่อพฤติกรรมอาสา ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากในปัจจุบันสถาบันอุดมศึกษาของเอกชนมีการส่งเสริมปลูกฝังให้นิสิตนักศึกษาในสถาบันของตนทำกิจกรรมเพื่อสังคมมากขึ้น

โดยอาจส่งเสริมสนับสนุนโดยตรง เช่น การสนับสนุนเรื่องค่าใช้จ่ายในการทำกิจกรรมอาสา เพื่อเป็นการให้นิสิตนักศึกษาทุกคนสามารถทำกิจกรรมได้โดยไม่ต้องกังวลเรื่องค่าใช้จ่าย หรือหากมีค่าใช้จ่ายก็อาจจะเสียเพียงเล็กน้อยเท่านั้น โดยครูอาจารย์อาจเป็นผู้คิดจัดทำโครงการขึ้นเพื่อให้ นิสิตนักศึกษาได้มีส่วนร่วม และการมีชมรมต่างๆ ที่เอื้อต่อการทำกิจกรรมอาสา เป็นต้น ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า ประเภทของสถาบันอุดมศึกษาที่แตกต่างกันมีผลให้พฤติกรรมอาสาแตกต่างกัน

ปัจจัยการปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรม

1) ชั้นปีที่ศึกษา

เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างชั้นปีที่ศึกษากับพฤติกรรมอาสาของนิสิตนักศึกษาปรากฏว่า ทิศทางความสัมพันธ์เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำมาก ($r = 0.094$) แต่เป็นความสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงให้เห็นว่า พฤติกรรมอาสาแปรผันตามชั้นปีที่ศึกษา ทั้งนี้การที่ชั้นปีเพิ่มขึ้นมีอิทธิพลต่อการทำกิจกรรมอาสา เพราะชั้นปีที่ศึกษาเป็นตัวที่บอกถึงระยะเวลาการเข้าศึกษา และเมื่ออยู่ชั้นปีที่สูงขึ้นย่อมมีโอกาสที่จะเข้าร่วมทำกิจกรรมได้มากกว่า มีความคุ้นเคยกับสิ่งแวดล้อมมากกว่าจึงมีการรับเอาค่านิยมที่สถาบันการศึกษาปลูกฝังความรับผิดชอบต่อสังคม และการเป็นผู้นำชักจูงหรือเชิญชวนให้รุ่นน้องเข้ามาทำกิจกรรมอาสาอีกด้วย จากเหตุผลดังกล่าวจึงส่งผลให้นิสิตนักศึกษาที่อยู่ในชั้นปีที่สูงมีพฤติกรรมการทำกิจกรรมอาสามากขึ้น ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า ชั้นปีที่ศึกษาที่แตกต่างกันมีผลให้พฤติกรรมอาสาของนิสิตนักศึกษาแตกต่างกัน

2) ภูมิลำเนาเดิม

ตัวแปรภูมิลำเนาเดิม ผู้วิจัยตั้งสมมติฐานเพื่อการวิจัยว่า พฤติกรรมอาสาแปรผันตามตามการมีภูมิลำเนาในเขตเทศบาล เนื่องจากมีแนวคิดที่สังคมเมืองเป็นแหล่งที่ตั้งขององค์กรต่างๆ ที่จัดตั้งขึ้นเพื่อช่วยเหลือสังคม ซึ่งผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลน่าจะมีคุ้นเคยกับกิจกรรมอาสา มากกว่าผู้ที่อยู่นอกเขตเทศบาล ทั้งนี้ผลการวิเคราะห์พบว่า ทิศทางความสัมพันธ์ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์ทางลบในระดับต่ำมาก ($r = -0.072$) แต่เป็นความสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงสรุปว่าการมีภูมิลำเนาที่แตกต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมอาสาที่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสภาพสังคมเมืองที่วิถีชีวิตของคนในสังคมที่เร่งรีบ ประกอบกับการที่คนในเมืองไม่ค่อยมีปฏิสัมพันธ์กันมากนัก ต่างคนต่างอยู่ทำให้ไม่มีเวลาทำกิจกรรมในสังคม ในทางตรงกันข้ามผู้ที่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาลอาจมีสิ่งแวดล้อมที่ช่วยส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมอาสา ไม่ว่าจะเป็นการที่มีสังคมที่มีความเอื้อเฟื้อ และให้ความช่วยเหลือกัน โดยไม่หวังผลตอบแทนเป็นรูปของเงินทองหรือวัตถุสิ่งของ แต่ทำไปเพราะความสบายใจหรืออยากทำ ซึ่งสิ่งต่างๆ เหล่านี้เองจึงส่งผลให้ผู้ที่ไม่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาลมีการทำกิจกรรมอาสา

มากกว่าผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาล ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า ภูมิลำเนาเดิมที่แตกต่างกันมีผลให้พฤติกรรมอาสาของนิสิตนักศึกษาแตกต่างกัน

3) จำนวนปีที่อยู่ในกรุงเทพมหานคร

ตัวแปรจำนวนปีที่อยู่ในกรุงเทพมหานครนี้ ผู้วิจัยตั้งสมมติฐานเพื่อการวิจัยว่า พฤติกรรมอาสาแปรผันตามจำนวนปีที่อยู่ในกรุงเทพมหานคร เนื่องจากมีแนวคิดที่ว่า บุคคลที่เป็นคนในพื้นที่หรืออาศัยอยู่ในชุมชนเป็นระยะเวลาอันยาวนานย่อมมีความรู้สึกผูกพันกับถิ่นที่อยู่ ทำให้เกิดความร่วมมือและช่วยเหลือกันภายในพื้นที่ ทั้งนี้ผลการวิเคราะห์พบว่า ทิศทางความสัมพันธ์ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์ทางลบในระดับต่ำมาก ($r = -0.070$) และยังเป็นความสัมพันธ์ที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงสรุปว่าจำนวนปีที่อยู่ในกรุงเทพมหานครไม่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมอาสา ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสภาพแวดล้อมทางสังคมของกรุงเทพมหานครที่ส่งผลต่อสภาพความเป็นอยู่ของคน เช่น การที่คนในกรุงเทพมหานครต่างไม่สนใจกันแม้ว่าจะเป็นเพื่อนบ้าน ความเร่งรีบในชีวิตประจำวันเพราะต้องเลี้ยงชีพตนเองให้อยู่รอดในแต่ละวัน ทำให้ไม่มีเวลาที่จะทำกิจกรรมเพื่อสังคมมากนัก รวมถึงการที่กรุงเทพมหานครจัดว่าเป็นเมืองที่มีค่าครองชีพที่ค่อนข้างสูงทำให้บางคนแม้ว่าอยากจะทำแต่ก็อาจมีอุปสรรคในเรื่องของค่าใช้จ่ายที่ต้องนำไปใช้ในกิจกรรมได้ เป็นต้น

ในทางตรงกันข้ามสำหรับผู้ที่มีจำนวนปีที่อยู่ในกรุงเทพมหานครน้อยส่วนใหญ่จะเป็นคนต่างจังหวัด ซึ่งก็มีสภาพแวดล้อมที่ต่างกันออกไป ทั้งนี้ลักษณะสังคมในต่างจังหวัดน่าจะมีสภาพสังคมที่เอื้อเฟื้อและกาให้ความช่วยเหลือมากกว่าสังคมในกรุงเทพมหานคร เพราะวิถีชีวิตของผู้คนในต่างจังหวัดไม่ต้องเร่งรีบเหมือนคนในกรุงเทพมหานคร และค่าครองชีพก็ไม่สูงมาก จากสภาพปัญหาดังกล่าวจึงส่งผลให้ผู้ที่มีจำนวนปีที่อยู่ในกรุงเทพมหานครน้อยมีการทำกิจกรรมอาสา มากกว่าผู้ที่มีจำนวนปีที่อยู่ในกรุงเทพมหานครมาก ดังนั้นจำนวนปีที่อยู่ในกทม.ที่แตกต่างกันไม่มีผลต่อพฤติกรรมอาสาที่แตกต่างกัน

กล่าวโดยสรุปผลการวิเคราะห์การถดถอยแบบง่าย สรุปได้ว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมอาสาในทิศทางที่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มี 5 ตัวแปร คือ ตัวแปรอายุ ตัวแปรจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ทำกิจกรรมอาสา ตัวแปรจำนวนเพื่อนที่ทำกิจกรรมอาสา ตัวแปรการสนับสนุนทางสังคม และตัวแปรชั้นปีที่ศึกษา นั่นหมายความว่า พฤติกรรมอาสาแปรผันตามอายุ จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ทำกิจกรรมอาสา จำนวนเพื่อนที่กิจกรรมอาสา คะแนนการสนับสนุนทางสังคม และชั้นปีที่ศึกษา ส่วนตัวแปรประเภทของสถาบันอุดมศึกษา และตัวแปรภูมิลำเนาเดิม เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมอาสาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ กล่าวคือ พฤติกรรมอาสา

แปรผกผันกับประเภทของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ และภูมิภาคในเขตเทศบาล ส่วนตัวแปรเพศ ตัวแปรลำดับที่การเป็นบุตร ตัวแปรสาขาวิชา ตัวแปรฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว และตัวแปรสถานภาพสมรสของบิดามารดา เป็นตัวแปรที่เป็นไปตามสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และตัวแปรที่เหลือ คือ ตัวแปรเกรดเฉลี่ย ตัวแปรจำนวนเวลาวางต่อสัปดาห์ ตัวแปรเงินใช้จ่ายที่ได้รับต่อเดือน และตัวแปรจำนวนปีที่อยู่ในกรุงเทพมหานคร เป็นตัวแปรที่ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้และไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อย่างไรก็ตาม ผลการวิเคราะห์การถดถอยแบบง่ายยังไม่ได้ควบคุมอิทธิพลของตัวแปรอิสระที่มีต่อกัน ที่อาจส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงใช้เทคนิคการวิเคราะห์หลายตัวแปรเพื่อควบคุมตัวแปรอิสระตัวอื่นๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ดังกล่าว โดยการนำตัวแปรอิสระทุกตัวมารวมกันวิเคราะห์ในสมการเดียว

3.2 ผลการวิเคราะห์การแปรผันหลายทาง

การวิเคราะห์อิทธิพลของกลุ่มตัวแปรอิสระที่มีต่อพฤติกรรมอาสา แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนแรก เป็นการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุ และส่วนที่ 2 เป็นการวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบขั้นตอน สำหรับการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุนั้นมีเงื่อนไข คือ ตัวแปรอิสระแต่ละคู่จะต้องไม่สัมพันธ์กันสูงเกินกว่า ± 0.80 (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2543: 178) ไมเช่นนั้นจะไม่สามารถแยกอิทธิพลของตัวแปรหนึ่งออกจากตัวแปรอีกตัวหนึ่งได้ ทั้งนี้ผลการตรวจสอบเงื่อนไขดังกล่าวปรากฏดังตารางที่ 11 พบว่า ตัวแปรอิสระแต่ละคู่มีความสัมพันธ์กันไม่เกิน ± 0.80 ดังนั้นจึงสามารถนำตัวแปรอิสระทุกตัวมารวมวิเคราะห์ในการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุได้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 11 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร (n = 769)

สมมติฐาน	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
1. เพศ (หญิง คือ กลุ่มอ้างอิง)	-																
2. อายุ	-0.219	-															
3. ลำดับที่การเป็นบุตร (อื่นๆ คือ กลุ่มอ้างอิง)	-0.028	-0.001	-														
4. สาขาวิชา (วิทยาศาสตร์ คือ กลุ่มอ้างอิง)	0.261	0.123	-0.063	-													
5. เกรตเฉลี่ย	0.074	0.009	0.064	-0.063	-												
6. จำนวนเวลาว่างต่อสัปดาห์	0.021	0.020	-0.004	0.064	0.078	-											
7. เงินใช้จ่ายที่ได้รับต่อเดือน	-0.037	-0.063	0.056	-0.004	-0.051	0.006	-										
8. ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว (อื่นๆ คือ กลุ่มอ้างอิง)	0.008	0.037	-0.009	0.056	0.017	-0.006	-0.771	-									
9. สถานภาพสมรสของบิดามารดา (อื่นๆ คือ กลุ่มอ้างอิง)	0.022	0.017	-0.015	-0.009	-0.016	-0.007	0.012	-0.027	-								
10. จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ปฏิบัติกิจกรรมอาสา	-0.060	-0.050	0.029	-0.015	0.051	-0.095	-0.015	-0.033	0.019	-							
11. จำนวนเพื่อนที่ปฏิบัติกิจกรรมอาสา	-0.090	0.048	-0.001	0.029	-0.024	0.015	0.012	0.035	0.055	-0.121	-						
12. การสนับสนุนทางสังคม	0.053	0.074	-0.022	-0.001	-0.018	0.049	-0.037	0.011	-0.035	-0.131	0.011	-					
13. ประเภทของสถาบันอุดมศึกษา (เอกชน คือ กลุ่มอ้างอิง)	0.085	0.321	0.026	-0.022	-0.041	-0.040	0.004	0.015	-0.069	0.042	-0.046	0.074	-				
14. ชั้นปีที่ศึกษา	0.105	0.678	-0.003	0.026	-0.078	0.083	-0.022	-0.041	-0.027	0.085	-0.094	-0.053	-0.231	-			
15. ภูมิภาคเนาเดิม (นอกเขตเทศบาล คือ กลุ่มอ้างอิง)	0.014	0.079	-0.054	-0.003	-0.018	0.037	-0.051	0.070	0.004	0.071	0.049	-0.040	-0.035	-0.015	-		
16. จำนวนปีที่อยู่ในกรุงเทพมหานคร	-0.113	0.097	0.096	-0.108	-0.038	-0.044	0.066	-0.072	0.037	0.088	-0.025	0.097	-0.075	-0.044	-0.305	-	
17. พฤติกรรมอาสา	0.029	0.096	0.022	0.062	-0.014	-0.053	-0.008	0.040	0.010	0.153	0.107	0.199	-0.105	0.094	-0.072	-0.070	-

หมายเหตุ กลุ่มอื่นๆ ของลำดับที่การเป็นบุตร คือ บุตรคนแรก(มีบุตร 2 คน ขึ้นไป) และบุตรในลำดับอื่นๆ
 กลุ่มอื่นๆ ของฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว คือ ฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ และฐานะทางเศรษฐกิจปานกลาง
 กลุ่มอื่นๆ ของสถานภาพสมรสของบิดามารดา คือ สถานภาพสมรสหย่า และหย่าแยกกันอยู่

1) ผลการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุ

ผลการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุ ปรากฏดังตารางที่ 12 สรุปได้ว่า ตัวแปรอิสระทั้งหมด 16 ตัวแปร ร่วมกันอธิบายการแปรผันของพฤติกรรมอาสาของนิสิตนักศึกษาได้ร้อยละ 9.6 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และในจำนวนตัวแปรอิสระทั้งหมดนั้น ภายหลังจากการควบคุมอิทธิพลของตัวแปรอิสระตัวอื่นๆ แล้วพบว่ามีเพียง 6 ตัวแปร ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมอาสาของนิสิตนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยตัวแปรที่มีอิทธิพลทางบวกต่อพฤติกรรมอาสาของนิสิตนักศึกษา มี 5 ตัว คือ ตัวแปรสาขาวิชา ตัวแปรฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ตัวแปรจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ทำกิจกรรมอาสา ตัวแปรจำนวนเพื่อนที่ทำกิจกรรมอาสา และตัวแปรการสนับสนุนทางสังคม ส่วนตัวแปรที่มีอิทธิพลทางลบ มี 1 ตัว คือตัวแปรเงินใช้จ่ายที่ได้รับต่อเดือน นอกจากนี้ยังพบว่า ตัวแปรการสนับสนุนทางสังคม สามารถอธิบายการแปรผันของพฤติกรรมอาสาของนิสิตนักศึกษาได้ดีที่สุด ($\beta = 0.179$) รองลงมาคือ ตัวแปรเงินใช้จ่ายที่ได้รับต่อเดือน ($\beta = -0.145$) ตัวแปรฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ($\beta = 0.117$) ตัวแปรจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ทำกิจกรรมอาสา ($\beta = 0.111$) ตัวแปรจำนวนเพื่อนที่ทำกิจกรรมอาสา ($\beta = 0.090$) และตัวแปรสาขาวิชา ($\beta = 0.079$) ตามลำดับ

เมื่อเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุกับผลการวิเคราะห์การถดถอยแบบง่าย พบว่า ตัวแปรอายุ ตัวแปรประเภทของสถาบันอุดมศึกษา ตัวแปรชั้นปีที่ศึกษา และตัวแปรภูมิลำเนาเดิม ซึ่งในการวิเคราะห์การถดถอยแบบง่าย พบว่ามีอิทธิพลต่อพฤติกรรมอาสาของนิสิตนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่กลับไม่พบความสัมพันธ์ดังกล่าวในการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุ สรุปว่า ความสัมพันธ์ระหว่างอายุ ความสัมพันธ์ระหว่างประเภทของสถาบันอุดมศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างชั้นปีที่ศึกษา และความสัมพันธ์ระหว่างภูมิลำเนาเดิม ในระดับสองตัวแปรเป็นความสัมพันธ์ลวง กล่าวคือ ความสัมพันธ์ที่พบในระดับสองตัวแปรน่าจะมีผลมาจากอิทธิพลของตัวแปรอิสระตัวอื่นๆ ด้วยเหตุนี้ เมื่อมีการควบคุมอิทธิพลของตัวแปรอิสระตัวอื่นๆ แล้ว จึงไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างอายุ ประเภทของสถาบันอุดมศึกษา ชั้นปีที่ศึกษา และภูมิลำเนาเดิมกับพฤติกรรมอาสา ส่วนกรณีที่ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเงินใช้จ่ายที่ได้รับต่อเดือน และตัวแปรฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวกับพฤติกรรมอาสาในการวิเคราะห์การถดถอยแบบง่าย แต่กลับมาพบความสัมพันธ์กับพฤติกรรมอาสาในการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุนั้น อาจอธิบายได้ว่าความสัมพันธ์ในระดับสองตัวแปรที่ไม่พบนั้น มีผลมาจากการมีตัวแปรอิสระตัวอื่นกดทับอยู่ ดังนั้นเมื่อควบคุมอิทธิพลจากตัวแปรอิสระตัวอื่นๆ ในการวิเคราะห์ระดับหลายตัวแปรแล้ว จึงกลับ

พบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเงินใช้จ่ายที่ได้รับต่อเดือนกับพฤติกรรมอาสา และฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวกับพฤติกรรมอาสาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 12 ผลการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุของกลุ่มตัวอย่าง (n = 769)

ตัวแปรอิสระ	β	t
1. เพศ	0.022	0.561
2. อายุ	0.027	0.500
3. ลำดับที่การเป็นบุตร	0.008	0.236
4. สาขาวิชา	0.079	2.051*
5. เกรดเฉลี่ย	-0.027	-0.739
6. จำนวนเวลาว่างต่อสัปดาห์	-0.039	-1.103
7. เงินใช้จ่ายที่ได้รับต่อเดือน	-0.145	-2.560*
8. ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว	0.117	2.080*
9. สถานภาพสมรสของบิดามารดา	0.019	0.535
10. จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ทำกิจกรรมอาสา	0.111	3.056*
11. จำนวนเพื่อนที่ทำกิจกรรมอาสา	0.090	2.554*
12. การสนับสนุนทางสังคม	0.179	5.032*
13. ประเภทของสถาบันอุดมศึกษา	-0.069	-1.809
14. ชั้นปีที่ศึกษา	0.067	1.305
15. ภูมิลำเนาเดิม	-0.033	-0.878
16. จำนวนปีที่อยู่ในกรุงเทพมหานคร	-0.019	-0.485
R = 0.310	R ² = 0.096	F = 5.005*

หมายเหตุ: * หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2. ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบขั้นตอน

ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบขั้นตอน ปรากฏดังตารางที่ 13 สรุปได้ว่า ตัวแปรอิสระที่สามารถอธิบายการแปรผันของพฤติกรรมอาสาของนิสิตนักศึกษาได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มี 5 ตัว โดยร่วมกันอธิบายการแปรผันของพฤติกรรมอาสาของนิสิตนักศึกษาได้ร้อยละ 8.0 ทั้งนี้ตัวแปรที่อธิบายการแปรผันของพฤติกรรมอาสาของนิสิตนักศึกษาได้ดีที่สุดคือ ตัวแปรการสนับสนุนทางสังคม ซึ่งอธิบายได้ถึงร้อยละ 4.0 รองลงมาคือ ตัวแปรจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ทำกิจกรรมอาสา และตัวแปรชั้นปีที่ศึกษา ที่สามารถอธิบายการแปรผันของพฤติกรรมอาสาของนิสิตนักศึกษาเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.6 และร้อยละ 1.0 ตามลำดับ ส่วนตัวแปรจำนวนเพื่อนที่ทำกิจกรรมอาสา และตัวแปรประเภทของสถาบันอุดมศึกษา สามารถอธิบายการแปรผันของพฤติกรรมอาสาของนิสิตนักศึกษาเพิ่มขึ้นอีกเท่ากัน คือ ร้อยละ 0.7 ส่วนตัวแปรอิสระที่เหลือไม่

สามารถเพิ่มอำนาจการอธิบายการแปรผันของพฤติกรรมอาสาได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 13 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบขั้นตอนของกลุ่มตัวอย่าง (n = 769)

ตัวแปรอิสระ	β	t	R ²	R ² _{change}
1. การสนับสนุนทางสังคม	0.178	5.081*	0.040	0.040
2. จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ทำกิจกรรมอาสา	0.115	3.248*	0.056	0.016
3. ชั้นปีที่ศึกษา	0.090	2.568*	0.066	0.010
4. จำนวนเพื่อนที่ทำกิจกรรมอาสา	0.092	2.611*	0.073	0.007
5. ประเภทของสถาบันอุดมศึกษา	-0.083	-2.379*	0.080	0.007
F = 13.290*				

หมายเหตุ: * หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เมื่อเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุกับผลการวิเคราะห์การถดถอยแบบขั้นตอน พบว่า ในการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุ ตัวแปรชั้นปีที่ศึกษา และตัวแปรประเภทของสถาบันอุดมศึกษาไม่สามารถอธิบายการแปรผันของพฤติกรรมอาสาของนิสิตนักศึกษาได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่ในการวิเคราะห์พหุแบบขั้นตอน กลับพบว่าตัวแปรดังกล่าวสามารถอธิบายการแปรผันของพฤติกรรมอาสาของนิสิตนักศึกษาได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้ อาจเป็นไปได้ว่า แม้การวิเคราะห์การถดถอยทั้งสองรูปแบบจะมีการควบคุมตัวแปรอิสระตัวอื่นๆ ที่อาจมีผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระแต่ละตัวกับตัวแปรตามแล้ว แต่โดยหลักการของการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุ เป็นการนำตัวแปรอิสระทุกตัวเข้าสมการถดถอยพร้อมกันในขั้นตอนเดียว ดังนั้น ไม่ว่าตัวแปรอิสระตัวใดจะมีอิทธิพลต่อตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 หรือไม่ก็จะถูกควบคุมอิทธิพลทุกตัวแปร แต่สำหรับการวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบขั้นตอน จะมีวิธีพิจารณาเลือกตัวแปรเข้าสมการถดถอยหลายขั้นตอน กล่าวคือ เลือกตัวแปรอิสระตัวแรกเข้าสมการโดยใช้เกณฑ์ของการมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามมากที่สุดและมีระดับนัยสำคัญที่กำหนดไว้ จากนั้นเลือกตัวแปรอิสระที่มีค่าสหสัมพันธ์บางส่วนกับตัวแปรตามมากที่สุดเข้าสมการถดถอยเป็นลำดับถัดไป และในขณะเดียวกันจะพิจารณาตัวแปรอิสระที่อยู่ในสมการว่าสมควรถูกเลือกออกจากสมการหรือไม่ โดยใช้เกณฑ์ระดับนัยสำคัญตามที่กำหนดไว้ และทำเช่นนี้จนกระทั่งไม่มีตัวแปรอิสระใดเข้าหรือออกจากสมการถดถอย ซึ่งตัวแปรที่ได้เข้าไปอยู่ในสมการถดถอยพหุแบบขั้นตอน จึงเป็นเฉพาะตัวแปรที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และความสัมพันธ์ในสมการดังกล่าวจะควบคุมเฉพาะอิทธิพลของตัวแปรที่อยู่ในสมการเท่านั้น ดังนั้น

ตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุ และการวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบขั้นตอนจึงอาจแตกต่างกัน

กล่าวโดยสรุปได้ว่าผลจากการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมอาสา พบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมอาสา คือ ตัวแปรการสนับสนุนทางสังคม ตัวแปรจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ทำกิจกรรมอาสา ตัวแปรชั้นปีที่ศึกษา ตัวแปรจำนวนเพื่อนที่ทำกิจกรรมอาสา และตัวแปรประเภทของสถาบันอุดมศึกษา แสดงให้เห็นว่า การสนับสนุนทางสังคมมีผลต่อการเกิดพฤติกรรมของบุคคล เพราะการที่ครอบครัว เพื่อน ครู/อาจารย์ และสื่อมวลชนต่างให้การสนับสนุนการทำกิจกรรมอาสาทั้งในเรื่องของการให้เงินช่วยเหลือ การให้ข้อมูลข่าวสาร และการให้คำแนะนำนั้นจะเป็นแรงจูงใจให้นิสิตนักศึกษา มีความเชื่อเพื่อหรือการให้การช่วยเหลือผู้อื่น ตลอดจนการให้กำลังใจแก่นิสิตนักศึกษาที่ทำกิจกรรมเพื่อสังคม ก็จะเป็นแรงผลักดันให้นิสิตนักศึกษาที่ยังไม่เคยทำกิจกรรมอาสา มีความปรารถนาที่จะทำกิจกรรมอาสาเพื่อสังคมได้บ้าง

ส่วนตัวแปรจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ทำกิจกรรมอาสาและตัวแปรจำนวนเพื่อนที่ทำกิจกรรมอาสา เป็นตัวแปรที่มีความสำคัญต่อการเกิดพฤติกรรมอาสา เนื่องจากทั้งสมาชิกในครัวเรือนและเพื่อนจัดเป็นบุคคลที่ใกล้ชิดสำหรับนิสิตนักศึกษา ซึ่งจะเป็นตัวแบบที่สำคัญในการผลักดันให้มีพฤติกรรมการทำกิจกรรมอาสามากขึ้น ทั้งจากการเห็นแบบอย่างการกระทำและการชักชวนให้ทำกิจกรรมทั้งจากสมาชิกในครอบครัวและเพื่อน สำหรับตัวแปรชั้นปีที่ศึกษา แสดงให้เห็นว่า นิสิตนักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในชั้นปีที่สูงขึ้นย่อมมีโอกาสในการทำกิจกรรมอาสามากขึ้น อาจเป็นเพราะต้องเป็นผู้นำการทำกิจกรรมให้นิสิตนักศึกษาในชั้นปีที่ต่ำกว่าด้วยจึงทำให้นิสิตนักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในชั้นปีที่สูงมีพฤติกรรมการทำกิจกรรมอาสา มาก สำหรับตัวแปรประเภทของสถาบันอุดมศึกษามีอิทธิพลทางลบต่อพฤติกรรมอาสาที่แสดงให้เห็นว่า นิสิตนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาของรัฐมีการทำกิจกรรมอาสายน้อยกว่า นิสิตนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาของเอกชนนั้น อาจเป็นไปได้ว่าสถาบันอุดมศึกษาของเอกชนดังกล่าวมีการส่งเสริมและสนับสนุนทุกรูปแบบเพื่อให้นิสิตนักศึกษาในสถาบันของตนทำกิจกรรมอาสาเพื่อสังคม ทั้งนี้เพื่อเป็นการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมในเชิงธุรกิจ ที่จะก่อให้เกิดผลต่อการส่งเสริมให้เกิดความน่าเชื่อถือและภาพลักษณ์ที่ดีของสถาบัน

บทที่ 4

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

ในบทนี้เป็นการสรุปสาระสำคัญของการวิจัย พร้อมทั้งเสนอแนะเชิงนโยบายให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปวางแผนหรือกำหนดนโยบาย และเสนอแนะเชิงการวิจัยให้กับนักวิชาการหรือผู้ที่สนใจได้ศึกษาต่อไป โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. สรุปผลการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมอาสาและค้นหาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมอาสาของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร ซึ่งนำแนวคิดเชิงทฤษฎีต่างๆ ได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมอาสา และแนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมอาสาของ Sundeen, Garcia และ Wang (2007) มาประยุกต์ใช้ร่วมกับผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างกรอบแนวคิดในการศึกษา โดยประชากรในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือนิสิตนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ และสถาบันอุดมศึกษาของเอกชน นิสิตนักศึกษาที่เป็นตัวอย่างคือ นิสิตของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และนักศึกษาของมหาวิทยาลัยศรีปทุมรวมเป็นจำนวน 769 คน ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยให้กลุ่มตัวอย่างกรอกแบบสอบถามด้วยตนเอง ระหว่างเดือนมกราคม – เมษายน พ.ศ. 2552 ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

1.1 ลักษณะทั่วไปของข้อมูล

ประชากรตัวอย่างของการศึกษานี้มีจำนวนทั้งสิ้น 769 คน แบ่งเป็นนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ร้อยละ 49.9 และสถาบันอุดมศึกษาของเอกชน ร้อยละ 50.1 มีสัดส่วนเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย โดยพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีอายุเฉลี่ย 20.7 ปี ส่วนใหญ่มีอายุมากกว่า 20 ปี และกลุ่มตัวอย่างเป็นบุตรในลำดับอื่นๆ ที่ไม่ใช่ลำดับแรกหรือเป็นบุตรคนเดียว เป็นกลุ่มที่มีสัดส่วนสูงที่สุด และศึกษาอยู่ในสาขาวิชาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์มากกว่าศึกษาอยู่ในสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ ส่วนใหญ่มีเกรดเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง คือ 2.00 – 3.24 มีจำนวนเวลาวางต่อสัปดาห์น้อย คือ ต่ำกว่า 14 ชั่วโมง เป็นกลุ่มที่มีสัดส่วนสูงที่สุด มีเงินใช้จ่ายที่ได้รับต่อเดือนระดับปานกลาง คือ 4,001 – 8,000 บาท เป็นกลุ่มที่มีสัดส่วนสูงที่สุด และมีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวในระดับต่ำเป็นกลุ่มที่มีสัดส่วนสูงที่สุด

ในส่วนของสถานภาพสมรสของบิดามารดาของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ส่วนใหญ่มีบิดามารดาที่มีสถานภาพสมรสสมรส กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่มีสมาชิกในครัวเรือนที่ทำกิจกรรมอาสา แต่ในกลุ่มที่มีสมาชิกในครัวเรือนที่ทำกิจกรรมอาสา พบว่า ส่วนใหญ่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ทำกิจกรรมอาสา 1 – 2 คน และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีเพื่อนที่ทำกิจกรรมอาสาเป็นกลุ่มที่มีสัดส่วนสูงที่สุด และกลุ่มที่มีเพื่อนที่ทำกิจกรรมอาสา พบว่า ส่วนใหญ่มีจำนวนเพื่อนที่ทำ

กิจกรรมอาสา 1 – 10 คน มีคะแนนการสนับสนุนทางสังคมระดับปานกลาง คือ 43 – 57 คะแนน เป็นกลุ่มที่มีสัดส่วนสูงที่สุด กลุ่มตัวอย่างศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 1 เป็นกลุ่มที่มีสัดส่วนสูงที่สุด ส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาเดิมพักอาศัยอยู่ในเขตเทศบาล และในกรุงเทพมหานคร โดยมีจำนวนปีที่พักอาศัยอยู่ในกทม. 1 – 7 ปี และหากเปรียบเทียบลักษณะต่างๆ ระหว่างกลุ่มตัวอย่างจากทั้ง 2 สถาบันอุดมศึกษา พบว่าส่วนใหญ่มีความคล้ายคลึงกันยกเว้นกลุ่มตัวอย่างสถาบันอุดมศึกษาของเอกชนที่มีสัดส่วนเพศชายมากกว่า ศึกษาอยู่ในสาขาวิชาวิทยาศาสตร์มากกว่า และมีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

1.2 พฤติกรรมอาสาของกลุ่มตัวอย่าง

พฤติกรรมอาสาของกลุ่มนิสิตนักศึกษาตัวอย่าง พบว่า เคยทำกิจกรรมอาสาสูงถึงร้อยละ 88.3 โดยกิจกรรมที่ทำมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ กิจกรรมเข้าร่วมอาสาทำความสะอาดบริเวณมหาวิทยาลัย (ร้อยละ 57.6) กิจกรรมอาสาติวหนังสือให้เพื่อนหรือรุ่นน้อง (ร้อยละ 53.0) และกิจกรรมเข้าร่วมเป็นอาสาสมัครรับบริจาคสิ่งของแจกจ่ายแก่ผู้ด้อยโอกาสหรือผู้ประสบภัยต่างๆ (ร้อยละ 51.8) ตามลำดับ จะเห็นได้ว่ากิจกรรม 3 อันดับแรกทั้งการทำความสะอาดมหาวิทยาลัย การติวหนังสือ และรับบริจาคสิ่งของแจกจ่ายแก่ผู้ด้อยโอกาสหรือผู้ประสบภัยต่างๆ ล้วนเป็นกิจกรรมที่ใกล้ตัวกลุ่มตัวอย่าง ทำได้ง่าย และสะดวก ใช้เพียงแรงกาย และแรงปัญญาที่สอดคล้องกับบทบาทของการเป็นนิสิตนักศึกษาที่กำลังศึกษาเล่าเรียนทำให้กิจกรรมทั้ง 3 กิจกรรมนี้สามารถทำได้มากที่สุด

ส่วนกิจกรรมที่กลุ่มตัวอย่างทำน้อยที่สุด 3 อันดับแรก คือ กิจกรรมเข้าร่วมอาสาดูแลคนพิการ (ร้อยละ 18.0) กิจกรรมเข้าร่วมอาสาสอนหนังสือคนพิการ (ร้อยละ 19.3) และกิจกรรมเข้าร่วมอาสาดูแลผู้สูงอายุ (ร้อยละ 20.8) ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเป็นกิจกรรมที่ต้องทำผ่านองค์กรและเป็นกิจกรรมที่ต้องอาศัยทักษะในการทำที่ค่อนข้างมีความเฉพาะเจาะจงมากกว่ากิจกรรมอื่นๆ อีกทั้งไม่สอดคล้องกับลักษณะของการดำเนินชีวิตของนิสิตนักศึกษาทำให้ไม่สะดวกในการเข้าร่วมกิจกรรมทั้ง 3 กิจกรรมนี้ อย่างไรก็ตามแม้จะเป็นกิจกรรมที่ทำได้ค่อนข้างยากและไม่สะดวกแต่ก็ควรมีการส่งเสริมให้ทำกิจกรรมทั้ง 3 เหล่านี้ให้มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งกิจกรรมการดูแลผู้สูงอายุ เนื่องจากประเทศไทยปัจจุบันกำลังก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ซึ่งหมายถึงประเทศไทยจะมีผู้สูงอายุที่เพิ่มมากขึ้น จึงควรมีการส่งเสริมการทำกิจกรรมนี้ให้มากขึ้นด้วย

สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยทำกิจกรรมอาสา มีร้อยละ 11.7 ในจำนวนนี้ยังมีผู้ที่คิดว่าในอนาคตจะทำกิจกรรมอาสา (ร้อยละ 51.1) ขณะที่ร้อยละ 48.9 ที่เหลือคิดว่าในอนาคตจะไม่ทำกิจกรรมอาสา เพราะคิดว่าคงไม่มีเวลา

1.3 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมอาสาของกลุ่มตัวอย่าง

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมอาสา แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ผลการวิเคราะห์การแปรผันสองทาง และผลการวิเคราะห์การแปรผันหลายทาง ดังสรุปไว้ในตารางที่ 14 โดยอธิบายได้ดังนี้

1) ผลการวิเคราะห์การแปรผันสองทาง

ในการวิเคราะห์การแปรผันสองทางโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์การถดถอยแบบง่าย พบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมอาสาในทิศทางที่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มี 5 ตัวแปร คือ ตัวแปรอายุ ตัวแปรจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ทำกิจกรรมอาสา ตัวแปรจำนวนเพื่อนที่ทำกิจกรรมอาสา ตัวแปรการสนับสนุนทางสังคม และตัวแปรชั้นปีที่ศึกษา กล่าวคือ พฤติกรรมอาสาแปรผันตามอายุ จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ทำกิจกรรมอาสา จำนวนเพื่อนที่ทำกิจกรรมอาสา การสนับสนุนทางสังคม และชั้นปีที่ศึกษา ส่วนตัวแปรประเภทของสถาบันอุดมศึกษา และตัวแปรภูมิภาคเดิม เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมอาสาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้

2) ผลการวิเคราะห์การแปรผันหลายทาง

ในการวิเคราะห์การแปรผันหลายทาง ใช้เทคนิคการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุ และการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุขั้นตอน ผลสรุปมีดังนี้

ก. ผลการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุ

การวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุ พบว่า ตัวแปรอิสระทั้งหมดร่วมกันอธิบายการแปรผันของพฤติกรรมอาสาได้ร้อยละ 9.6 และในจำนวนตัวแปรอิสระทั้ง 16 ตัวนั้น ภายหลังจากควบคุมอิทธิพลของตัวแปรอิสระตัวอื่นๆ แล้วพบว่า มีเพียง 6 ตัวแปร ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมอาสาของนิสิตนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยตัวแปรที่มีอิทธิพลทางบวกต่อพฤติกรรมอาสาของนิสิตนักศึกษา มี 5 ตัว คือ ตัวแปรสาขาวิชา ตัวแปรฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ตัวแปรจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ทำกิจกรรมอาสา ตัวแปรจำนวนเพื่อนที่ทำกิจกรรมอาสา และตัวแปรการสนับสนุนทางสังคม ส่วนตัวแปรที่มีอิทธิพลทางลบ มี 1 ตัว คือตัวแปรเงินใช้จ่ายที่ได้รับต่อเดือน ส่วนตัวแปรที่เหลือไม่พบว่ามีความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม ทั้งนี้ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ตารางที่ 14 สรุปผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมอาสา

ตัวแปร	การวิเคราะห์การแปรผันสองทาง		การวิเคราะห์การแปรผันหลายทาง			
	การวิเคราะห์การถดถอยแบบง่าย		การวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุ		การวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบขั้นตอน	
1. เพศ	✓		✓			
2. อายุ	✓	*	✓			
3. ลำดับที่การเป็นบุตร	✓		✓			
4. สาขาวิชา	✓		✓	*		
5. เกรดเฉลี่ย	X		X			
6. จำนวนเวลาว่างต่อสัปดาห์	X		X			
7. เงินใช้จ่ายที่ได้รับต่อเดือน	X		X	*		
8. ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว	✓		✓	*		
9. สถานภาพสมรสของบิดามารดา	✓		✓			
10. จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ทำกิจกรรมอาสา	✓	*	✓	*	2	*
11. จำนวนเพื่อนที่ทำกิจกรรมอาสา	✓	*	✓	*	4	*
12. การสนับสนุนทางสังคม	✓	*	✓	*	1	*
13. ประเภทของสถาบันอุดมศึกษา	X	*	X		5	*
14. ชั้นปีที่ศึกษา	✓	*	✓		3	*
15. ภูมิลำเนาเดิม	X	*	X			
16. จำนวนปีที่อยู่ในกรุงเทพมหานคร	X		X			
R^2			0.096		0.080	

- หมายเหตุ: ✓ = มีทิศทางเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้
 X = มีทิศทางไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้
 * = มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
 1 = อธิบายการแปรผันของพฤติกรรมอาสาได้ดีที่สุด
 2 – 5 = อธิบายการแปรผันของพฤติกรรมอาสาได้เป็นอันดับที่ 2 – 5

ข. ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบขั้นตอน

การวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบขั้นตอน พบว่า ตัวแปรอิสระที่สามารถอธิบายการแปรผันของพฤติกรรมอาสา ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มี 5 ตัว โดยร่วมกันอธิบายการแปรผันของพฤติกรรมอาสาได้ร้อยละ 8.0 ทั้งนี้ตัวแปรที่อธิบายการแปรผันของพฤติกรรมอาสาได้ดีที่สุด คือ การสนับสนุนทางสังคม ซึ่งอธิบายได้ร้อยละ 4.0 รองลงมาคือ ตัวแปรจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ทำกิจกรรมอาสา และตัวแปรชั้นปีที่ศึกษา ที่สามารถอธิบายการแปรผันของพฤติกรรมอาสาของนิสิตนักศึกษาเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.6 และร้อยละ 1.0 ตามลำดับ ส่วนตัวแปรจำนวนเพื่อนที่ทำกิจกรรมอาสา และตัวแปรประเภทของสถาบันอุดมศึกษา สามารถอธิบายการแปรผันของพฤติกรรมอาสาของนิสิตนักศึกษาเพิ่มขึ้นอีกเท่ากัน คือ ร้อยละ 0.7 ส่วนตัวแปรอิสระที่เหลือไม่สามารถเพิ่มอำนาจการอธิบายการแปรผันของพฤติกรรมอาสาได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้อาจนำไปประยุกต์ใช้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือผู้ที่มีส่วนในการรับผิดชอบและผู้สนใจศึกษาในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมอาสาอาจนำไปใช้ประโยชน์ต่อไปได้ โดยผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

2.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) การสนับสนุนทางสังคม อันได้แก่ ครอบครัว ครูอาจารย์ เพื่อน และสื่อมวลชน เป็นปัจจัยสำคัญมีอิทธิพลต่อการมีพฤติกรรมอาสาของนิสิตนักศึกษา โดยเฉพาะครอบครัวจัดว่าเป็นสถาบันทางสังคมแรกที่นิสิตนักศึกษาได้รับการหล่อหลอมเกลาทางสังคม โดยปลูกฝังอบรมค่านิยมต่างๆ ที่เหมาะสมรวมถึงการเป็นตัวอย่างที่ดีที่ส่งเสริมให้นิสิตนักศึกษามีพฤติกรรมอาสา ซึ่งการสนับสนุนทางสังคมนี้ก็สอดคล้องกับตัวแปรจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ทำกิจกรรมอาสา และตัวแปรจำนวนเพื่อนที่ทำกิจกรรมอาสาด้วยเช่นกัน โดยจะเป็นแรงจูงใจและสร้างโอกาสในการเข้าถึงการทำกิจกรรมได้มากขึ้น ดังนั้นหากมีการส่งเสริมให้ทำกิจกรรมอาสา รวมถึงการมีตัวแบบเชิงบทบาทก็ย่อมจะทำให้นิสิตนักศึกษามีพฤติกรรมการทำกิจกรรมอาสาขึ้นได้ นอกจากนี้ครูอาจารย์และสื่อมวลชนก็สามารถช่วยเสริมย้ำและกระตุ้นให้นิสิตนักศึกษาทำกิจกรรมอาสาให้มากขึ้น โดยอาจสนับสนุนทั้งในเรื่องของทุน การให้ข่าวสาร และการเป็นแบบอย่างในการทำกิจกรรมอาสา ก็จะเป็นแรงจูงใจในการทำกิจกรรมอาสาของนิสิตนักศึกษาได้

2) การทำกิจกรรมอาสาของนิสิตนักศึกษา พบว่า แม้ว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ทำกิจกรรมอาสา แต่ยังมีคะแนนการทำกิจกรรมอาสาที่ยังน้อยอยู่ โดยกลุ่มตัวอย่างอาจคิดว่าการทำกิจกรรมอาสาเป็นเรื่องที่ทำได้ค่อนข้างยาก ซึ่งในความเป็นจริงแล้วการทำกิจกรรมอาสานั้นไม่เป็นเรื่อง

วุ่นวายหรือยุ่งยากเลย สำหรับในกลุ่มนิสิตนักศึกษาที่มีกิจกรรมที่สามารถทำได้ด้วยตนเองโดยไม่ต้องผ่านองค์กรใดๆ เช่น การทำกิจกรรมอาสาตีวงหนังสือให้เพื่อนหรือรุ่นน้อง การทำกิจกรรมอาสาบริจาคสิ่งของและเงินเพื่อไปแจกจ่ายให้แก่ผู้ด้อยโอกาสหรือผู้ประสบภัยต่างๆ รวมถึงการนำเอาสิ่งของที่รับบริจาคไปแจกจ่าย เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมอาสาเหล่านี้เป็นกิจกรรมที่ดำเนินอยู่ในชีวิตประจำวันอยู่แล้วจึงไม่มีความยุ่งยากวุ่นวายในการทำกิจกรรมมากนัก แต่จากผลการศึกษาพบว่า มีผู้ทำกิจกรรมอาสาในกลุ่มนี้เพียงร้อยละ 40 – 50 เท่านั้น ซึ่งไม่มากนักหากพิจารณาในเรื่องของบทบาทของการเป็นนิสิตนักศึกษา และความสะดวกในการทำกิจกรรม

นอกจากนี้พบว่า กิจกรรมอาสาจากผลการศึกษานี้ที่กลุ่มตัวอย่างทำน้อยที่สุด 3 กิจกรรม คือ กิจกรรมอาสาเข้าร่วมดูแลคนพิการ กิจกรรมอาสาเข้าร่วมอาสาสอนหนังสือคนพิการ และกิจกรรมอาสาเข้าร่วมอาสาดูแลผู้สูงอายุ ทั้งนี้การที่กลุ่มตัวอย่างทำกิจกรรมอาสาทั้ง 3 กิจกรรมนี้น้อยอาจเป็นเพราะว่า เป็นกิจกรรมที่ต้องทำผ่านองค์กรทำให้ไม่สะดวกในการเข้าร่วมกิจกรรม อย่างไรก็ตามแม้จะเป็นกิจกรรมที่ทำได้ค่อนข้างยากและไม่สะดวกแต่ก็ควรมีการส่งเสริมให้ทำกิจกรรมทั้ง 3 เหล่านี้ให้มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งกิจกรรมการดูแลผู้สูงอายุ เพราะการที่ประเทศไทยสามารถลดอัตราการเกิดและการตายลงได้อย่างมากและรวดเร็วนี้ ทำให้ประเทศไทยในปัจจุบันกำลังก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ นั่นหมายความว่าอนาคตประเทศไทยจะมีผู้สูงอายุที่เพิ่มมากขึ้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรส่งเสริมการทำกิจกรรมนี้ให้มากตามไปด้วย โดยครอบครัวและสถาบันการศึกษาต้องช่วยกันสนับสนุนและปลูกฝังพฤติกรรมอาสาอันให้เกิดขึ้น ให้นิสิตนักศึกษาที่มีความตระหนักในการรับผิดชอบต่อสังคม โดยอาจเป็นผู้แนะแนวทางการทำกิจกรรมให้กับนิสิตนักศึกษา เพื่อให้นิสิตนักศึกษาที่มีความตระหนักในบทบาทของตนในการช่วยเหลือสังคมต่อไป

2.2 ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

ผู้ที่สนใจศึกษาพฤติกรรมอาสา อาจพิจารณาข้อเสนอแนะต่อไปนี้ได้ คือ

1) การศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาที่ศึกษาเฉพาะกลุ่มนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานครเท่านั้น จึงควรมีการศึกษาเรื่องเดียวกันกับกลุ่มตัวอย่างกลุ่มอื่นๆ เพื่อที่จะสามารถนำผลมาเปรียบเทียบให้เห็นความแตกต่างของทำกิจกรรมอาสาได้

2) ผู้สนใจศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมอาสาอาจพิจารณาศึกษาตัวแปรในระดับจิตใจ หรือตัวแปรทางจิตวิทยาที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมอาสา เช่น ตัวแปรที่เกี่ยวกับความเอื้อเฟื้อ (altruism) เป็นต้น แล้วนำผลที่ได้มาเปรียบเทียบกันเพื่อให้เห็นว่ามีความคล้ายคลึงหรือแตกต่างกันอย่างไรหรือไม่

3) การศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาเชิงปริมาณโดยให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง หากผู้สนใจศึกษาเรื่องเดียวกันก็อาจศึกษาเชิงคุณภาพ และนำผลที่ได้มาเปรียบเทียบว่ามีความแตกต่างกันอย่างไร ก็อาจทำให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายมุมมองมากขึ้น

4) การประยุกต์ใช้แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมอาสาของ Sundeen, Garcia และ Wang (2007) ในบริบทของมหาวิทยาลัยในสังคมไทยสามารถอธิบายปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมอาสาของนิสิตนักศึกษาได้ในระดับหนึ่ง ดังจะเห็นได้จากผลการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุที่แสดงว่าตัวแปรอิสระตามกรอบแนวคิดที่ปรับมาใช้นั้นสามารถอธิบายการแปรผันของพฤติกรรมอาสาได้อย่างมีนัยสำคัญ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กิจการวิชาการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2550. **ยุทธศาสตร์การพัฒนานิสิตและบัณฑิตที่พึงประสงค์ [Online].**แหล่งที่มา:
www.academic.chula.ac.th/thaiver/Curriculum/Download_Curr/คุณลักษณะบัณฑิต.pdf. [2550, ธันวาคม 15]
- เกื้อ วงศ์บุญสิน. 2547. **ประชากรศาสตร์ทรัพยากรมนุษย์.** พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เกื้อ วงศ์บุญสิน. 2547. **ทักษะแรงงานไทยในอนาคตที่พึงประสงค์.** พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- โกศล สายใจ. 2536. **ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนของกรุงเทพมหานคร: ศึกษาเฉพาะกรณีชุมชนบางโคล่ แขวงบางโคล่ เขตบางคอแหลม กรุงเทพมหานคร.** วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, สาขาวิชาพัฒนาสังคม. บัณฑิตวิทยาลัย. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- กรกช อัดตวิริยะนุภาพ. 2540. **ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในกิจกรรมนิสิตนักศึกษากับการพัฒนาตนเองของนิสิตนักศึกษาในกรุงเทพมหานคร.** วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, สาขาวิชา อุดมศึกษา. คณะครุศาสตร์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กรมพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย. 2519. **รายงานวิจัยโครงการสารภี ตำบลข้าวมุงอำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น.
- กองกิจการนิสิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. 2548. **ประกาศมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เรื่องการเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรของนิสิต ตามข้อบังคับว่าด้วยการศึกษาชั้นปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2548 [Online].** แหล่งที่มา: <http://newgrad.sa.ku.ac.th/download/P3.pdf>. [2551, มีนาคม 5]
- เครือข่ายจิตอาสา. 2550. **มติกรม: การให้และการอาสา [Online].** แหล่งที่มา: <http://jitasa.com/volunteerspirit/?q=node/20>. [2551, มีนาคม 5]
- จุฬามาศ คงอภิรักษ์. 2545. **ผลของระดับการพึ่งพา จำนวนของบุคคลอื่นที่ปรากฏตัว และระดับความรุนแรงของสถานการณ์ที่ต้องการความช่วยเหลือต่อพฤติกรรมเอื้อเฟื้อของเด็กอายุ 9 ปี.** วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ. คณะจิตวิทยา. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- จักรนาท นาคทอง. 2548. การใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อส่งเสริมกิจกรรมนักศึกษาและจิตสำนึกทางสังคมกรณีศึกษา: มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสนามจันทร์. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ฉอาน วุฒิกกรมรักษา. 2526. ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการสร้างงานในชนบท: ศึกษาเฉพาะกรณีในโครงการที่ได้รับรางวัลดีเด่นของตำบลคุ้มพยอม อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, สาขาวิชาสังคมสงเคราะห์. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ชัยโรจน์ ธนสันติ. 2535. การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสภาตำบลในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติกรณีศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ชูเกียรติ ภัยลี. 2536. การศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ระหว่างเขตพื้นที่ที่มีการปฏิบัติงานกับเขตพื้นที่ที่ไม่มีการปฏิบัติงานของตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ ในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ ปริญญาามหาบัณฑิต, สาขาพัฒนาสังคม. คณะสังคมศาสตร์. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ชลิตา สุขวรรณ. 2541. พฤติกรรมการช่วยเหลือผู้อื่นและความเต็มใจในการเป็นอาสาสมัครการวิจัยทางการแพทย์ในมนุษย์ของนักศึกษาแพทย์. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, สาขาวิชา สังคมศาสตร์การแพทย์และสาธารณสุข. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ณัฐฐณิชา วรธรรมเศรษฐ์. 2546. กลยุทธ์การประชาสัมพันธ์โครงการอนุรักษ์พันธุ์เต่าทะเล ความตระหนักรู้และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์เต่าทะเลของประชาชนในอำเภอสตึก จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, สาขาวิชานิเทศศาสตร์พัฒนาการ. คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ถม ทรัพย์เจริญ. 2524. การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในประเทศไทย: ศึกษาเฉพาะ กรณีอำเภอเขื่อนแก้ว จังหวัดยโสธร. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, สาขาวิชาพัฒนาสังคม. คณะสังคมศาสตร์. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ทแก้ว เดชดำรง. 2538. พฤติกรรมการอนุรักษ์แม่น้ำแม่กลองของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองกาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, สาขาวิชาสิ่งแวดล้อม. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยมหิดล.

- ธิดารัตน์ ศรีเมฆารัตน์. 2544. ผลของการใช้ภาษาถิ่นของผู้ขอความช่วยเหลือ และการสูญเสียของการให้ความช่วยเหลือ ต่อพฤติกรรมการช่วยเหลือ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชาจิตวิทยาสังคม. คณะจิตวิทยา. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นพพร เชื้อข้า. 2538. ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของผู้ที่อยู่อาศัยในเขตหมู่บ้านจัดสรรชานเมือง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชาพัฒนาสังคม. คณะสังคมศาสตร์. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นิตยา วีระพงษ์. 2525. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับความร่วมมือของประชาชนในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดยะลา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชาวิชาการศึกษาระดับสูงและการศึกษาต่อเนื่อง. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- นิตากร วิจิณัยภาค. 2530. ปัจจัยการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในกิจกรรมของสหกรณ์การเกษตร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชาพัฒนาสังคม. บัณฑิตวิทยาลัย. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- เบญจมาศ จันทร์เอี่ยม. 2536. การเปรียบเทียบบทบาทของสตรีในการมีส่วนร่วมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมระหว่างบ้านสวนพลูกับบ้านหุซ้าง อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชาศาสตร์สิ่งแวดล้อม. คณะวิทยาศาสตร์. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ป๋วย โรจนะบุรานนท์. 2541. อาสาสมัครในองค์การสังคมสงเคราะห์. ในเอกสารทางวิชาการ ชุดงานอาสาสมัคร. ตุลาคม.
- ประภาศรี พิทักษ์สินสุข. 2532. การเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาชนบท: ศึกษาเฉพาะกรณีโครงการสุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาบริหารรัฐกิจ. คณะรัฐศาสตร์. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ปริศนา ไกลละสูต. 2534. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างผู้ไม่เคยย้ายถิ่นและผู้เคยย้ายถิ่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชาพัฒนาสังคม. บัณฑิตวิทยาลัย. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2534.
- ปัญญา ธนะสัมบุญ. 2535. ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาชนบทและชุมชนตามข้อเสนอของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชาพัฒนาสังคม. คณะสังคมศาสตร์. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2535.

พลเดช ปิ่นประทีป และพัชรา อุบลสวัสดิ์. 2549. **สังคมไทยเป็นสังคมที่ดิ้นรนและอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: อูษาการพิมพ์.

พงษ์ศักดิ์ ยวงสะอาด. 2530. **ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของกลุ่มสตรีในการพัฒนา ท้องถิ่น อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา**. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต, สาขาวิชา การศึกษาต่อเนื่อง. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

พิสันต์ ธนะสารสมบุรณ์. 2542. **การมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม ศึกษากรณี เกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี**. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต, สาขาวิชาเทคโนโลยีการบริหารสิ่งแวดล้อม. คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์. มหาวิทยาลัยมหิดล.

พิสิฐฐ์ บุญไชย. 2528. **การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าไม้ของกรมการสภาพำบล ศึกษาเฉพาะกรณีภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง**. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต, สาขาสิ่งแวดล้อม. คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์. มหาวิทยาลัยมหิดล.

เพทยา วิเศษพจนกิจ. 2520. **ความคาดหวังประโยชน์ที่จะได้รับจากกลุ่มของสมาชิกกลุ่มในโครงการสารภี-ข้าวmung**. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต, สาขาวิชาพัฒนาชุมชน. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ภาษิณี ไชยกาญจน์. 2531. **ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาเยาวชนของเยาวชนในชุมชนห้วยจรดิกตึกแดง เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต, สาขาวิชาพัฒนาสังคม. คณะสังคมศาสตร์. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

มานิตย์ จันทร์จำเรียว. 2535. **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตรับผิดชอบของสถานีตำรวจนครบาลห้วยขวาง**. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต, สาขาวิชาพัฒนาสังคม. คณะสังคมศาสตร์. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

รักษณา กางกรณ. 2528. **ปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าร่วมโครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติของอาสาสมัครในจังหวัดนครราชสีมา**. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการศึกษาคู่ใหญ่. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

เรืองโรจน์ จอมสืบ. 2534. **ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานอาสาสมัครชุมชนของผู้นำอาสาพัฒนาชุมชนดีเด่นปี 2531**. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต, สาขาวิชาพัฒนาสังคม. คณะสังคมศาสตร์. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- วรัทศน์ วานิชชังกุล. 2534. การมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่นไทยมุสลิม: ศึกษาเฉพาะ กรณี 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, สาขาวิชา รัฐศาสตร์. คณะสังคมศาสตร์. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วรวรรณี จงศักดิ์สวัสดิ์. 2536. การศึกษาผลของสื่อมวลชนในการพัฒนาจิตสำนึกของประชาชนต่อปัญหามลพิษทางน้ำ. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, สาขาวิชา สื่อสารมวลชน. คณะวารสารศาสตร์และสื่อมวลชน. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วลัยภรณ์ ดาวสุวรรณ. 2533. การมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม บึงขุนทะเล. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, สาขาวิชาสิ่งแวดล้อม. คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์. มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วิมลวรรณ ศิริวงศ์. 2547. การสนับสนุนทางสังคมและการเสริมสร้างพลังอำนาจของหัวหน้าหอผู้ป่วยตามการรับรู้ของพยาบาลวิชาชีพ: กรณีศึกษาโรงพยาบาลเมืองฉะเชิงเทรา. ปัญหาพิเศษปริญญาามหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยการบริการธุรกิจ. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิภาพรรณ จีระธัญญาสกุล. 2538. การทดลองภาคสนามเกี่ยวกับความแตกต่างทางเพศในพฤติกรรมความช่วยเหลือ. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, สาขาวิชาจิตวิทยาสังคม. บัณฑิตวิทยาลัย. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา และคณะ. 2527. รายงานการวิจัยเรื่องนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศุภรัตน์ รัตนมุขย์. อาสาสมัคร: การพัฒนาตนเองและสังคม. 2548. วารสารสำนักบัณฑิตอาสาสมัคร ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 (มกราคม – มิถุนายน). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สายันท์ ปัญญาทรง. 2545. พฤติกรรมการอนุรักษ์แม่น้ำของอาสาสมัครพิทักษ์แม่น้ำน้อยในจังหวัดสิงห์บุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, สาขาวิชาเวชศาสตร์ชุมชน. คณะแพทยศาสตร์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุเมธ แสงนันทนวล. 2531. ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์ ในกิจกรรมหมู่บ้านแบบคหบาล : ศึกษาเฉพาะกรณีหมู่บ้านสหกรณ์เคหสถานกรุงเทพฯ จำกัด โครงการที่ 4 กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, สาขาวิชาพัฒนาสังคม. คณะสังคมศาสตร์. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- สุรัสวดี นุ่นพยนต์. 2528. **ปัจจัยที่มีผลต่อการไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมพัฒนาชุมชนของประชาชนยากจน: ศึกษาเฉพาะกรณีหมู่บ้านเขาดิน ตำบลวังน้ำลาด อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุจิตรา แก้วเขียว. 2534. **การเปรียบเทียบพฤติกรรมเอื้อเฟื้อของนักเรียนชั้นประถมศึกษาที่มีความสามารถในการสวมบทบาทด้านการคิดแตกต่างกันในสถานการณ์ที่มีผู้สังเกตและไม่มีผู้สังเกต.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชาจิตวิทยา. บัณฑิตวิทยาลัย. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรีย์ ตันต์ศรีสุโรจน์. 2531. **การมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อมของผู้นำเยาวชน ในชุมชนคลองจั่น เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม. คณะวิทยาศาสตร์. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุรีย์ ชลเขต. 2540. **ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมของผู้สูงอายุ: กรณีศึกษาผู้สูงอายุในอำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์และศึกษาศาสตร์ต่อเนื่อง. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุวรรณณี คงทอง. 2536. **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชายเลนชุมชนในท้องที่อำเภอสีเกา จังหวัดตรัง.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม. คณะวิทยาศาสตร์. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุวิมล สุรงค์กาญจน์จัย. 2527. **พฤติกรรมและแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมตามคำรายงานของนักเรียน ครู และผู้ปกครอง.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชาจิตวิทยา. คณะครุศาสตร์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล ว่องวานิช และนางลักษณ วิรัชชัย. 2543. **ปัจจัยและกระบวนการที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรมระดับบุคคล เพื่อมุ่งความสำเร็จของส่วนรวมของนักศึกษามหาวิทยาลัย: กรณีศึกษาเชิง ปริมาณและคุณภาพ.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุภัทรา ภูษิตรัตน์าวลี. 2547. **ปัจจัยและกระบวนการที่เอื้อต่อการพัฒนาจิตสำนึกต่อสังคมของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชาวิจัยการศึกษา. คณะครุศาสตร์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- สุชาดา บุญประสพ. 2539. **พฤติกรรมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาแม่น้ำท่าจีนเน่าเสีย: ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชาสิ่งแวดล้อม. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. 2540. **เทคนิคการวิเคราะห์ตัวแปรหลายตัวสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เลียงเชียง.
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. 2543. **สถิติสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: บริษัท เพ็ญฟ้า พรินต์ติ้ง จำกัด.
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. 2546. **ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์**. กรุงเทพฯ: หจก. สามลดา.
- สมใจ เข้มเจริญ. 2531. **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้: ศึกษากรณีตำบลสะเคียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชาสิ่งแวดล้อม. คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์. มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สมพร เทพสิทธิ์. 2541. **อุดมการณ์และบทบาทของอาสาสมัคร: แนวคิดและทิศทางการพัฒนา งานอาสาสมัครในสังคมไทย**. กรุงเทพฯ: สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติ. 2548. **งานวันสังคมสงเคราะห์แห่งชาติและวันอาสาสมัครไทย ประจำปี 2548**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2550. **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10**. กรุงเทพฯ: คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา. 2550. **คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. 2551. **สารสนเทศอุดมศึกษา[Online]**. แหล่งที่มา: <http://www.mua.go.th/infodata/50/new2550.htm>. [2551, กันยายน 28]

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2551. **สถิติ: ตัวชี้วัดการขับเคลื่อนสังคม**. กรุงเทพฯ: บริษัท พี.เอ. ลีฟวิ่งจำกัด.

เอกสิทธิ์ พิสิษฐพจมาน. 2550. **การประเมินค่าเชิงเศรษฐกิจและปัจจัยกำหนดแรงงานอาสาสมัครในประเทศไทย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์. คณะเศรษฐศาสตร์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เอกสิทธิ์ พิสิษฐพจมาน และวรวุฒิ สุวรรณระดา. 2551. ปัจจัยกำหนดการทำงานอาสาสมัครในประเทศไทย. **วารสารประชากรศาสตร์**, หน้า 24, 41 – 66.

อนงค์ พัฒนจักร. 2535. **การมีส่วนร่วมของสตรีในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ : กรณีศึกษาหมู่บ้านห้วยม่วง จังหวัดขอนแก่น**. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, สาขาวิชาสังคมวิทยาการพัฒน. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

อรพินทร์ ชูชม อัจฉรา สุขารมณ และอุษา ศรีจินดารัตน์. 2549. **รายงานการวิจัยฉบับที่ 104: การวิเคราะห์ปัจจัยทางจิตสังคมที่สัมพันธ์กับจิตสำนึกทางปัญญา และคุณภาพชีวิตของเยาวชนไทย**. สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

อัจฉรา โฉมแฉล้ม. 2544. **จิตสำนึกของนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ต่อการรวมกลุ่มกิจกรรมเพื่อสังคม**. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารนโยบายสวัสดิการสังคม. คณะสังคมสงเคราะห์. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ภาษาอังกฤษ

Bierhoff, H-W. 2002. **Prosocial Behavior**. New York: Psychology Press.

Brown, M.A. 1986. Social Support, Stress and Health: A Comparison of Expectant Mothers and Fathers. **Nursing research**, pp 35(2).

Clary, E.G. and Snyder, M. 1999. The Motivations to Volunteer: Theoretical and Practical Considerations. **Current Directions in Psychological Science**, pp 8, 156 – 159.

Dechant, G.L. 2001. A Study of Prosocial Personality Characteristics & Leadership Traits Involving PTA Volunteers. **Undergraduate Journal of Psychology**, pp 14, 14 – 19.

Kahn, R.L. 1979. Aging and Social Support. In **Aging from Birth to Death: Interdisciplinary Perspectives**. Edited by M.M. Riley. Colorado: west view, pp 85.

- Levine, R., Martinez, T., Brase, G. and Sorenson, K. 1991. **Helping behavior in 36 U.S. cities** . Paper presented at the annual meeting of the Western psychological Association, San Francisco, C.A.
- McGee, M.G. and Wilson, D.W. 1984. **Psychology Science and Application**. West Publishing Company.
- Milton Yinger, J. 1963. **Sociology looks at religion**. Nee York: Macmillan.
- News Bureau of Labor Statistic United States Department of Labor. 2005. **Volunteering in the United States**[Online]. Available from:
http://www.nationalservice.gov/pdf/volunteer_study_05.pdf. [2007, December 9]
- Oliner, S. 1999. **Extraordinary Acts of Ordinary People: Faces of Heroism and Altruism**. [Online]. Available from:
[http:// www.altruisticlove.org/docs/s_oliner.html](http://www.altruisticlove.org/docs/s_oliner.html). [2007, November 3]
- Omoto, A.M. and Snyder, M. 1995. Sustained Helping without obligation: Motivation, longevity of service, and perceived attitude change among AIDS Volunteer. **Journal of Personality and Social Psychology**, pp 68, 671 – 687.
- Rosenthal, R. and Rosnow, R.L. 1975. **The volunteer subject**. New York: A Wiley - Interscience Publications.
- Spacapan, S. and Oskamp, S. 1992. **Helping and Being Helped : naturalistic studies**. Newbury Park, Calif. : Sage Publications.
- Sundeen, R.A., Garcia, C. and Wang, L. 2007. Volunteer Behavior among Asian American Groups in the United States. **Journal of Asian American Studies**, pp 68, 243 – 281.

ภาคผนวก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก

ข้อมูลสำหรับกลุ่มประชากรหรือผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย

(Patient/ Participant Information Sheet)

ชื่อโครงการวิจัย “พฤติกรรมอาสาของนิสิตนักศึกษาในกรุงเทพมหานคร”

ชื่อผู้วิจัย นางสาวกฤตยา ทัพวงษ์ นิสิตระดับปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชาประชากรศาสตร์

วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สถานที่ติดต่อผู้วิจัย วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

(ที่บ้าน) 802/190 ซ.ปาร์ก 12 หมู่บ้านริเวอร์ปาร์ก ต.คูคต อ.ลำลูกกา จ.ปทุมธานี 12130

โทรศัพท์ที่บ้าน 0-2536-5903 โทรศัพท์มือถือ 08-7358-0749 E-mail : k.thupwong@gmail.com

ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการให้คำยินยอมและเอกสารอื่นๆ ที่ให้แก่ประชากรตัวอย่างหรือผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยมีดังต่อไปนี้

1. ท่านได้รับการเชิญให้เป็นผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยครั้งนี้
2. โครงการวิจัยเรื่องนี้เป็นวิทยานิพนธ์การศึกษานในระดับปริญญาโทบัณฑิตของนิสิตประชากรศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ดำเนินการวิจัยโดยการวิจัยเชิงปริมาณ

3. วัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้ เพื่อศึกษาพฤติกรรมอาสาและค้นหาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมอาสาของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร

4. ลักษณะของกลุ่มประชากรหรือผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นิสิตนักศึกษาอายุ 18-24 ปี จำนวนไม่ต่ำกว่า 800 คน โดยใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน คือ

4.1 แบ่งมหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานครทั้งหมดออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มมหาวิทยาลัยของรัฐ (ไม่รวมมหาวิทยาลัยไม่จำกัดรับ มหาวิทยาลัยราชภัฏ และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล) และกลุ่มมหาวิทยาลัยของเอกชน จากนั้นใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายด้วยวิธีการจับฉลาก โดยเลือกมหาวิทยาลัยตัวอย่างจากแต่ละกลุ่ม มากกลุ่มละ 1 แห่ง ซึ่งจะได้มหาวิทยาลัยทั้งหมด 2 แห่ง

4.2 นำรายชื่อคณะทั้งหมดของมหาวิทยาลัยที่ตกเป็นกลุ่มตัวอย่างมาแบ่งตามกลุ่มสาขาวิชา โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ จากนั้นใช้การสุ่มตัวอย่างแบบง่ายด้วยวิธีการจับฉลาก เลือกคณะจากแต่ละกลุ่ม มากกลุ่มละ 1 คณะ จะได้จำนวนคณะที่เป็นตัวอย่างทั้งหมด 2 คณะ

4.3 แบ่งคณะตามชั้นปีการศึกษา แล้วจึงใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบเป็นระบบ เลือกนิสิตนักศึกษาจากรายชื่อนิสิตนักศึกษาในแต่ละชั้นปีการศึกษา ตามสัดส่วนของจำนวนนิสิตนักศึกษาทั้งเพศชายและเพศหญิง ซึ่งคาดว่าจะได้นิสิตนักศึกษาที่เป็นกรณีตัวอย่างรวมจำนวนทั้งสิ้นไม่ต่ำกว่า 800 คน ซึ่งในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มประชากรต้องมีคุณสมบัติครบถ้วนตามที่ต้องการและเต็มใจในการให้ข้อมูล

5. กระบวนการการวิจัยที่กระทำต่อกลุ่มประชากรหรือผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจที่เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ซึ่งสร้างขึ้นจากแนวคิดเชิงทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากนั้นนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและคณะกรรมการเพื่อตรวจสอบความเหมาะสม และทำการทดสอบและปรับปรุงแล้วจึงนำมาใช้ในการวิจัยต่อไป ซึ่งผู้วิจัยจะเข้าไปเก็บข้อมูลในมหาวิทยาลัยที่

สุ่มได้ โดยใช้แบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง โดยแบบสอบถาม 1 ชุด จะประกอบไปด้วยข้อคำถามทั้งหมด 4 ส่วน ได้แก่

5.1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล จำนวน 15 ข้อ

5.2 คำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมอาสา จำนวน 14 ข้อ

5.3 คำถามเกี่ยวกับประโยชน์ของการทำกิจกรรมอาสา จำนวน 8 ข้อ

5.4 คำถามเกี่ยวกับการสนับสนุนทางสังคม จำนวน 15 ข้อ

ซึ่งจะใช้เวลาตอบแบบสอบถามประมาณ 30 นาที และหลังจากตอบแบบสอบถามเสร็จแล้ว กลุ่มตัวอย่างสามารถส่งคืนแบบสอบถามให้กับผู้วิจัยได้โดยตรง

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัยครั้งนี้คือ ข้อค้นพบเกี่ยวกับพฤติกรรมอาสา และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมอาสาของนิสิตนักศึกษาในกรุงเทพมหานครนี้จะช่วยเพิ่มความรู้ความเข้าใจให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมอาสา รวมทั้งสามารถนำข้อค้นพบไปเป็นประโยชน์เพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษา และคนในสังคมให้มีพฤติกรรมอาสาได้

7. การเข้าร่วมเป็นกลุ่มประชากรหรือผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยเป็นโดยสมัครใจ และสามารถปฏิเสธที่จะเข้าร่วมหรือถอนตัวจากการวิจัยได้ทุกขณะ โดยไม่สูญเสียประโยชน์ที่พึงได้รับ

8. หากท่านมีข้อสงสัยให้สอบถามเพิ่มเติมได้โดยสามารถติดต่อผู้วิจัยได้ตลอดเวลา ที่หมายเลขโทรศัพท์ (มือถือ) 08-7358-0749 และหากผู้วิจัยมีข้อมูลเพิ่มเติมที่เป็นประโยชน์หรือโทษเกี่ยวกับการวิจัย ผู้วิจัยจะแจ้งให้ท่านทราบอย่างรวดเร็ว

9. ผู้วิจัยจะไม่เปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มประชากรหรือผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยครั้งนี้แต่อย่างใด โดยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับท่านจะเก็บเป็นความลับ หากมีการเสนอผลการวิจัยจะเสนอเป็นภาพรวมเท่านั้น

10. การวิจัยในครั้งนี้ไม่มีค่าตอบแทนสำหรับกลุ่มประชากรหรือผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย

11. หากท่านไม่ได้รับการปฏิบัติตามข้อมูลดังกล่าวสามารถร้องเรียนได้ที่ คณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคน กลุ่มสหสถาบัน ชุดที่ 1 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ชั้น 4 อาคารสถาบัน 2 ซอยจุฬาลงกรณ์ 62 ถนนพญาไท เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330 โทรศัพท์ 0-2218-8147 โทรสาร 0-2218-8147 E-mail: eccu@chula.ac.th”

.....

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัฒนาดี ชูโต)

.....
(นางสาวกฤตยา ทังพงษ์)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ผู้วิจัยหลัก

วันที่/...../.....

วันที่/...../.....

ใบยินยอมของกลุ่มประชากรหรือผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย

(Informed Consent Form)

ชื่อโครงการวิจัย “พฤติกรรมอาสาของนิสิตนักศึกษาในกรุงเทพมหานคร”

เลขที่ผู้ตอบแบบสอบถาม (สำหรับเจ้าหน้าที่).....

ข้าพเจ้าซึ่งได้ลงนามที่ด้านล่างของหนังสือเล่มนี้ ได้รับคำอธิบายอย่างชัดเจนจนเป็นที่พอใจจากผู้วิจัย

ชื่อ นางสาวกฤตยา ทังพงษ์ นิสิตปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชาประชากรศาสตร์ วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่อยู่ บ้านเลขที่ 802/190 ซ. ปาร์ก 12 ม. ริเวอร์ปาร์ก ถ. พหลโยธิน ต.จตุคต อ.ลำลูกกา จ.ปทุมธานี 12130... โทรศัพท์(มือถือ)...087-358-0749 .ถึงวัตถุประสงค์และขั้นตอนการวิจัย ความเสี่ยง/อันตราย และประโยชน์ซึ่งจะเกิดขึ้นจากการวิจัยเรื่องนี้แล้ว

ข้าพเจ้าทราบว่า การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูล โดยใช้เวลาในการตอบแบบสอบถามประมาณ 30 นาที และไม่มีค่าตอบแทน ซึ่งข้าพเจ้ายินดีเข้าร่วมการวิจัยครั้งนี้ด้วยความสมัครใจ และข้าพเจ้ามีสิทธิ จะถอนตัวออกจากการวิจัยเมื่อไรก็ได้ตามความประสงค์ โดยไม่ต้องแจ้งเหตุผล ซึ่งการถอนตัวออกจากการวิจัยนั้น จะไม่มีผลกระทบในทางใดๆ แก่ข้าพเจ้าทั้งสิ้น

ข้าพเจ้าได้รับคำรับรองว่า ผู้วิจัยจะปฏิบัติตามข้าพเจ้าตามข้อมูลที่ได้ระบุไว้ และข้อมูลใดๆ ที่เกี่ยวข้องกับข้าพเจ้าจะเก็บรักษาเป็นความลับ

ข้าพเจ้ายินดีเข้าร่วมการวิจัยครั้งนี้ ภายใต้เงื่อนไขที่ระบุไว้ในเอกสารข้อมูลสำหรับกลุ่มประชากรหรือผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย

ข้าพเจ้าได้รับสำเนาเอกสารข้อมูลสำหรับกลุ่มประชากรหรือผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย และใบยินยอมของกลุ่มประชากรหรือผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยแล้ว

.....

สถานที่ / วันที่

.....

.....

ลงนามผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย

.....

.....

สถานที่ / วันที่

.....

(.....)

ลงนามผู้วิจัยหลัก

(.....)

.....

สถานที่ / วันที่

.....

(.....)

พยาน

.....

(...ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พัฒนาวดี ชูโต...)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

(...นางสาวกฤตยา ทังพงษ์...)

ผู้วิจัยหลัก

เฉพาะเจ้าหน้าที่

ID

[] [] [] []

แบบสอบถาม
เรื่อง.....ม.รัฐ ม.เอกชน
.....สายวิทย์ สายศิลป์

พฤติกรรมอาสาของนิสิตนักศึกษาในกรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง การตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามนี้ประกอบด้วยข้อคำถามทั้งหมด 4 ส่วน คือ

- ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล จำนวน 16 ข้อ
- ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมอาสา จำนวน 14 ข้อ
- ส่วนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับประโยชน์ของการทำกิจกรรมอาสา จำนวน 8 ข้อ
- ส่วนที่ 4 คำถามเกี่ยวกับการสนับสนุนทางสังคม จำนวน 15 ข้อ

ขอให้ผู้ตอบแบบสอบถามตอบตามความเป็นจริงและครบทุกข้อ โดยคำตอบของท่านจะถูกเก็บเป็นความลับ ผู้วิจัยจะนำคำตอบที่ได้ไปประมวลผลเป็นภาพรวม โดยจะไม่ส่งผลต่อผู้ตอบแบบสอบถาม และข้อมูลดังกล่าวจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อสังคมต่อไป

ขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

นางสาวกฤตยา ทัพวงษ์
นิสิตปริญญาโทบริหารธุรกิจ
วิทยาลัยประชากรศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสอบถาม

เรื่อง

พฤติกรรมอาสาของนิสิตนักศึกษาในกรุงเทพมหานคร

ตอนที่ 1

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย X ลงบนตัวเลขของคำตอบที่ตรงกับท่านหรือเขียนข้อความลงในช่องว่าง

- 1 เพศของท่านคือข้อใด
 - 1 ชาย
 - 2 หญิง
- 2 ปัจจุบันท่านมีอายุเท่าไร (โปรดระบุ)ปีเดือน
- 3 ก่อนเข้าศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัยท่านมีภูมิลำเนาอยู่ที่ใด (ที่พักอาศัยนานที่สุด)
 - 1 พักอาศัยอยู่ในเขตเทศบาล
 - 2 พักอาศัยอยู่นอกเขตเทศบาล
- 4 มหาวิทยาลัยที่ท่านศึกษาอยู่ในกำกับตามกลุ่มใด
 - 1 มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ
 - 2 มหาวิทยาลัยในกำกับของเอกชน
- 5 สาขาวิชาที่ท่านกำลังศึกษาอยู่คือสาขาใด
 - 1 สาขาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
 - 2 สาขาวิทยาศาสตร์
- 6 ปัจจุบันท่านศึกษาอยู่ชั้นปีที่เท่าไร

1 ชั้นปีที่ 1	2 ชั้นปีที่ 2	3 ชั้นปีที่ 3
4 ชั้นปีที่ 4	5 ชั้นปีที่ 5	6 ชั้นปีที่ 6
- 7 ท่านมีเกร็ดสะสมเฉลี่ยเท่าใด (โปรดระบุ).....
- 8 ท่านเป็นลูกคนที่.....จากจำนวนพี่น้องทั้งหมดรวมตัวท่าน (โปรดระบุ).....คน
มีพี่.....คน มีน้อง.....คน
- 9 ลักษณะการพักอาศัยของท่านในปัจจุบันเป็นอย่างไร
 - 1 พักอยู่กับบิดาและ/หรือมารดา
 - 2 พักอยู่กับญาติ
 - 3 พักอยู่กับเพื่อนในหอพักของมหาวิทยาลัย
 - 4 พักอยู่กับเพื่อนในหอพักนอกมหาวิทยาลัย
 - 5 อาศัยบ้านเพื่อนอยู่
 - 6 พักอยู่คนเดียว
 - 7 อื่นๆ (โปรดระบุ).....

- 10 ปัจจุบันท่านพักอาศัยอยู่ในกทม. หรือไม่
 1 พักอาศัยอยู่ในกทม. จนถึงปัจจุบันปีเดือน
 2 ไม่พักอยู่ที่กทม. แต่อยู่ที่จังหวัด.....อำเภอ.....
- 11 ท่านคิดว่าครอบครัวของท่านมีฐานะทางเศรษฐกิจระดับใด
 1 ฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ
 2 ฐานะทางเศรษฐกิจปานกลาง
 3 ฐานะทางเศรษฐกิจสูง
- 12 จำนวนเงินค่าใช้จ่ายที่ท่านได้รับจากบิดามารดา ญาติ หรือผู้ปกครอง นอกเหนือจากการ
 จ่ายค่าลงทะเบียนเรียน และค่าเช่าหอพัก (กรณีผู้อยู่หอพัก) เดือนละบาท
- 13 ท่านมีรายได้จากการทำงานพิเศษหรือไม่
 1 มี เดือนละบาท 2 ไม่มี
- 14 สถานภาพสมรสของบิดามารดาของท่าน ณ ปัจจุบัน เป็นอย่างไร
 1 สมรส
 2 หม้าย
 3 หย่า/แยกกันอยู่
- 15 ท่านมีเวลาว่างจากการศึกษา หรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเป็นจำนวนเท่าใด
 (โปรดระบุ).....ชม./สัปดาห์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- 7 มหาวิทยาลัยของท่านมีการกำหนดให้นักศึกษา มีชั่วโมงในการทำกิจกรรม นอกเหนือจากการเรียนหรือกิจกรรมภายในห้องเรียนหรือไม่
- 1 กำหนด (ระบุ).....ชั่วโมง ทำกิจกรรมไปแล้วจำนวน (ระบุ).....ชั่วโมง
 - 2 ไม่ได้กำหนด แต่กำหนดเป็นจำนวนชมรม/สโมสร(ระบุ).....
โดยเป็นสมาชิกของชมรม/สโมสรไปแล้วจำนวน(ระบุ).....
 - 3 อื่นๆ (ระบุ).....
- 8 ปัจจุบันท่านเป็นสมาชิกชมรม หรือสโมสรภายในมหาวิทยาลัยหรือไม่
- 1 เป็นสมาชิก จำนวน.....ชมรม/สโมสร
ได้แก่ (ระบุชื่อ).....
 - 2 ไม่ได้เป็นสมาชิก
- 9 สมาชิกในครัวเรือนของท่านทำกิจกรรมอาสาสมัคร หรือกิจกรรมช่วยเหลือสังคมหรือไม่
- 1 มี (โปรดระบุ).....คน
 - 2 ไม่มี (ข้ามไปข้อที่ 11)
- 10 สมาชิกในครัวเรือนของท่านทำกิจกรรมอาสาสมัคร หรือกิจกรรมช่วยเหลือสังคมอะไรบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) โดยทำเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อ
-1 เข้าร่วมเป็นอาสาสมัครการหาเสียงเลือกตั้ง
 -2 เข้าร่วมเป็นอาสาให้ความรู้ด้านกฎหมาย
 -3 เข้าร่วมเป็นอาสาสอนหนังสือเด็ก และ/หรือคนพิการ
 -4 เข้าร่วมเป็นอาสาดูแลเด็ก คนชรา หรือคนพิการ
 -5 เข้าร่วมเป็นอาสาปลูกป่า และ/หรือรณรงค์การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
 -6 เข้าร่วมเป็นอาสาดูแล หรือเยี่ยมให้กำลังใจผู้ป่วยในโรงพยาบาล
 -7 เข้าร่วมเป็นอาสาสมัครหมู่บ้าน หรืออาสาสมัครชุมชน
 -8 เข้าร่วมอาสาทำกิจกรรมทางศาสนาเนื่องในวันสำคัญต่างๆ เช่น ช่วยงาน ไร่ครัว กวาดลานวัด ฯลฯ
 -9 เข้าร่วมเป็นอาสาบริจาคสิ่งของเนื่องในวันต่างๆ และ/หรือนำสิ่งของที่รับบริจาคไปแจกจ่ายแก่ผู้ด้อยโอกาส หรือผู้ประสบภัย
 -10 เข้าร่วมเป็นอาสาเพื่อปลูกสร้าง และ/หรือซ่อมแซมสิ่งปลูกสร้างต่างๆ
 -11 อื่น (โปรดระบุ).....

รายการ	เคย	ไม่เคย
14.5 เข้าร่วมอาสาสมัครรักษากาเวะโลกร่อน		
14.6 เข้าร่วมอาสาสมัครการทิ้งขยะให้ลงถัง		
14.7 เข้าร่วมอาสาสมัครการประหยัดน้ำ		
14.8 เข้าร่วมอาสาสมัครการรักษาแม่น้ำลำคลอง		
14.9 เข้าร่วมอาสาสมัครการประหยัดน้ำมันเชื้อเพลิง		
14.10 เข้าร่วมอาสาปลูกป่า		
14.11 เข้าร่วมอาสาให้ความรู้เรื่องโรคเอดส์		
14.12 เข้าร่วมอาสาให้ความรู้เรื่องพิษภัยของบุหรี่		
14.13 เข้าร่วมอาสาสมัครการงดดื่มสุรา		
14.14 เข้าร่วมเป็นอาสาสมัครการหาเสียงเลือกตั้งภายในมหาวิทยาลัย เช่น เชิญชวนไปใช้สิทธิ เลือกตั้งคณะกรรมการองค์การบริหารองค์การผู้แทนนิสิต คณะกรรมการสภาผู้แทนนิสิต หัวหน้าสโมสร หรือชมรมต่างๆ เป็นต้น		
14.15 เข้าร่วมเป็นอาสาสมัครการหาเสียงเลือกตั้งภายนอกมหาวิทยาลัย เช่น เชิญชวนไปใช้สิทธิเลือกตั้งผู้ว่ากม. หรือส.ส. เป็นต้น		
14.16 เข้าร่วมเป็นอาสาทำกิจกรรมทางศาสนาเนื่องในวันสำคัญต่างๆ เช่น ช่วยงาน โรงครัว กวาดลานวัด ทำความสะอาดห้องน้ำ ฯลฯ		
14.17 เข้าร่วมเป็นอาสาเพื่อปลูกสร้างสิ่งปลูกสร้างต่างๆ		
14.18 เข้าร่วมเป็นอาสาเพื่อซ่อมแซมสิ่งปลูกสร้างต่างๆ		
14.19 เข้าร่วมอาสาสอนหนังสือเด็ก		
14.20 เข้าร่วมอาสาสอนหนังสือคนพิการ		
14.21 เข้าร่วมอาสาดูแลเด็ก		
14.22 เข้าร่วมอาสาดูแลคนชรา		
14.23 เข้าร่วมอาสาดูแลคนพิการ		
14.24 อื่นๆ (โปรดระบุ).....		

ตอนที่ 3

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย X ในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

คำถาม สิ่งที่ท่านได้รับจากการทำกิจกรรมอาสาสมัครอะไรบ้าง

รายการ	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1	ไม่ทราบ/ ไม่ตอบ
1 เพื่อให้ผู้อื่นมีความสุข						
2 ทำให้สังคมมีสภาพแวดล้อมที่น่าอยู่มากขึ้น						
3 ทำให้สังคมมีความมั่นคงและปลอดภัย						
4 สร้างชื่อเสียงให้กับสถาบันที่ท่านศึกษาอยู่						
5 ได้ประสบการณ์เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน						
6 ได้รับคำชมเชยจากบุคคลอื่น						
7 ทำให้เป็นที่ยอมรับของสังคม						
8 อื่นๆ.....						

ตอนที่ 4

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย X ในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

คำถาม ท่านเคยได้รับการสนับสนุนการทำกิจกรรมอาสาสมัครบ้างหรือไม่

รายการ	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1	ไม่ทราบ/ ไม่ตอบ
การสนับสนุนจากครอบครัว						
1 ท่านเคยเห็นพ่อ/แม่/ผู้ปกครองของท่านบริจาคสิ่งของ/เงิน ที่เป็นสาธารณประโยชน์ในชุมชน หรือเข้าร่วมกิจกรรมอาสาเพื่อสังคม						

รายการ	มากที่สุด 5	มาก 4	ปาน กลาง 3	น้อย 2	น้อย ที่สุด 1	ไม่ทราบ/ไม่ ตอบ
2 ท่านเคยได้รับการชื่นชมจากพ่อ/ แม่/ ผู้ปกครองของท่านเมื่อท่านทำประโยชน์เพื่อ ผู้อื่น						
3 พ่อ/ แม่/ ผู้ปกครองของท่านเคยชักชวน ท่านให้เข้าร่วมทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ ต่อสังคม						
4 พ่อ/ แม่/ ผู้ปกครองของท่านเคยให้ คำปรึกษาแก่ท่านในการทำกิจกรรมอาสา เพื่อสังคม						
การสนับสนุนจากครูอาจารย์						
5 ท่านเคยได้รับการชื่นชมจากครูอาจารย์ใน การทำประโยชน์เพื่อผู้อื่น						
6 ครูอาจารย์ของท่านเคยชักชวนท่านให้เข้า ร่วมทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม						
7 ครูอาจารย์ของท่านเคยให้คำปรึกษาแก่ท่าน ในการทำกิจกรรมเพื่อสังคม						
การสนับสนุนจากเพื่อน						
8 ท่านเคยเห็นเพื่อนของท่านบริจาคสิ่งของ/เงิน ที่เป็นสาธารณประโยชน์ในชุมชน หรือเข้า ร่วมกิจกรรมอาสาเพื่อสังคม						
9 ท่านเคยได้รับการชื่นชมจากเพื่อนของท่าน เมื่อทำประโยชน์เพื่อผู้อื่น						
10 เพื่อนของท่านเคยชักชวนท่านให้เข้าร่วม ทำกิจกรรมเพื่อสังคม						

รายการ	มากที่สุด 5	มาก 4	ปาน กลาง 3	น้อย 2	น้อย ที่สุด 1	ไม่ทราบ/ไม่ ตอบ
11 เพื่อนของท่านเคยให้คำแนะนำท่าน ในการทำกิจกรรมเพื่อสังคม						
การสนับสนุนจากสื่อมวลชน						
12 ท่านเคยเห็น/ได้ยินสื่อมวลชนนำเสนอข่าว การเข้าร่วมของคนในชุมชน/ องค์กรในการ ทำสาธารณประโยชน์ในชุมชน						
13 ท่านเคยเห็น/ได้ยิน สื่อมวลชนนำเสนอที่ ยกย่องชื่นชมบุคคลที่ทำประ โยชน์เพื่อ สังคม						
14 ท่านเคยเห็น/ได้ยิน สื่อมวลชนนำเสนอ ข่าวที่แสดงถึงบุคคลที่ประสบความสำเร็จ ความสำเร็จในการทำกิจกรรมเพื่อสังคม ซึ่งทำให้ท่านเกิดความต้องการที่จะทำ กิจกรรมเพื่อสังคม						
15 ท่านเคยเห็น/ได้ยิน สื่อมวลชนชักชวนให้ คนในสังคมเข้าร่วมทำกิจกรรมเพื่อสังคม						

***** ขอขอบพระคุณในความร่วมมืออย่างสูง *****

ภาคผนวก ข

ตารางที่ 15 ร้อยละ และความถี่ของสมาชิกในครัวเรือนที่ทำกิจกรรมอาสาจำแนกตามประเภทของกิจกรรม ตอบได้มากกว่า 1 กิจกรรม (n = 184)

การทำกิจกรรมอาสาของสมาชิกในครัวเรือน	ร้อยละ	ความถี่
1. เข้าร่วมเป็นอาสาสมัครการหาเสียงเลือกตั้ง	34.8	64
2. เข้าร่วมเป็นอาสาให้ความรู้ด้านกฎหมาย	19.0	35
3. เข้าร่วมเป็นอาสาสอนหนังสือเด็ก และ/หรือคนพิการ	25.5	47
4. เข้าร่วมเป็นอาสาดูแลเด็ก ผู้สูงอายุ หรือคนพิการ	23.4	43
5. เข้าร่วมเป็นอาสาปลูกป่า และ/หรือรณรงค์การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	53.3	98
6. เข้าร่วมเป็นอาสาดูแล หรือเยี่ยมให้กำลังใจผู้ป่วยในโรงพยาบาล	21.2	39
7. เข้าร่วมเป็นอาสาสมัครหมู่บ้าน หรืออาสาสมัครชุมชน	53.3	98
8. เข้าร่วมอาสาทำกิจกรรมทางศาสนาเนื่องในวันสำคัญต่างๆ เช่น ช่วยงาน โรงครัว กวาดลานวัด ฯลฯ	41.3	76
9. เข้าร่วมเป็นอาสาบริจาคสิ่งของเนื่องในวาระต่างๆ และ/หรือนำสิ่งของ ที่บริจาคไปแจกจ่ายแก่ผู้ด้อยโอกาส หรือผู้ประสบภัย	45.1	83
10. เข้าร่วมเป็นอาสาเพื่อปลูกสร้าง และ/หรือซ่อมแซมสิ่งปลูกสร้างต่างๆ	29.9	55
11. อื่นๆ	5.4	10

ตารางที่ 16 ร้อยละ และความถี่ของเพื่อนที่ทำกิจกรรมอาสาจำแนกตามกิจกรรม
ตอบได้มากกว่า 1 กิจกรรม (n = 445)

การทำกิจกรรมอาสาของเพื่อน	ร้อยละ	ความถี่
1. เข้าร่วมเป็นอาสาสมัครการหาเสียงเลือกตั้ง	27.2	121
2. เข้าร่วมเป็นอาสาสอนหนังสือเด็ก และ/หรือคนพิการ	33.9	151
3. เข้าร่วมเป็นอาสาดูแลเด็ก ผู้สูงอายุ หรือคนพิการ	34.4	153
4. เข้าร่วมเป็นอาสาปลูกป่า และ/หรือรณรงค์การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	68.1	303
5. เข้าร่วมอาสาทำกิจกรรมทางศาสนาเนื่องในวันสำคัญต่างๆ เช่น ช่วยงานโรงครัว กวาดลานวัด ฯลฯ	38.4	171

(มีต่อ)

ตารางที่ 16 (ต่อ)

การทำกิจกรรมอาสาของเพื่อน	ร้อยละ	ความถี่
6. เข้าร่วมเป็นอาสาสมัครรับบริจาคสิ่งของเนื่องในวาระต่างๆ และ/หรือนำสิ่งของที่รับบริจาคไปแจกจ่ายแก่ผู้ด้อยโอกาส หรือผู้ประสบภัย	51.0	227
7. เข้าร่วมเป็นอาสาเพื่อปลูกสร้าง และ/หรือซ่อมแซมสิ่งปลูกสร้างต่างๆ	57.8	257
8. อื่นๆ	3.2	14

ตารางที่ 17 ร้อยละของการได้รับการสนับสนุนในการทำกิจกรรมอาสา (n = 769)

ข้อคำถาม	ระดับการได้รับการสนับสนุน					รวม
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
การสนับสนุนจากครอบครัว						
1. ท่านเคยเห็นพ่อ/แม่/ผู้ปกครองของท่าน บริจาคสิ่งของ/เงิน ที่เป็นสาธารณประโยชน์ ในชุมชน หรือเข้าร่วมกิจกรรมอาสาเพื่อสังคม	26.3	41.7	26.9	2.3	2.7	100.0
2. ท่านเคยได้รับการชื่นชมจากพ่อ/แม่/ผู้ปกครองของท่านเมื่อท่านทำประโยชน์เพื่อผู้อื่น	14.4	45.8	31.5	5.1	3.3	100.0
3. พ่อ/แม่/ผู้ปกครองของท่านเคยชักชวนท่านให้เข้าร่วมทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม	12.9	34.1	42.1	7.7	3.3	100.0
4. พ่อ/แม่/ผู้ปกครองของท่านเคยให้คำปรึกษาแก่ท่านในการทำกิจกรรมอาสาเพื่อสังคม	11.3	34.6	38.8	10.4	4.9	100.0

(มีต่อ)

ตารางที่ 17 (ต่อ)

ข้อคำถาม	ระดับการได้รับการสนับสนุน					รวม
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
การสนับสนุนจากครูอาจารย์						
5. ท่านเคยได้รับการชื่นชมจากครูอาจารย์ในการทำประโยชน์เพื่อผู้อื่น	14.3	31.2	40.6	9.1	4.8	100.0
6. ครูอาจารย์ของท่านเคยชักชวนท่านให้เข้าร่วมทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม	17.2	38.5	34.2	6.5	3.6	100.0
7. ครูอาจารย์ของท่านเคยให้คำปรึกษาแก่ท่านในการทำกิจกรรมเพื่อสังคม	12.4	41.5	34.9	6.9	4.4	100.0
การสนับสนุนจากเพื่อน						
8. ท่านเคยเห็นเพื่อนของท่านบริจาคสิ่งของ/เงินที่เป็นสาธารณประโยชน์ในชุมชน หรือเข้าร่วมกิจกรรมอาสาเพื่อสังคม	18.2	46.4	30.2	2.5	2.7	100.0
9. ท่านเคยได้รับการชื่นชมจากเพื่อนของท่านเมื่อทำประโยชน์เพื่อผู้อื่น	10.1	39.5	40.3	6.4	3.6	100.0
10. เพื่อนของท่านเคยชักชวนท่านให้เข้าร่วมทำกิจกรรมเพื่อสังคม	17.7	40.8	32.0	5.6	3.9	100.0
11. เพื่อนของท่านเคยให้คำแนะนำท่านในการทำกิจกรรมเพื่อสังคม	12.6	38.9	39.4	6.1	3.0	100.0
การสนับสนุนจากสื่อมวลชน						
12. ท่านเคยเห็น/ได้ยินสื่อมวลชนนำเสนอข่าวการเข้าร่วมของคนในชุมชน/องค์กรในการทำสาธารณประโยชน์ในชุมชน	19.8	42.8	27.0	5.5	4.9	100.0
13. ท่านเคยเห็น/ได้ยิน สื่อมวลชนนำเสนอที่ยกย่องชื่นชมบุคคลที่ทำประโยชน์เพื่อสังคม	17.4	42.3	30.2	5.9	4.3	100.0

ตารางที่ 17 (ต่อ)

ข้อคำถาม	ระดับการได้รับการสนับสนุน					รวม
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
14. ท่านเคยเห็น/ได้ยิน สื่อมวลชนนำเสนอข่าวที่แสดงถึงบุคคลที่ประสบความสำเร็จในการทำกิจกรรมเพื่อสังคม ซึ่งทำให้ท่านเกิดความต้องการที่จะทำกิจกรรมเพื่อสังคม	17.4	36.2	36.4	5.1	4.9	100.0
15. ท่านเคยเห็น/ได้ยิน สื่อมวลชนชักชวนให้คนในสังคมเข้าร่วมทำกิจกรรมเพื่อสังคม	20.8	34.9	36.3	3.9	4.2	100.0

ตารางที่ 18 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามลักษณะการพักอาศัย (n = 769)

ลักษณะการพักอาศัย	ร้อยละ
พักอยู่กับบิดาและ/หรือมารดา	43.7
พักอยู่กับญาติ	11.7
พักอยู่กับเพื่อนในหอพักของมหาวิทยาลัย	5.5
พักอยู่กับเพื่อนในหอพักนอกมหาวิทยาลัย	20.5
อาศัยบ้านเพื่อนอยู่	0.9
พักอยู่คนเดียว (ร้อยละ 17.8)	
- หอพัก	17.1
- บ้าน	0.4
- ไม่ระบุ	0.3
รวม	100.0

ตารางที่ 19 ร้อยละของบุคคลที่มีอิทธิพลต่อกลุ่มตัวอย่างในการคิดทำกิจกรรมอาสา (n = 769)

บุคคลที่มีอิทธิพลในการคิดทำกิจกรรมอาสา	ร้อยละ
บิดา	9.2
มารดา	13.4
ญาติ/ผู้ปกครอง	6.8
ครู/อาจารย์	4.0
เพื่อน	40.8
บุคคลสำคัญ/ดารา/นักร้อง	1.2
ตนเอง	22.8
ทั้งจากบิดาและมารดา	1.8
รวม	100.0

ตารางที่ 20 ร้อยละของประโยชน์จากการทำกิจกรรมอาสา (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) n = 679

ข้อความ	ประโยชน์จากการทำกิจกรรมอาสา					รวม
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
1. เพื่อให้ผู้อื่นมีความสุข	42.3	42.1	13.0	1.0	1.6	100.0
2. ทำให้สังคมมีสภาพแวดล้อมที่น่าอยู่มากขึ้น	32.1	47.0	17.4	1.8	1.8	100.0
3. ทำให้สังคมมีความมั่นคงและปลอดภัย	23.0	39.9	31.5	3.4	2.2	100.0
4. สร้างชื่อเสียงให้กับสถาบันที่ท่านศึกษาอยู่	18.1	31.1	32.8	12.4	5.6	100.0
5. ได้ประสบการณ์เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน	33.0	38.9	23.7	2.2	2.2	100.0
6. ได้รับคำชมเชยจากบุคคลอื่น	12.8	27.2	37.3	11.8	10.9	100.0
7. ทำให้เป็นที่ยอมรับของสังคม	14.1	32.3	37.6	9.7	6.3	100.0
8. อื่นๆ	0.0	0.0	1.4	0.0	0.0	100.0

ตารางที่ 21 ร้อยละ และความถี่ของบุคคลที่คิดว่าในอนาคตจะทำกิจกรรมอาสาจำแนกตามกิจกรรม ตอบได้มากกว่า 1 กิจกรรม (n = 42)

การทำกิจกรรมอาสา	ร้อยละ	ความถี่
1. เข้าร่วมเป็นอาสาสมัครการหาเสียงเลือกตั้ง	2.4	1
2. เข้าร่วมเป็นอาสาสอนหนังสือเด็ก และ/หรือคนพิการ	54.8	23
3. เข้าร่วมเป็นอาสาดูแลเด็ก ผู้สูงอายุ หรือคนพิการ	28.6	12
4. เข้าร่วมเป็นอาสาปลูกป่า และ/หรือรณรงค์การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	71.4	30
5. เข้าร่วมอาสาทำกิจกรรมทางศาสนาเนื่องในวันสำคัญต่างๆ เช่น ช่วยงาน โรงครัว กวาดลานวัด ฯลฯ	35.7	15
6. เข้าร่วมเป็นอาสาบริจาคสิ่งของของเนืองในวาระต่างๆ และ/หรือนำสิ่งของ ที่บริจาคไปแจกจ่ายแก่ผู้ด้อยโอกาส หรือผู้ประสบภัย	50.0	21
7. เข้าร่วมเป็นอาสาเพื่อปลูกสร้าง และ/หรือซ่อมแซมสิ่งปลูกสร้างต่างๆ	50.0	21

ตารางที่ 22 ร้อยละของเหตุผลที่ไม่คิดทำกิจกรรมอาสาในอนาคต (n = 44)

เหตุผลของบุคคลที่ไม่คิดทำกิจกรรมอาสาในอนาคต	ร้อยละ
ไม่มีเวลา	56.8
ไม่อยากทำ/ซีเกียจ	22.7
ไม่ชอบ	18.2
กำลังจะจบการศึกษา	2.3
รวม	100.0

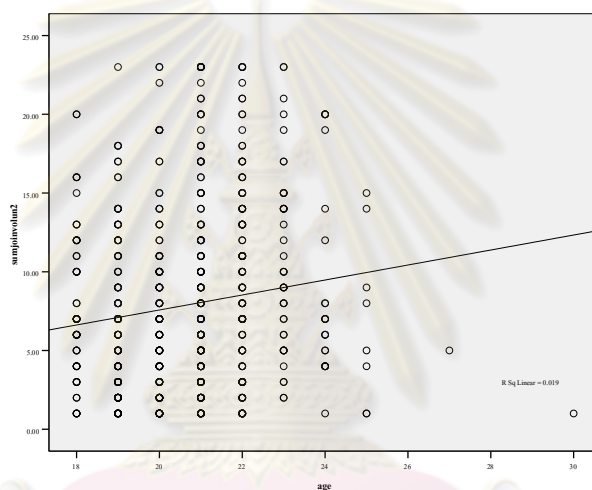
ภาคผนวก ค

การตรวจสอบเงื่อนไขของการวิเคราะห์การถดถอย

การตรวจสอบเงื่อนไขของการวิเคราะห์การถดถอย (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2549: 332-343)
มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

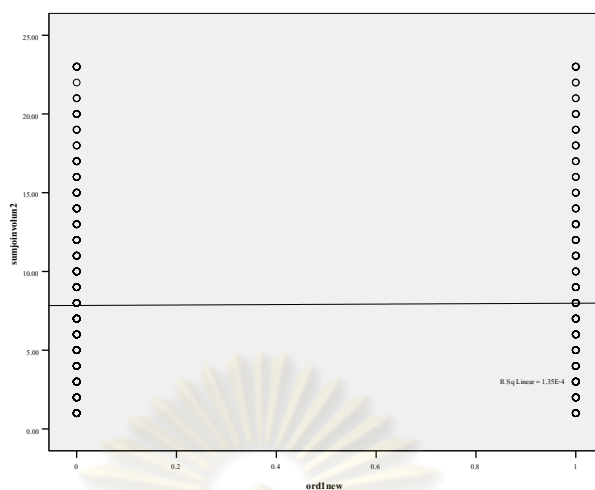
1. ตัวแปรตามและตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรง

ผลการตรวจสอบพบว่าตัวแปรอิสระทุกตัวมีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงกับตัวแปรตาม ดัง
แสดงในรูปที่ 1.1 – 1.11

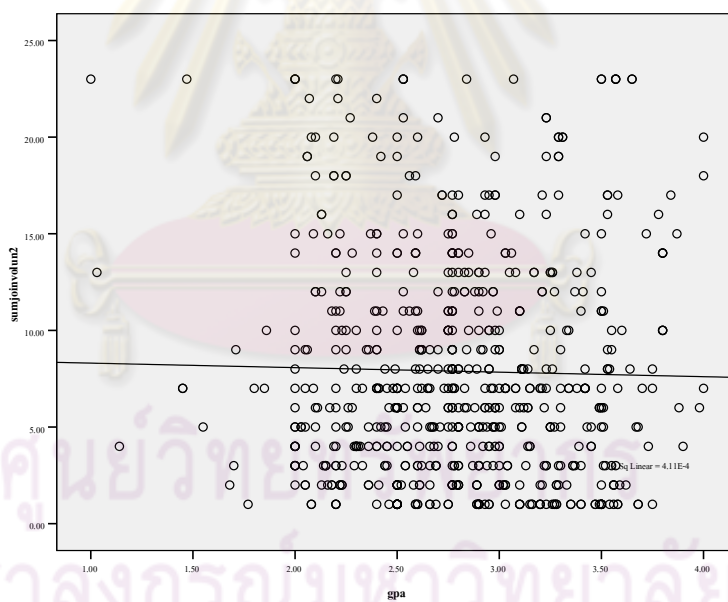

รูปที่ 1.1 การกระจายของพฤติกรรมอาสาและอายุ

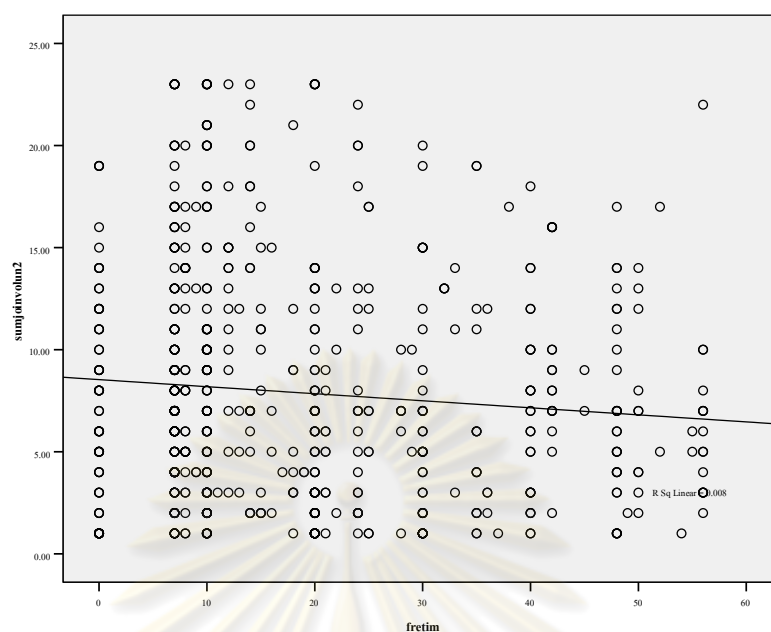
ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

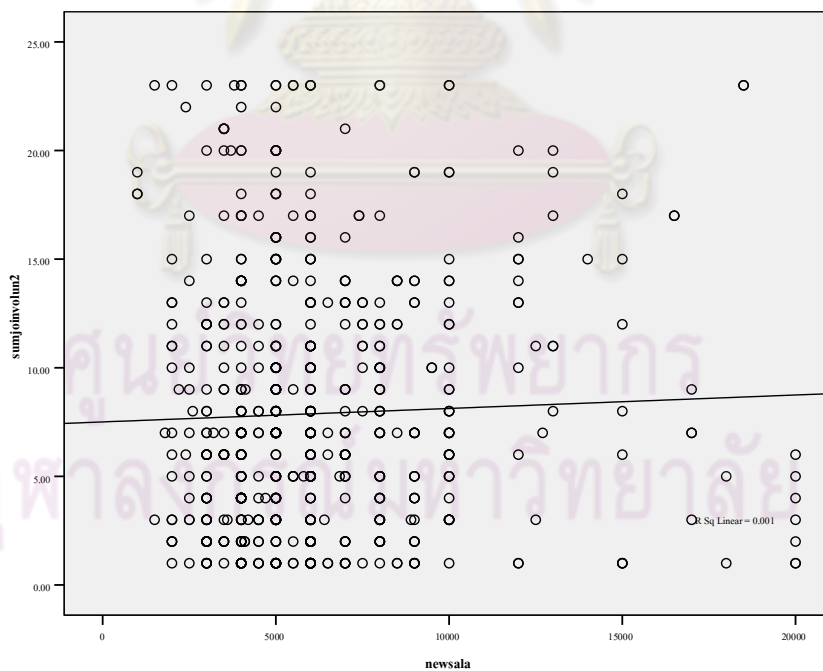
รูปที่ 1.2 การกระจายของพฤติกรรมอาสาและลำดับที่การเป็นบุตร

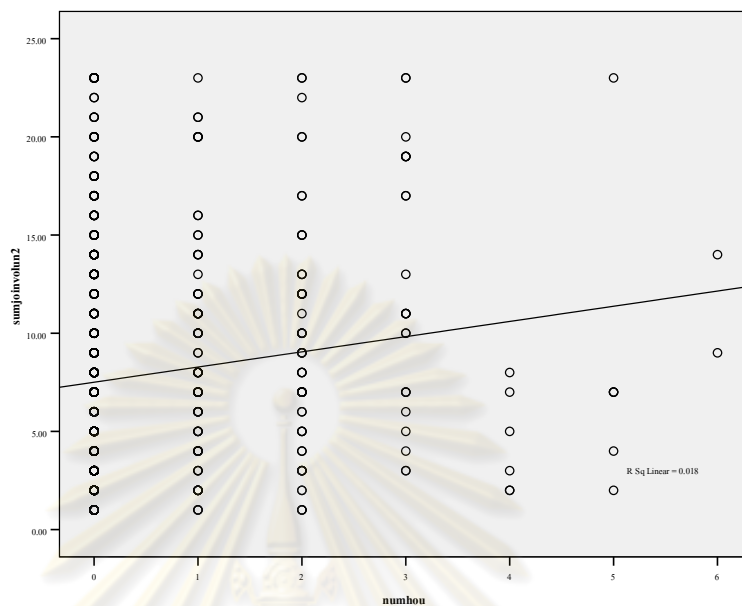
รูปที่ 1.3 การกระจายของพฤติกรรมอาสาและเกรดเฉลี่ย

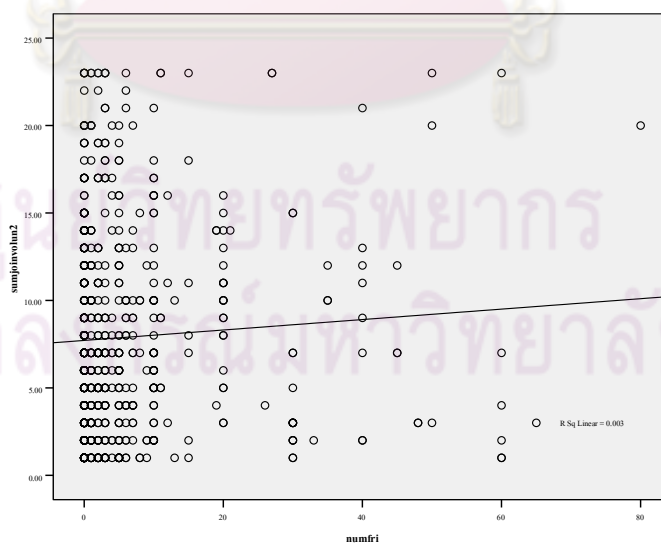
รูปที่ 1.4 การกระจายของพฤติกรรมอาสาและจำนวนเวลาว่างต่อสัปดาห์

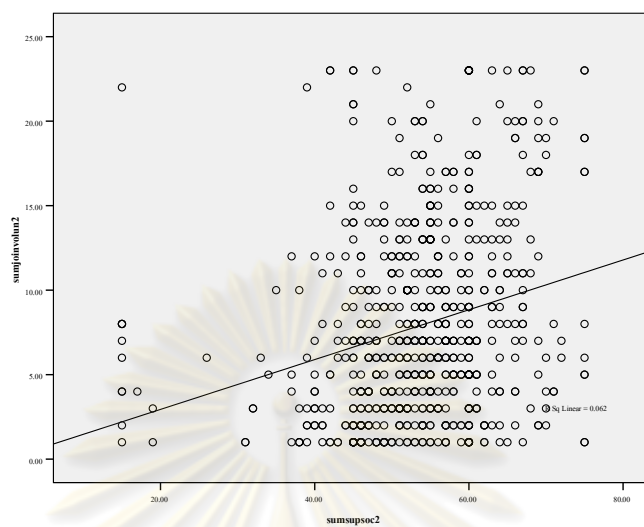
รูปที่ 1.5 การกระจายของพฤติกรรมอาสาและเงินใช้จ่ายที่ได้รับต่อเดือน

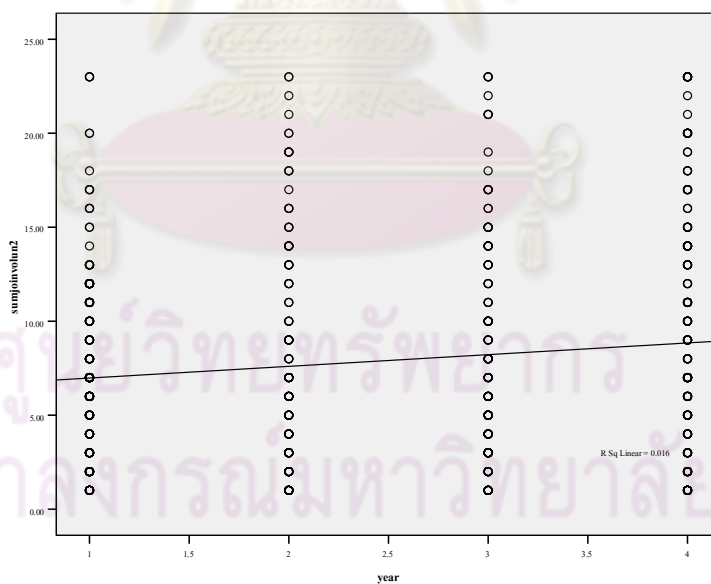
รูปที่ 1.6 การกระจายของพฤติกรรมอาสาและจำนวนสมาชิกในครัวเรือน
ที่ทำกิจกรรมอาสา

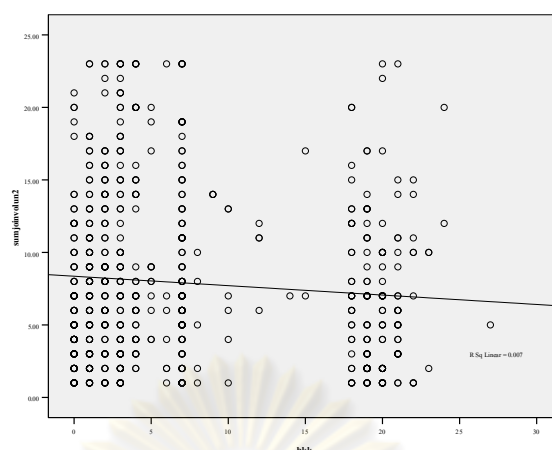
รูปที่ 1.7 การกระจายของพฤติกรรมอาสาและจำนวนเพื่อนที่ทำกิจกรรมอาสา

รูปที่ 1.8 การกระจายของพฤติกรรมอาสาและการสนับสนุนทางสังคม

รูปที่ 1.9 การกระจายของพฤติกรรมอาสาและชั้นปีที่ศึกษา

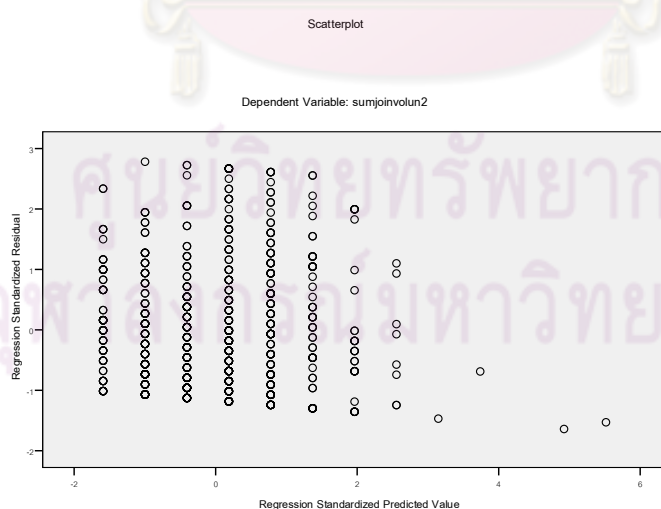
รูปที่ 1.10 การกระจายของพฤติกรรมอาสาและจำนวนปีที่อยู่ในกรุงเทพมหานคร

2. ค่าความแปรปรวนของค่าเคลื่อนคลาดเป็นค่าคงที่

ผลการตรวจสอบพบว่าค่าความแปรปรวนของค่าเคลื่อนคลาดเป็นค่าคงที่ทุกค่าของตัวแปรอิสระ ดังแสดงในรูปที่ 2.1 – 2.11

ตัวแปรอิสระ : อายุ

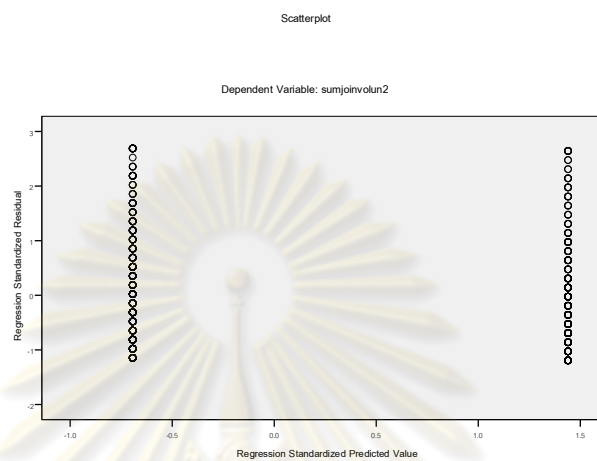
ตัวแปรตาม : พฤติกรรมอาสา

รูปที่ 2.1 การกระจายของค่าเคลื่อนคลาดของอายุ

ตัวแปรอิสระ : ลำดับที่การเป็นบุตร

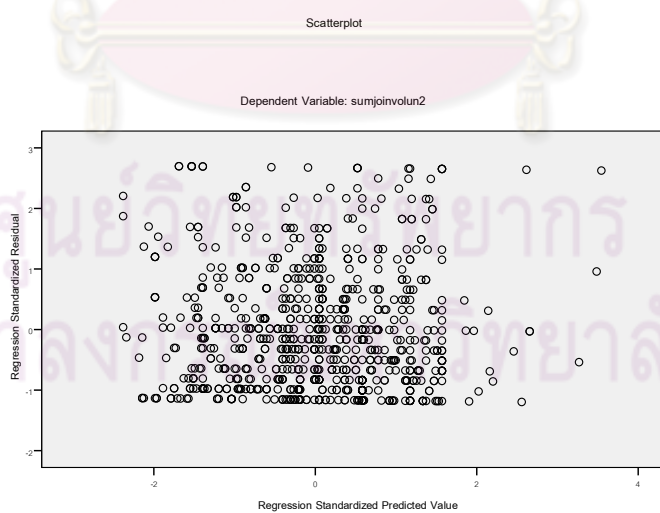
ตัวแปรตาม : พฤติกรรมอาสา

รูปที่ 2.2 การกระจายของค่าเคลื่อนคลาดของลำดับที่การเป็นบุตร

ตัวแปรอิสระ : เกรดเฉลี่ย

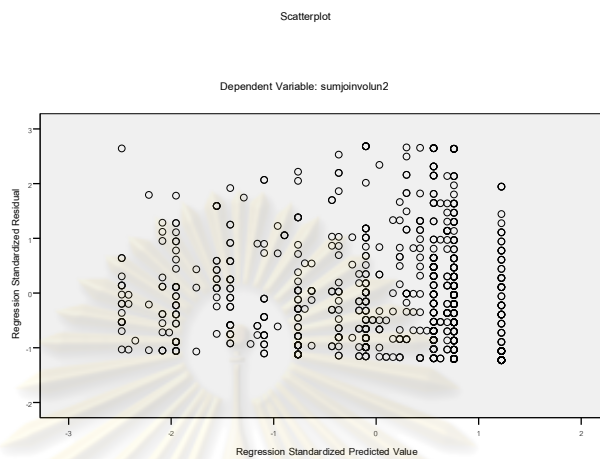
ตัวแปรตาม : พฤติกรรมอาสา

รูปที่ 2.3 การกระจายของค่าเคลื่อนคลาดของเกรดเฉลี่ย

ตัวแปรอิสระ : จำนวนเวลาว่างต่อสัปดาห์

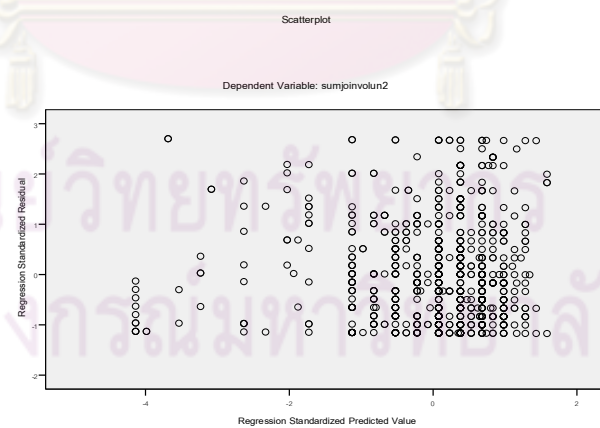
ตัวแปรตาม : พฤติกรรมอาสา

รูปที่ 2.4 การกระจายของค่าเคลื่อนคลาดจำนวนเวลาว่างต่อสัปดาห์

ตัวแปรอิสระ : เงินใช้จ่ายที่ได้รับต่อเดือน

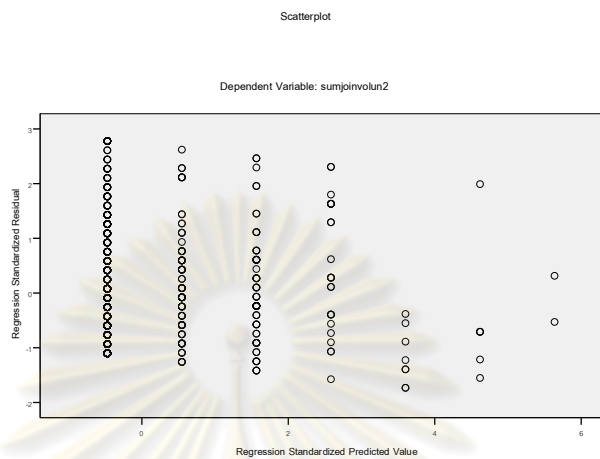
ตัวแปรตาม : พฤติกรรมอาสา

รูปที่ 2.5 การกระจายของค่าเคลื่อนคลาดของเงินใช้จ่ายที่ได้รับต่อเดือน

ตัวแปรอิสระ : จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ทำกิจกรรมอาสา

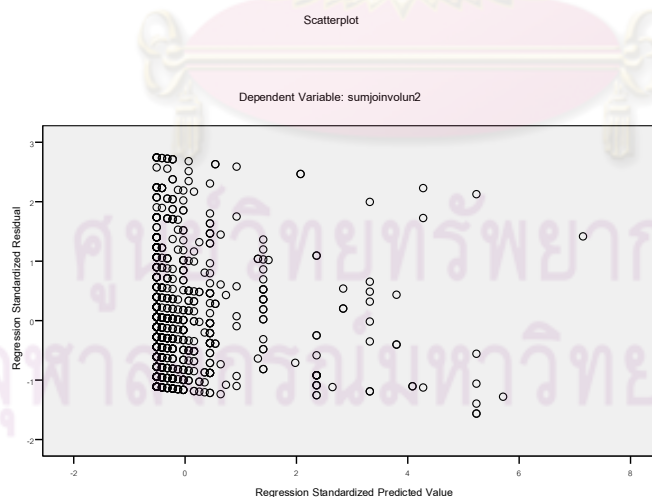
ตัวแปรตาม : พฤติกรรมอาสา

รูปที่ 2.6 การกระจายของค่าเคลื่อนคลาดของจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ทำกิจกรรมอาสา

ตัวแปรอิสระ : จำนวนเพื่อนที่ทำกิจกรรมอาสา

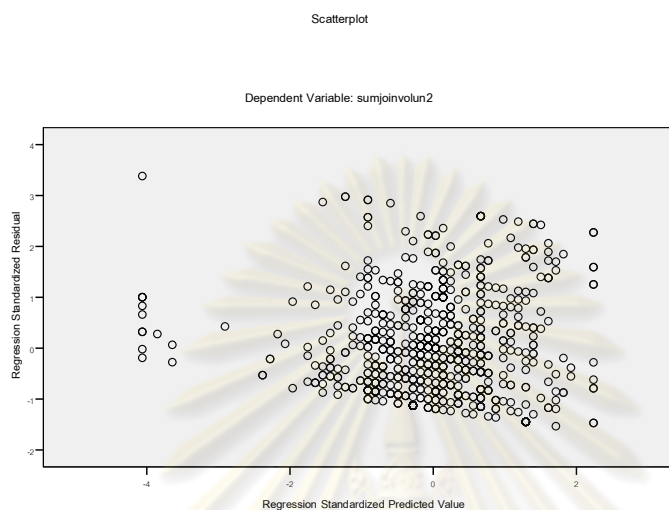
ตัวแปรตาม : พฤติกรรมอาสา

รูปที่ 2.7 การกระจายของค่าเคลื่อนคลาดของจำนวนเพื่อนที่ทำกิจกรรมอาสา

ตัวแปรอิสระ : การสนับสนุนทางสังคม

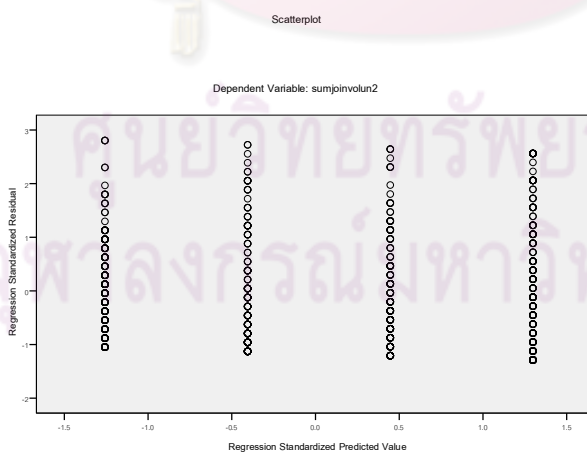
ตัวแปรตาม : พฤติกรรมอาสา

รูปที่ 2.8 การกระจายของค่าเคลื่อนคลาดของการสนับสนุนทางสังคม

ตัวแปรอิสระ : ชั้นปีที่ศึกษา

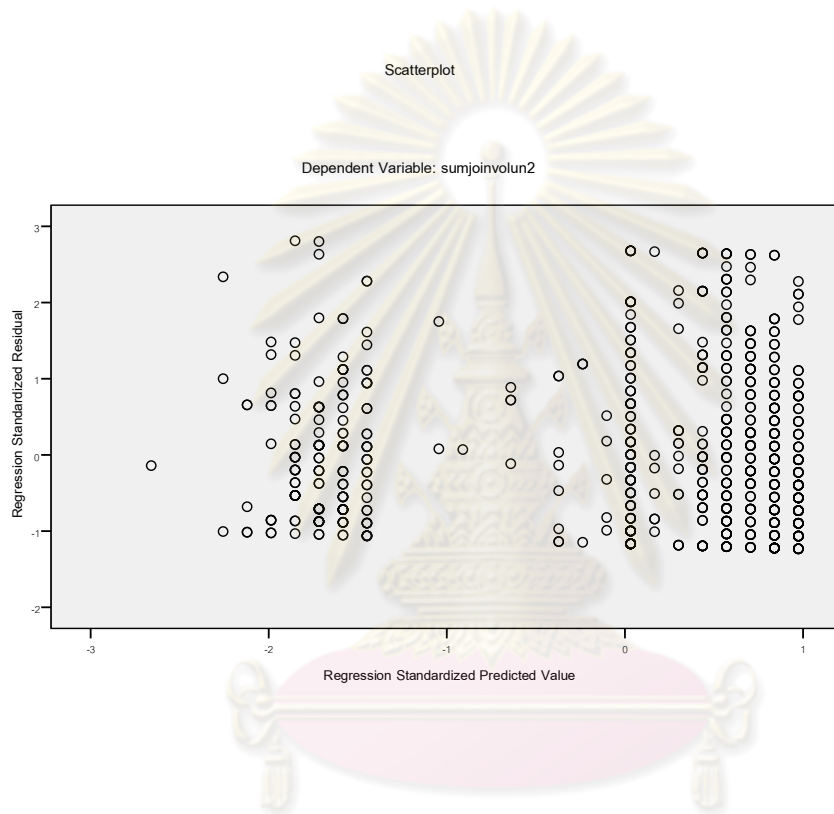
ตัวแปรตาม : พฤติกรรมอาสา

รูปที่ 2.9 การกระจายของค่าเคลื่อนคลาดของชั้นปีที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ : จำนวนปีที่อยู่ในกทม.

ตัวแปรตาม : พฤติกรรมอาสา

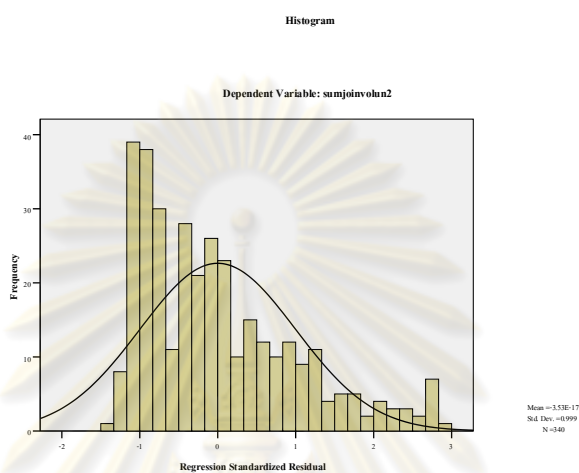

รูปที่ 2.10 การกระจายของค่าเคลื่อนคลาดของจำนวนปีที่อยู่ในกรุงเทพมหานคร

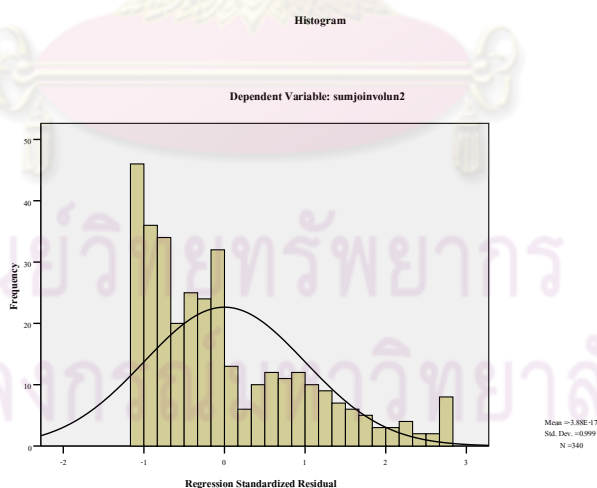
ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3. ค่าเคลื่อนคลาดมีการแจกแจงแบบปกติ

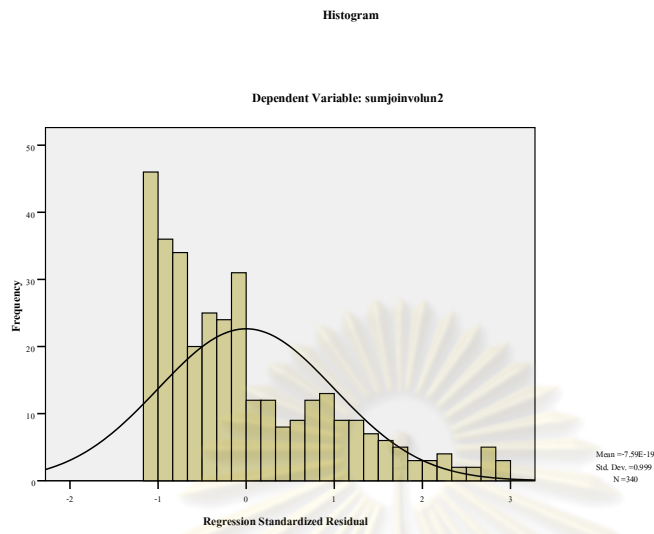
ผลการตรวจสอบพบว่าค่าเคลื่อนคลาดของตัวแปรอิสระทุกตัวมีการแจกแจงแบบปกติ
ดังแสดงในรูปที่ 3.1 – 3.11

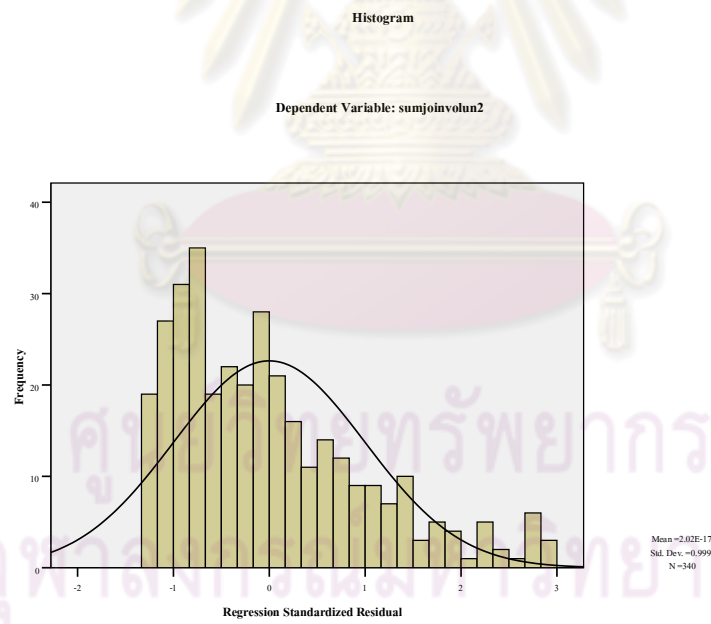
รูปที่ 3.1 ฮิสโตแกรมของค่าเคลื่อนคลาดของอายุ

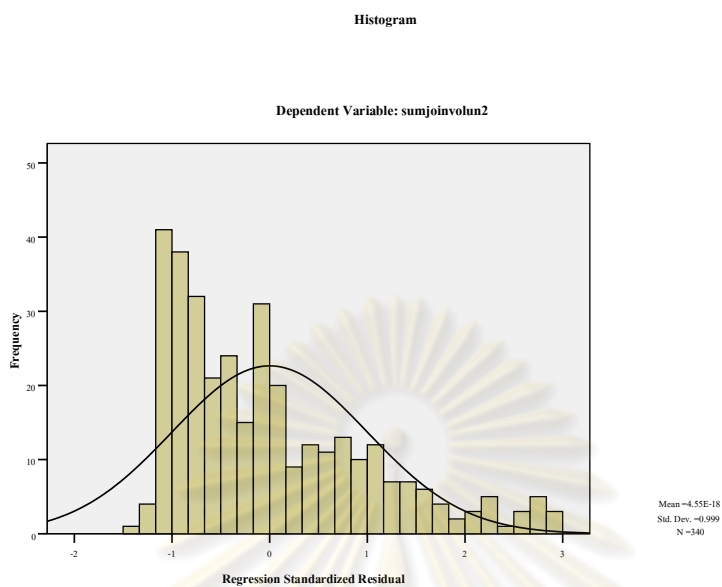
รูปที่ 3.2 ฮิสโตแกรมของค่าเคลื่อนคลาดของลำดับที่การเป็นบุตร

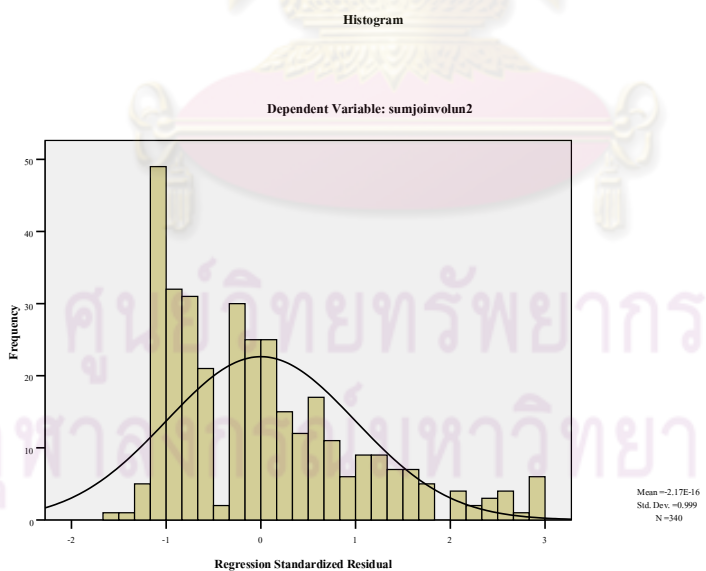
รูปที่ 3.3 ฮิสโตแกรมของค่าเคลิ้นคลาดของเกรดเฉลี่ย

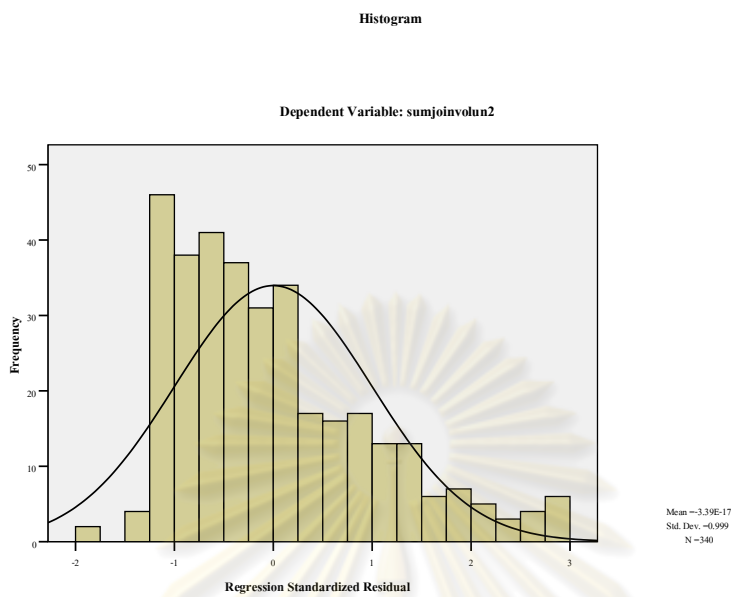
รูปที่ 3.4 ฮิสโตแกรมของค่าเคลิ้นคลาดจำนวนเวลาว่างต่อสัปดาห์

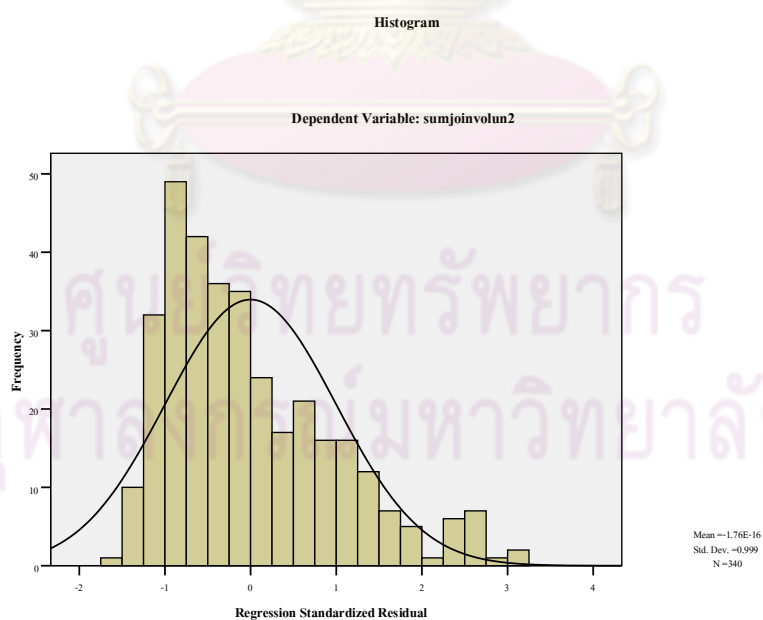
รูปที่ 3.5 ฮิสโตแกรมของค่าเคลื่อนคลาดของเงินใช้จ่ายที่ได้รับต่อเดือน

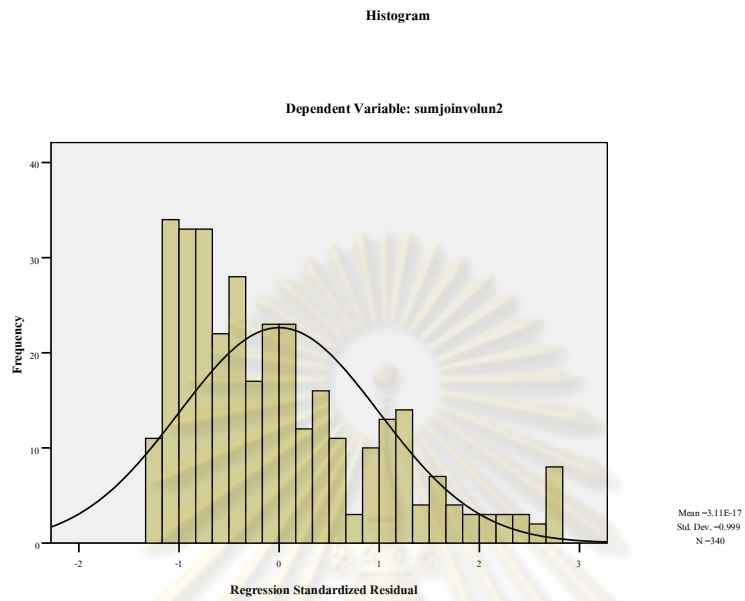
รูปที่ 3.6 ฮิสโตแกรมของค่าเคลื่อนคลาดของจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ทำ
กิจกรรมอาสา

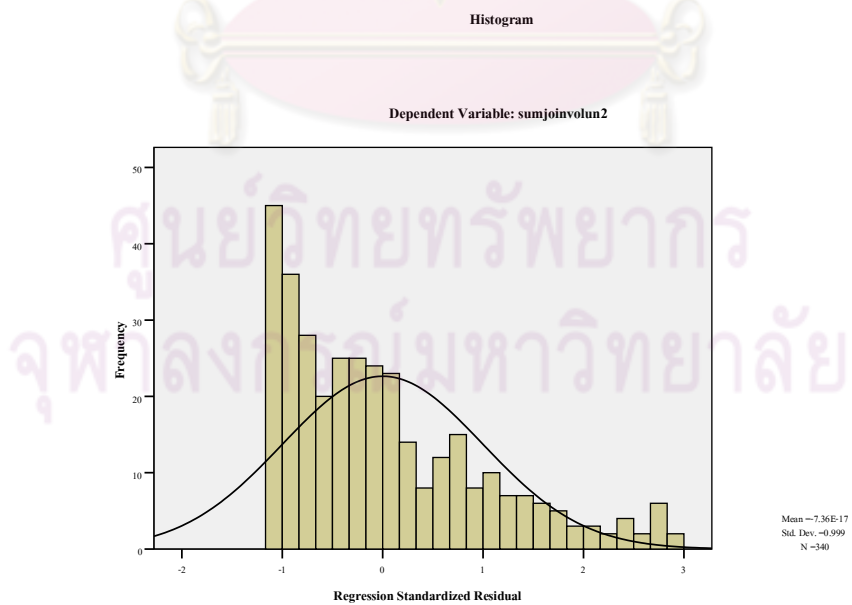
รูปที่ 3.7 ฮิสโตแกรมของค่าเคลื่อนคลาดของจำนวนเพื่อนที่ทำ

รูปที่ 3.8 ฮิสโตแกรมของค่าเคลื่อนคลาดของการสนับสนุนทางสังคม

รูปที่ 3.9 ฮิสโตแกรมของค่าเคลื่อนคลาดของชั้นปีที่ศึกษา

รูปที่ 3.10 ฮิสโตแกรมของค่าเคลื่อนคลาดของจำนวนปีที่อยู่ในกรุงเทพมหานคร

4. ค่าเคลื่อนคลาดเป็นอิสระต่อกัน

ผลการตรวจสอบพบว่า Durbin – Watson ของตัวแปรอิสระทุกตัวมีค่าระหว่าง 1.5 ถึง 2.5 แสดงว่าค่าเคลื่อนคลาดเป็นอิสระต่อกัน ดังแสดงในตารางที่ 23

ตารางที่ 23 ค่า Durbin – Watson ของตัวแปรอิสระ

ตัวแปรอิสระ	ค่า Durbin – Watson
เพศ	1.634
อายุ	1.659
ลำดับที่การเป็นบุตร	1.619
สาขาวิชา	1.626
เกรดเฉลี่ย	1.617
จำนวนเวลาว่างต่อสัปดาห์	1.619
เงินใช้จ่ายที่ได้รับต่อเดือน	1.617
ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว	1.625
สถานภาพสมรสของบิดามารดา	1.616
จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ทำกิจกรรมอาสา	1.619
จำนวนเพื่อนที่ทำกิจกรรมอาสา	1.647
การสนับสนุนทางสังคม	1.597
ประเภทของสถาบันอุดมศึกษา	1.635
ชั้นปีที่ศึกษา	1.633
ภูมิลำเนาเดิม	1.627
จำนวนปีที่อยู่ในกรุงเทพมหานคร	1.619

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวกฤตยา ทัพวงษ์ เกิดเมื่อวันที่ 23 มกราคม พ.ศ. 2527 ที่กรุงเทพมหานคร สำเร็จการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจากโรงเรียนสายปัญญารังสิต จังหวัดปทุมธานี หลังจากนั้นได้ศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา ในสาขาจิตวิทยาชุมชน คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เมื่อสำเร็จการศึกษาจึงได้เข้าศึกษาระดับปริญญาโท สาขาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ในปี 2550 และสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท สาขาประชากรศาสตร์ จากวิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปี พ.ศ. 2552 ระหว่างการศึกษารับทุนอุดหนุนการศึกษาจากวิทยาลัยประชากรศาสตร์ และทุนอุดหนุนวิทยานิพนธ์จากมูลนิธิศาสตราจารย์ ดร.วิศิษฐ์ ประจวบเหมาะ

ศูนย์วิทยพัชการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย